Täydentävät ehdot

2017

Sisällysluettelo

1 Mitä ovat täydentävät ehdot? **5**

2 Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset **8**

2.1 Uutta 2017 . . . . . **9**

2.2 Jätä pientareita ja huolehdi maaperän kunnosta **10**

2.3 Torju hukkakauraa ja jättiputkea **11**

2.4 Viljele hyvän maatalouskäytännön mukaisesti **12**

2.5 Huolehdi kesannoista **15**

2.6 Säilytä maisemapiirteet **18**

2.7 Selvitä, tarvitsetko lupaa kasteluveden ottoon **20**

2.8 Suojele pohjavettä **21**

3 Ympäristöön liittyvät lakisääteiset hoitovaatimukset **23**

3.1 Käsittele lantaa ja lannoitevalmisteita huolellisesti **24**

3.1.1 Noudata lannan varastointia koskevia määräyksiä **25**

3.1.2 Kuivalannan varastointi poikkeustilanteessa **27**

3.1.3 Noudata rakenteellisia vaatimuksia **28**

3.1.4 Noudata lannanlevityksen rajoituksia **29**

3.1.5 Noudata typpilannoituksen enimmäismääriä **31**

3.1.6 Teetä lanta-analyysi viiden vuoden välein ja pidä kirjaa **32**

3.2 Suojele luontoa **33**

4 Kansanterveyteen sekä eläinten ja kasvien terveyteen liittyvät lakisääteiset hoitovaatimukset **36**

4.1 Käytä ja säilytä kasvinsuojeluaineita oikein **37**

4.1.1 Hyvä kasvinsuojelukäytäntö **38**

4.1.2 Kasvinsuojeluaineiden käyttö maatilalla **39**

4.2 Huolehdi rehujen turvallisuudesta **42**

4.2.1 Rehujen turvallisuus **44**

4.2.2 Täydentävien ehtojen rehukirjanpitovaatimukset **48**

4.2.3 Rehujen hankinta rekisteröidyltä tai hyväksytyltä rehualan toimijalta **50**

4.3 Tuota turvallisia elintarvikkeita **51**

4.3.1 Alkutuotantopaikkojen vaatimukset **52**

4.3.2 Kielletyt aineet, sallitut eläinlääkkeet ja lääkityskirjanpito **57**

4.3.3 Kasvinsuojeluainejäämät **61**

4.4 Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti **62**

4.4.1 Eläinten merkitsemistä ja rekisteröintiä koskevat vaatimukset **63**

4.4.2 Eläinlajikohtaiset merkitsemis- ja rekisteröintiohjeet **64**

4.4.3 Sanastoa **65**

4.5 Eläintaudit **67**

4.5.1 TSE -taudit **68**

4.5.2 TSE -taudit ja ehdot sisämarkkinakaupassa ja tuonnissa muista kuin EU:n jäsenvaltioista **69**

5 Eläinten hyvinvointiin liittyvät lakisääteiset hoitovaatimukset **71**

5.1 Eläinten hyvinvointi **72**

5.1.1 Nautoja, sikoja, lampaita, vuohia ja munivia kanoja koskevat tarkastukset **74**

5.1.2 Muita tuotantoeläimiä koskevat tarkastukset **76**

6 Täydentävien ehtojen valvonta **77**

7 Neuvo 2020 . . . . . **79**

8 Mihin täydentävät ehdot perustuvat **80**

Liite 1. . . . . **83**

Liite 2. . . . . **92**

Liite 3. . . . . **99**

Lukuohjeet ja tulostus **100**

Julkaisun tiedot **101**

Muutokset täydentävien ehtojen oppaassa **102**

Muistilista **103**

1 Mitä ovat täydentävät ehdot?

Täydentävät ehdot ovat perusvaatimuksia, joiden noudattaminen on useimpien viljelijätukien ehtona. Täydentävät ehdot koostuvat viljelyyn liittyvistä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista sekä lakisääteisistä hoitovaatimuksista. Lakisääteiset hoitovaatimukset liittyvät ympäristöasioihin, kansanterveyteen, kasvien terveyteen sekä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin.

Taulukko 1. Täydentävien ehtojen kokonaisuus

Täydentävien ehtojen kokonaisuus
Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset
Pientareet, suojakaistat ja maaperän kunto
Hukkakauran ja jättiputken torjunta
Viljely hyvän maatalouskäytännön mukaisesti
Kesantojen hoito
Maisemapiirteiden säilyttäminen
Kasteluveden otto
Pysyvien nurmien ja laitumien hoito
Pohjaveden suojelu
Lakisääteiset hoitovaatimukset
Ympäristö
Lannan ja lannoitteiden käyttö ja varastointi
Luonnon suojeleminen maatalousmaalla
Kansanterveys sekä eläinten terveys ja kasvien terveys
Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti
Kasvinsuojeluaineiden käyttö
Elintarvikkeiden turvallisuus
* Alkutuotannon hygienia
* Tuotantoeläimiltä kielletyt aineet, lääkejäämät, lääkityskirjanpito
Rehut
Eläintaudit
* Tuonti ja vienti
* TSE-taudit
Eläinten hyvinvointi

Ehdot koskevat useimpia viljelijätukia

Kun haet EU:n kokonaan tai osittain rahoittamia tai eräitä kansallisia viljelijätukia, sinun tulee tuntea ja noudattaa täydentäviä ehtoja. Tuet, jotka vaativat tässä oppaassa kerrottujen ehtojen noudattamista luetellaan alla olevassa listassa. Täydentävien ehtojen lisäksi viljelijätuissa on myös omia ehtoja, jotka ovat täydentäviä ehtoja vaativampia.

Tuet, joiden vaatimuksena on täydentävien ehtojen noudattaminen

- Perustuki
- Viherryttämistuki
- Nuoren viljelijän tuki
- Peltokasvipalkkio
- Lammas- ja vuohipalkkiot
- Lypsylehmäpalkkio
- Nautapalkkio
- Ympäristökorvaus (ympäristösitoumus ja ympäristösopimukset)
- Luonnonmukaisen tuotannon korvaus
- Luonnonhaittakorvaus
- Eläinten hyvinvointikorvaus
- Pohjoiset hehtaarituet (Vain osa hyvän maatalouden ja ympäristön ehdoista koskee pohjoisia hehtaaritukia. Ehdot koskevat valtioneuvoston asetuksen (4 /2015) 4 §:n, 11 §:n, 12 §:n 3 momentin ja 13—15 §:n osalta)

Täydentävät ehdot koskevat tuenhakijan kaikkea maatalousmaata ja maatalouden harjoittamista. Täydentäviä ehtoja pitää noudattaa koko kalenterivuoden ajan (1.1. - 31.12.).

Kun haet viljelijätukia, olet vastuussa täydentävien ehtojen noudattamisesta koko kalenterivuoden ajan, vaikka lohko ei olisi hallinnassasi koko aikaa. Mikäli lohkon hallinta muuttuu kesken kalenterivuoden, varmista tarvittaessa kirjallisesti toisen osapuolen kanssa, että täydentäviä ehtoja noudatetaan. Mahdollisessa laiminlyöntitapauksessa täydentävien ehtojen sanktio tulee viljelijälle, joka on hakenut tuet kyseisenä vuonna.

Mitä on maatalousmaa

Maatalousmaalla tarkoitetaan peltojen, pysyvien kasvien sekä pysyvien nurmien ja laitumien pinta-alaa.

Ehtojen noudattamista valvotaan tilakäynneillä tehtävillä tarkastuksilla. Tarkastus voidaan tehdä myös esimerkiksi sellaisilla tiloilla, joilla on jonkin muun valvonnan yhteydessä havaittu täydentävien ehtojen laiminlyönti. Tarkastuksissa havaitut täydentävien ehtojen laiminlyönnit vähentävät samanaikaisesti kaikkien tukien määrää, joiden ehtona täydentävien ehtojen noudattaminen on.

Kuva 1: Kuva: MMM_kuva-arkisto

Täydentävien ehtojen opas

Vuodesta 2015 lähtien täydentävien ehtojen oppaita on vain yksi, jossa esitetään täydentävien ehtojen kokonaisuus. Aikaisemmat oppaat eli Maaseutuviraston julkaisema "Viljelytapa ja ympäristöehdot" sekä Elintarviketurvallisuusviraston (Evira) julkaisema "Eläinten merkintä ja rekisteröinti, kasvinsuojeluaineet, rehut, elintarvikkeet, eläintaudeista ilmoittaminen ja eläinten hyvinvointi" eivät enää ole voimassa vuodesta 2015 alkaen haettaviin tukiin liittyen.

Täydentäviin ehtoihin tulleet muutokset on esitetty asiakokonaisuuksia esittelevien lukujen kohdalla. Jos täydentäviin ehtoihin tai niiden valvontaan tulee muutoksia, ne päivitetään vuosittain täydentävien ehtojen oppaaseen. Huomioithan myös sen, että vain voimassa olevat säädökset ovat virallisia oikeuslähteitä.

Mitä ehtoja opas käsittelee

Oppaassa esitetyt täydentävät ehdot liittyvät maatalousmaan hoitoon ja käyttöön, kansanterveyteen, eläinten ja kasvien terveyteen sekä eläinten hyvinvointiin. Opas kertoo hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista sekä lakisääteisistä hoitovaatimuksista, jotka liittyvät lannan huolelliseen varastointiin ja käyttöön, lintujen ja luontotyyppien suojeluun, eläinten merkitsemiseen ja rekisteröintiin, kasvinsuojeluaineiden käyttöön, elintarvikkeiden turvallisuuteen, rehuihin, eläintauteihin ja eläinten hyvinvointiin.

Nämä ehdot tähtäävät siihen, että pellot säilyvät hyvässä viljelykunnossa, päästöjä vesistöihin vältetään ja luonnon monimuotoisuutta pidetään yllä, tiloilla tuotetut elintarvikkeet ja rehut ovat turvallisia ja tuotantoeläimet voivat hyvin.

Tuenhakijan on tunnettava täydentävät ehdot. Ota täydentävät ehdot huomioon esimerkiksi, kun

- suunnittelet kylvöjä, lannoitusta ja kasvinsuojelutoimia
- viljelet
- teet kunnostustoimia maatalousmaalla
- torjut hukkakauraa ja jättiputkea
- varastoit ja levität lantaa
- viljelet pohjavesialueilla

- viljelet Natura 2000 -alueilla
- käytät pinta- ja/tai pohjavettä kasteluun
- tuotat tuotteita elintarvike- tai rehukäyttöön
- pidät tuotantoeläimiä.

2 Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset

Kuva 2: Kuva: MMM_kuva-arkisto

Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset

- Pientareet, suojakaistat ja maaperän kunto
- Hukkakauran ja jättiputken torjunta
- Viljely hyvän maatalouskäytännön mukaisesti
- Kesantojen hoito
- Maisemapiirteiden säilyttäminen
- Kasteluveden otto
- Pysyvien laitumien ja nurmien hoito
- Pohjaveden suojelu

2.1 Uutta 2017

Uutta 2017

Kuva 3: Kuva: MMM_kuva-arkisto

Täsmennys kesantopellon kasvuston päättämisen päivämäärään

- Jos kesantopelto on ilmoitettu viherryttämistuen mukaiseksi ekologisen alan kesannoksi, kasvusto voidaan päättää ja muokata aikaisintaan 16 päivänä elokuuta, jos alalle kylvetään nurmikasveja tai syksyllä kylvettäviä tai istutettavia kasveja (aikaisemmin päivämäärä oli 15 elokuuta. Päivämäärä on yhtenäistetty viherryttämistuen ehtojen kanssa).

Täsmennyksiä viljellyn maatalousmaan hoitoon pysyvien nurmien osalta

- Jos pysyvää laidunta ja pysyvää nurmea käytetään laidunnukseen, maanpinnan on säilyttävä pääosin kasvipeitteisenä ja maaperän eroosio saa olla vain vähäistä (aikaisemmin vaatimuksen sanamuoto oli tiukempi –> laidunnuksesta ei saanut aiheutua maaperän eroosiota ja maanpinnan oli säilyttävä kasvipeitteisenä).

Lisätty maisemapiirrealoilla sijaitsevien puiden leikkaamiskieltoon aikarajaus, jolloin puita ei saa leikata

- Maisemapiirrealoilla sijaitsevia puita ei saa leikata lintujen pesimäaikaan 1 päivästä toukokuuta 30 päivään kesäkuuta (Aikaisemmin täsmällistä aikarajaa ei ollut määritetty).

Lue muutoksista tarkemmin luvuista 2.2. -2.7.

2.2 Jätä pientareita ja huolehdi maaperän kunnosta

Jätä vesistöjen ja valtaojien varsille vähintään yhden metrin levyinen piennar. Mittaa pientareen leveys ojan niskasta kasvulohkon suuntaan.

Piennarta ei saa muokata, lannoittaa eikä käsitellä kasvinsuojeluaineilla. Vaikeissa rikkakasvitapauksissa voit torjua rikkakasveja pientareelta pesäketorjuntana. Jos pientareen kasvillisuus tuhoutuu talven aikana, rikkakasvien pesäketorjuntaa tehtäessä tai ojien kunnostustyön yhteydessä tai muusta vastaavasta syystä, on tuhoutuneelle pientareelle kylvettävä nurmikasvillisuus heti olosuhteiden salliessa. Kylvä raiviolohkon pientareelle heti olosuhteiden salliessa nurmikasvillisuus, jos pientareella ei ole aikaisempaa nurmikasvillisuutta.

Piennarta ei tarvitse jättää, jos maatalousmaan ja vesistön tai valtaojan välillä on metsää, tonttimaata, tietä, pensaikkoa, jouto- tai kitumaata tai muuta aluetta vähintään keskimäärin 10 metriä, eikä vesi nouse tulva-aikanakaan pellolle. Piennarta ei tarvita myöskään, jos maatalousmaa on tulvapenkereen takana ja kuivatusvedet johdetaan pois esimerkiksi pumppaamalla.

Piennar vähentää ojanpenkkojen sortumista ja maa-aineksen sekä ravinteiden kulkeutumista ojiin ja vesistöihin. Pientareilla viihtyvät myös monet linnut sekä niittyjen kasvit ja hyönteiset.

Suojakaistat

Vesistöjen varsilla tehtävää lannoitusta on rajoitettu. Lannoitus on kiellettyä viisi metriä lähempänä vesistöä. Seuraavan viiden metrin vyöhykkeellä vesistöstä lannan ja orgaanisten lannoitevalmisteiden pintalevitys on kielletty, ellei peltoa muokata vuorokauden kuluessa levityksestä. Edellä mainitut lannoitus- ja pintalevityskiellot eivät kuitenkaan estä kotieläinten laiduntamista kyseisillä alueilla.

Valtaoja ja vesistö

Valtaoja on kaivettu avouoma, jonka tarkoituksena on kerätä kuivatusalueen piiri-, sarka- ja salaojista sekä yläpuoliselta valumaalueelta tulevat vedet ja johtaa ne pois kuivatusalueelta. Valtaojaksi luetaan myös peltolohkorekisteriin merkityt muut uomat, jotka löytyvät viljelijöiden verkkoasiointipalvelu VIPU:sta. Vesistöllä tarkoitetaan tässä valtaojaa suurempia vesiuomia kuten puroa, jokea, lampea, järveä ja merta sekä muuta luonnollista vesialuetta sekä tekojärveä, kanavaa ja muuta vastaavaa keinotekoista vesialuetta; vesistönä ei kuitenkaan pidetä noroa, ojaa ja lähdettä.

Huolehdi siitä, ettei eroosio pääse kuluttamaan maatalousmaata.

2.3 Torju hukkakauraa ja jättiputkea

Tarkkaile hukkakauran ja jättiputken esiintymistä maatalousmaalla. Huolehdi hukkakauran torjunnasta maatalousmaalla kemiallisesti, mekaanisesti, kitkemällä tai muulla tavalla. Ilmoita kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle hukkakauran saastuttamat lohkot.

Maaseutuelinkeinoviranomainen voi antaa viljelijää sitovan hukkakauran torjuntaohjeen tai vaikeammissa tapauksissa torjuntasuunnitelman. Noudata saamaasi ohjetta ja suunnitelmaa.

Torju kaukasian-, persian- ja armenianjättiputki maatalousmaalta kemiallisesti, mekaanisesti, kitkemällä tai muilla toimenpiteillä.

Kuva 4: Kuva: Terhi Ryttäri, Armenian jättiputki (Heracleum sosnowskyi)

2.4 Viljele hyvän maatalouskäytännön mukaisesti

Viljelty pelto tarkoittaa kasvien tuotantoa varten viljeltyä peltoa.

Ota paikkakunnan olosuhteet huomioon viljelyssä. Muokkaa, lannoita ja kylvä tai istuta viljelty pelto ja pysyvien kasvien ala tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että on mahdollista saada aikaan tasainen itäminen ja kasvusto. Huolehdi kasvinsuojelusta ja estä rikkakasvien leviäminen mekaanisesti, biologisesti, kemiallisesti tai kasvinvuorotuksen avulla.

Kuva 5: Kuva: MMM_kuva-arkisto

Viljele alueelle soveltuvia kasvilajeja ja -lajikkeita ja käytä riittävää siemenmäärää. Kylvä tai istuta viimeistään 30.6. Tiettyjen puutarhakasvien (taulukko 2) viljelyssä myöhempi kylvö on mahdollinen, mutta kylvä silloin lohkolle esikasvi viimeistään 30.6. Mikäli poikkeukselliset sääolosuhteet estävät kylvämisen tai istuttamisen viimeistään 30.6., kylvä tai istuta heti olosuhteiden salliessa. Poikkeuksellisella sääolosuhteella tarkoitetaan tilannetta, jossa pitkään jatkuneiden runsaiden sateiden ja vähäisen haihdunnan vuoksi pellon märkyys on estänyt kylvämisen. Poikkeaminen viimeisestä kylvöpäivästä koskee viljeltyä maatalousmaata ja viherkesantoja. Esikasvia ei tarvitse kylvää, jos lohkolle istutetaan salaattikasveja, kiinankaalia, kukkakaalia, parsakaalia, pinaattia, tilliä, kyssäkaalia tai naurista.

Jos viljelet mansikoita, mesimarjoja tai jalomaaraimia, hehtaarilla on oltava vähintään 15 000 kasvia. Jos viljelet mainittuja kasveja siten, että maanpinnan katteena ei käytetä muovia ja syntyvien rönsytaimien annetaan juurtua emotaimien viereen, taimitiheyden on oltava ensimmäisenä kasvukautena vähintään 11 000 kasvia hehtaarilla.

Jos viljelet herukoita tai karviaisia, hehtaarilla on oltava 1200 kasvia, vadelmia 2800 kasvia hehtaarilla, marjatuomipihlajia ja tyrnejä 800 kasvia hehtaarilla, pensasmustikoita 2250 kasvia hehtaarilla sekä hedelmäpuita 400 kasvia hehtaarilla.

Toimi niin, että korjuu ja markkinakelpoisen sadon tuottaminen on mahdollista. Jos et kuitenkaan pysty korjaamaan satoa, huolehdi maatalousmaalla olevasta kasvustosta siten, että maatalousmaan kasvukunto säilyy hyvänä ja että maatalousmaalle on taas seuraavana vuonna mahdollista perustaa uusi kasvusto tai tuottaa korjuu- ja markkinakelpoinen sato.

Sängen poltto

Voit polttaa sängen ainoastaan silloin, jos se on välttämätöntä kylvön toteutuksen tai rikkakasvien, kasvitautien tai tuholaisten torjunnan vuoksi.

Taulukko 2. Puutarhakasvit, jotka voit kylvää myöhemmin kuin 30.6., jos kylvät niille esikasvin viimeistään 30.6. * esikasviakaan ei tarvita

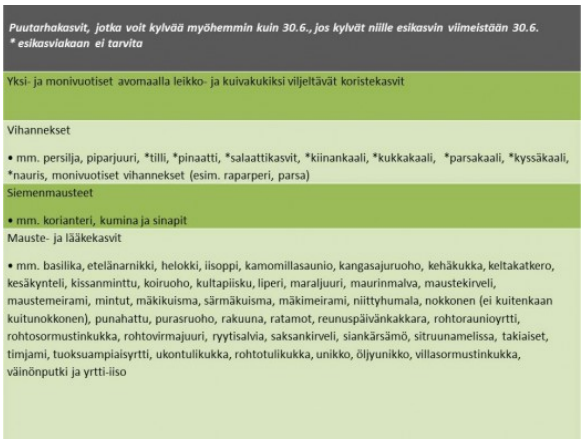

*Puutarhakasvit, jotka voit kylvää myöhemmin kuin 30.6., jos kylvät niille esikasvin viimeistään 30.6. * esikasviakaan ei tarvita*

Yksi- ja monivuotiset avomaalla leikko- ja kuivakukiksi viljeltävät koristekasvit

Vihannekset

• mm. persilja, piparjuuri, *tilli, *pinaatti, *salaattikasvit, *kiinankaali, *kukkakaali, *parsakaali, *kyssäkaali, *nauris, monivuotiset vihannekset (esim. raparperi, parsa)

Siemenmausteet

• mm. korianteri, kumina ja sinapit

Mauste- ja lääkekasvit

• mm. basilika, etelänarnikki, helokki, iisoppi, kamomillasaunio, kangasajuruoho, kehäkukka, keltakatkero, kesäkynteli, kissanminttu, koiruoho, kultapiisku, liperi, maraljuuri, maurinmalva, maustekirveli, maustemeirami, mintut, mäkikuisma, särmäkuisma, mäkimeirami, niittyhumala, nokkonen (ei kuitenkaan kuitunokkonen), punahattu, purasruoho, rakuuna, ratamot, reunuspäivänkakkara, rohtorauniоyrtti, rohtosormustinkukka, rohtovirmajuuri, ryytisalvia, saksankirveli, siankärsämö, sitruunamelissa, takiaiset, timjami, tuoksuampiaisyrtti, ukontulikukka, rohtotulikukka, unikko, öljyunikko, villasormustinkukka, väinönputki ja yrtti-iiso

Hoida pysyviä nurmia ja laitumia

Pysyvät nurmet ovat viljeltyä maatalousmaata. Toimi niin, että korjuu ja markkinakelpoisen sadon tuottaminen on mahdollista. Huolehdi pysyvien nurmien kasvinsuojelusta ja estä rikkakasvien leviäminen kasvinvuorotuksen avulla, mekaanisesti, biologisesti tai kemiallisesti. Huolehdi kasvustosta niin, että myös seuraavana vuonna lohkolle on mahdollista perustaa kasvusto tai tuottaa korjuu- ja markkinakelpoinen sato.

Kylvä viimeistään 30.6. Mikäli poikkeukselliset sääolosuhteet estävät kylvämisen viimeistään 30.6., kylvä heti olosuhteiden salliessa. Poikkeuksellisella sääolosuhteella tarkoitetaan tilannetta, jossa pitkään jatkuneiden runsaiden sateiden ja vähäisen haihdunnan vuoksi pellon märkyys on estänyt kylvämisen.

Voit uusia pysyvän laitumen ja nurmen kasvuston muokkaamalla ja kylvämällä heinä- ja nurmirehukasvien siemenillä. Voit ottaa pysyvän nurmen myös muuhun viljelykäyttöön ja viljellä lohkolla muitakin kuin heinä- ja nurmirehukasveja, tällöin lohko ei ole enää pysyvää nurmea.

Voit lannoittaa pysyviä laitumia ja pysyviä nurmia tarkoituksenmukaisella tavalla. Tämä tarkoittaa sitä, että voit lannoittaa alaa, mikäli korjaat pysyvältä laitumelta tai pysyvältä nurmelta sadon laiduntamalla tai muulla tavalla sadon korjaamalla. Noudata pysyvien laitumien typpilannoituksessa laitumia koskevia enimmäisarvoja, (luku 3.1.5 , taulukko 8) mikäli lohko on laitumena. Jos korjaat lohkolta nurmisadon, voit lannoittaa nurmia koskevilla enimmäisarvoilla (luku 3.1.5 , taulukko 8). Mikäli olet sitoutunut ympäristökorvaukseen, tulee sinun noudattaa ympäristökorvauksen mukaisia tiukempia lannoitustasoja. Ympäristösitoumuksen lannoitustasot löydät sitoumusehdoista[1].

Jos käytät pysyvää laidunta tai pysyvää nurmea laidunnukseen, maanpinnan on säilyttävä pääosin kasvipeitteisenä ja maaperän eroosio saa olla vain vähäistä. Jos niität pysyvän laitumen tai pysyvän nurmen kasvuston, huomioi niiton ajankohdassa ja toteuttamisessa luonnonvaraisten lintujen ja nisäkkäiden suojelu.

[1] https://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/304/cover

Viherryttämistuen vaikutus pysyvien nurmien hoitoon Natura-alueella

Jos pysyvä nurmi sijaitsee Natura-alueella, et voi uudistaa kasvustoa muuta kuin erityisestä syystä ja uudistamiseen ei saa liittyä kyntämistä. Ilmoita uudistamisesta ja sen toteutustavasta kirjallisesti kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle ennen uudistamisen aloittamista. Lisätietoja viherryttämistuen ehdoista löydät hakuoppaasta.

2.5 Huolehdi kesannoista

Kesantojen hoito kuuluu täydentäviin ehtoihin.

Kesantopelto = tuotantoon käyttämätön pelto, joka on viher-, sänki- tai avokesantoa

Viherkesanto = yksi- tai monivuotisilla nurmi-, riista-, maisema- tai niittykasveilla tai näiden kasvien siemenseoksilla kylvetty pelto

Avokesanto = pelto, joka on kasvukaudella ilman kasvipeitettä tai sänkeä

Sänkikesanto = pelto, joka on edellisen tai sitä vanhemman kasvukauden viljan, öljykasvien, kuitukasvien, palkokasvien tai siemenmaustekasvien sängen peittämää ja muokkaamatonta

Kesannointi on vapaaehtoista ja voit pääsääntöisesti hyödyntää kesantoja taloudellisesti. Viherkesantoa voidaan myös laiduntaa, jos pellon pinta säilyy nurmipeitteisenä. Jos olet ilmoittanut kesantopellon viherryttämistuen mukaiseksi ekologiseksi alaksi, voit hyödyntää kesantoa taloudellisesti ja laiduntaa sitä vasta 16.8. alkaen. Lisätietoja viherryttämistuen mukaisista ekologisista aloista löydät hakuoppaasta.

Säilytä kesannot maatalousmaana ja maatalouskäytön kannalta hyvässä kunnossa. Kesannoksi ilmoittamaasi alaa et voi käyttää kasvukauden aikana varastoalueena, esimerkiksi säilörehupaalien säilytykseen.

Kesantopellon kasvipeitteisyys

Pidä kesantopellot pääsääntöisesti viherkesantona tai sänkikesantona ja uusi niiden kasvusto tarvittaessa. Viherkesanto on vesien suojelun kannalta suositeltavin kesannointimuoto. Voit kasvattaa kesantopellolla nurmi-, riista-, maisema- ja niittykasveja sekä näiden kasvien seoskasvustoja. Kylvä viherkesannon kasvusto viimeistään 30.6. Mikäli poikkeukselliset sääolosuhteet estävät kylvämisen viimeistään 30.6., kylvä heti olosuhteiden salliessa. Poikkeuksellisella sääolosuhteella tarkoitetaan tilannetta, jossa pitkään jatkuneiden runsaiden sateiden ja vähäisen haihdunnan vuoksi pellon märkyys on estänyt kylvämisen. Käytä kasvuston kylvössä riittävää määrää nurmi-, riista-, maisema- tai niittykasvien siemeniä, jotta saat pellolle peittävän kasvuston.

Pidä pohjavesialueella kesantopellot kasvipeitteisinä. Jos perustat kesantopellon pohjavesialueelle, siemenseoksen painosta enintään 20 prosenttia voi olla apilan, virnan, sinimailasen, vuohenherneen, mesikän tai muun vastaavan typpeä sitovan kasvin siemeniä. Merkitse siemenseoksen sisältö lohkomuistiinpanoihin.

Estä kesantopelloilla rikkakasvien leviäminen. Voit torjua rikkakasvit kemiallisesti poikkeustilanteissa, jotka on lueteltu seuraavassa kappaleessa tai kasvuston päättämisen yhteydessä 1.9. alkaen tai 15.7. alkaen, jos kylvät kesantopellolle nurmikasveja tai syksyllä kylvettäviä tai istutettavia kasveja.

Poikkeukset kesantojen kasvipeitteisyydestä

Jos ilmoitat kesannoksi lohkon, joka ei ole aikaisemmin ollut viljelykäytössä, on lohkon oltava ilmoitusvuonna viherkesantoa.

Muissa tapauksissa voit poiketa kesannon kasvipeitteisyysvaatimuksesta, jos parannat kesantopellon viljelykuntoa torjumalla vaikeasti hävitettäviä rikkakasveja, teet lyhytaikaisia kunnostustoimenpiteitä tai poikkeamiseen on joku muu erityinen syy. Lyhytaikaisia kunnostustoimenpiteitä ovat salaojitus, kalkitus, ojien kaivaminen ja perkaus sekä muut vastaavat toimenpiteet. Kasvipeitteisyysvaatimuksesta voit poiketa vain siinä laajuudessa kuin lyhytaikainen kunnostustoimenpide edellyttää. Kesantopellon kasvipeitteisyysvaatimuksesta voit poiketa myös silloin kun kyseessä on alla olevan mukainen ylivoimainen este tai poikkeuksellinen olosuhde.

Tilanteet, joissa ylivoimainen este ja poikkeukselliset olosuhteet voidaan hyväksyä kesannon kasvipeitteisyysvaatimuksesta poikkeamiseen:
a) tuensaajan kuolema;
b) tuensaajan pitkäaikainen kyvyttömyys harjoittaa ammattiaan;
c) tilaan merkittävällä tavalla vaikuttava ankara luonnonmullistus;
d) tilan kotieläinrakennusten tuhoutuminen onnettomuudessa;
e) eläinkulkutauti tai kasvitauti, joka vahingoittaa viljelijän koko karjaa tai osaa siitä, tai vastaavasti viljelykasveja;
f) koko tilan tai sen merkittävän osan pakkolunastus, jos kyseinen pakkolunastus ei ollut ennakoitavissa hakemuksen jättöpäivänä.

[2]https://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/304/cover

Kesantopellon lannoitus

Et saa lannoittaa avo-, sänki- ja yksivuotista viherkesantoa. Voit lannoittaa monivuotista viherkesantoa ainoastaan perustamisen yhteydessä. Typpilannoitemäärä voi tällöin olla enintään 80kg/ha kivennäismailla tai 60kg/ha eloperäisillä mailla.

Huomaa myös, että ympäristösitoumuksen tehneillä tiloilla monivuotisen viherkesannon perustamisvaiheen lannoitukselle on alemmat raja-arvot. Ympäristösitoumuksen lannoitustasot löydät sitoumusehdoista.[2]

Kesantopellon kasvuston päättäminen

Voit päättää kesantopellon kasvuston kemiallisesti tai mekaanisesti 1. 9. alkaen. Jos kylvät kesantopellolle nurmikasveja tai syksyllä kylvettäviä tai istutettavia kasveja, voit päättää kasvuston 15. 7. alkaen. Kesantopellon muokkaus ja lannoitus on tehtävä tällöin kylvön tai istutuksen yhteydessä.

Jos olet ilmoittanut kesantopellon viherryttämistuen ekologisen alan kesannoksi, voit päättää kasvuston muokkaamalla aikaisintaan 16. 8., jos kylvät alalle nurmikasveja tai syksyllä kylvettäviä tai istutettavia kasveja. Tällöin voit päättää ekologisen alan kesannon kasvuston kemiallisesti aikaisintaan 15.7. Kasvustoa voit hyödyntää taloudellisesti ja laiduntaa 16.8. alkaen.

Taulukko 3. Kesantopeltojen täydentävien ehtojen vaatimukset sekä viherryttämistuen ekologisen alan kesannon vaatimukset

Kesantopeltojen täydentävien ehtojen vaatimukset sekä viherryttämistuen ekologisen alan kesannon vaatimukset

	Viherkesanto	Sänkikesanto	Avokesanto
Luonnehdinta	Yksi- tai monivuotinen kasvusto (nurmi-, riista-, maisema- tai niittykasveja)	Edellisen tai sitä aiempien vuosien vilja-, öljy-, palko- tai kuitukasvien tai siemenmaustteiden sänki • pohjavesialueilla sallittu vain erityisistä syistä.	Ilman kasvipeitettä ja ilman sänkeä oleva peltolohko Avokesanto on sallittu • alalla, jolla torjutaan vaikeasti hävitettäviä rikkakasveja • alalla, jolla tehdään lyhytaikaisia kunnostustoimia • ylivoimaisen esteen ja poikkeuksellisten olosuhteiden tapauksissa • jos poikkeamiseen on muu erityinen syy. On suositeltavaa, ettet pidä avokesantoa valtaojien tai valtaojaa suurempien vesiuomien varsilla, tulvanalaisilla alueilla ja talousvesikaivojen ympärillä.
Kylvö	Viimeistään 30.6.		
Lannoitus	Vain monivuotisilla niiden perustamisen yhteydessä. Sallittu kylvettäessä tai istutettaessa syyskylvöisiä kasveja.	Vain kylvettäessä tai istutettaessa syyskylvöisiä kasveja.	Vain kylvettäessä tai istutettaessa syyskylvöisiä kasveja.
Niitto	Ei tarvitse välttämättä niittää vuosittain. • Maatalousmaan avoimena säilymisestä on joka tapauksessa huolehdittava.	Ei tarvitse välttämättä niittää vuosittain. • Maatalousmaan avoimena säilymisestä on joka tapauksessa huolehdittava.	Ei tarvitse välttämättä niittää vuosittain. • Maatalousmaan avoimena säilymisestä on joka tapauksessa huolehdittava.
Muokkaaminen	• Perustamisen yhteydessä • 1.9. alkaen. • Aikaisintaan 15.7., jos pellolle kylvetään nurmikasveja tai syksyllä kylvettäviä tai istutettavia kasveja tai jos tehdään viljelykuntoa parantavia toimenpiteitä, esim. vaikeiden rikkakasvien torjuntaa.	• 1.9. alkaen • Aikaisintaan 15.7., jos pellolle kylvetään nurmikasveja tai syksyllä kylvettäviä tai istutettavia kasveja tai jos tehdään viljelykuntoa parantavia toimenpiteitä, esim. vaikeiden rikkakasvien torjuntaa.	• Jos kylvetään nurmikasveja tai syksyllä kylvettäviä tai istutettavia kasveja tai jos tehdään viljelykuntoa parantavia toimenpiteitä, esim. vaikeiden rikkakasvien torjuntaa.

Kesantopeltojen täydentävien ehtojen vaatimukset sekä viherryttämistuen ekologisen alan kesannon vaatimukset

	Viherkesanto	Sänkikesanto	Avokesanto
Päättäminen (mekaanisesti tai kemiallisesti)	• 1.9. alkaen. • Aikaisintaan 15.7., jos pellolle kylvetään nurmikasveja tai syksyllä kylvettäviä tai istutettavia kasveja tai jos tehdään viljelykuntoa parantavia toimenpiteitä, esim. vaikeiden rikkakasvien torjuntaa.	• 1.9. alkaen. • Aikaisintaan 15.7., jos pellolle kylvetään nurmikasveja tai syksyllä kylvettäviä tai istutettavia kasveja tai jos tehdään viljelykuntoa parantavia toimenpiteitä, esim. vaikeiden rikkakasvien torjuntaa.	
Jos käytät alaa viherryttämistuen ekologisena alana, huomioi lisäksi nämä:	• 16.8. alkaen muokkaamalla, jos pelto on ilmoitettu viherryttämistuen ekologiseksi alaksi ja alalle kylvetään nurmikasveja tai syksyllä kylvettäviä tai istutettavia kasveja. • Kemiallinen päättäminen 15.7. alkaen sallittu, jos alalle kylvetään nurmikasveja tai syksyllä kylvettäviä tai istutettavia kasveja 16.8. alkaen.	• 16.8. alkaen muokkaamalla, jos pelto on ilmoitettu viherryttämistuen ekologiseksi alaksi ja alalle kylvetään nurmikasveja tai syksyllä kylvettäviä tai istutettavia kasveja. • Kemiallinen päättäminen 15.7. alkaen sallittu, jos alalle kylvetään nurmikasveja tai syksyllä kylvettäviä tai istutettavia kasveja 16.8. alkaen.	
Lyhytaikaiset kunnostus-toimenpiteet	Vain niiden vaatiman alan laajuudessa • salaojitus, kalkitus tai ojien kaivaminen ja perkaus tai muut vastaavat toimenpiteet	Vain niiden vaatiman alan laajuudessa • salaojitus, kalkitus tai ojien kaivaminen ja perkaus tai muut vastaavat toimenpiteet	Vain niiden vaatiman alan laajuudessa • salaojitus, kalkitus tai ojien kaivaminen ja perkaus tai muut vastaavat toimenpiteet
Taloudellinen hyödyntäminen	Sallittu pääsääntöisesti • Säilyttävä maatalousmaana ja maatalouskäytön kannalta hyvässä kunnossa. • Laiduntaminen sallittu jos pellon pinta säilyy heinä- ja nurmipeitteisenä. • Säilörehupaalien tms. pitkäaikaisesti peittämä ala ilmoitetaan tilapäisesti viljelemättömänä. • Jos on ilmoitettu viherryttämistuen ekologiseksi alaksi, sitä ei voi käyttää maataloustuotantoon ajalla 1.1.–15.8. Kasvustoa voidaan hyödyntää taloudellisesti 16.8. alkaen.	Sallittu pääsääntöisesti • Säilyttävä maatalousmaana ja maatalouskäytön kannalta hyvässä kunnossa. • Säilörehupaalien tms. pitkäaikaisesti peittämä ala ilmoitetaan tilapäisesti viljelemättömänä. • Jos on ilmoitettu viherryttämistuen ekologiseksi alaksi, sitä ei voi käyttää maataloustuotantoon ajalla 1.1.–15.8.	Sallittu pääsääntöisesti • Säilyttävä maatalousmaana ja maatalouskäytön kannalta hyvässä kunnossa. • Säilörehupaalien tms. pitkäaikaisesti peittämä ala ilmoitetaan tilapäisesti viljelemättömänä. • Jos on ilmoitettu viherryttämistuen ekologiseksi alaksi, sitä ei voi käyttää maataloustuotantoon ajalla 1.1.–15.8.

Kuva 6: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

2.6 Säilytä maisemapiirteet

Manner-Suomi

Säilytä puuryhmät ja yksittäiset puut, jotka on suojeltu luonnonsuojelulain (1096/1996) 29 §:n 1 momentin 9 kohdan perusteella, jos ne kasvavat maatalousmaalla olevan peruslohkon sisällä, peruslohkon pientareella tai toisiinsa rajoittuvien peruslohkojen välisellä alueella enintään 0,2 hehtaarin alalla. Suojelupäätöksiä tekevät Manner-Suomessa ELY-keskukset. Tällaisten suojelukohteiden maisemaa hallitsevat puut ovat järeärunkoisia, iäkkäitä, usein monihaaraisia ja laajalatvuksisia. Männyn, kuusen, koivun ja tammen rungon läpimitta tulee olla 1,3 m korkeudella vähintään 60 cm ja muiden puulajien vähintään 40 cm. Suojeltuja alueita ei saa raivata pelloksi tai muuten muuttaa. Älä leikkaa maisemapiirteiden puita lintujen pesimäaikaan 1.5 – 30.6.

Jos suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen luonnonarvot ovat hävinneet, voidaan alueen suojelu lakkauttaa ELY-keskuksen päätöksellä.

Säilytä myös enintään 0,2 hehtaarin suuruiset luonnonmuistomerkit, jotka on suojeltu luonnonsuojelulain (1096/1996) 23§:n perusteella, jos ne ovat peruslohkon sisällä, peruslohkon pientareella tai toisiinsa rajoittuvien peruslohkojen välisellä alueella. Luonnonmuistomerkit ovat puita, puuryhmiä, siirtolohkareita tai muita vastaavia luonnonmuodostumia, jotka on suojeltu kauneuden, harvinaisuuden, maisemallisen merkityksen, tieteellisen arvon tai muun syyn perusteella. Suojellut luonnonmuistomerkit on yleensä merkitty myös maastoon. Älä leikkaa maisemapiirteiden puita lintujen pesimäaikaan 1.5 – 30.6.

Kunnan ympäristöviranomaiset tekevät suojelupäätöksiä yksityismailla sijaitsevista kohteista maanomistajan hakemuksesta tai suostumuksella. Luonnonmuistomerkkejä ei saa vahingoittaa tai poistaa.

Jos luonnonmuistomerkin suojelulle ei ole enää perusteita tai jos rauhoitus estää yleisen edun kannalta merkittävän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen, voi kunta omistajan hakemuksesta tai ELY-keskuksen esityksestä lakkauttaa luonnonmuistomerkin suojelemisen. Hakemuksesta on hankittava ELY-keskuksen lausunto. Jos asia on tullut vireille ELY-keskuksen esityksestä, alueen omistajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Ilmoita hallitsemallasi alalla olevat kohteet kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Lohkojen välisellä alueella olevat kohteet ilmoittaa alueen haltija. Tee kohteiden ilmoittaminen päätukihaun yhteydessä lomakkeella 442.

Ahvenanmaa

Säilytä puuryhmät ja yksittäiset puut, jotka on suojeltu luonnonsuojelusta annetun Ahvenanmaan maakunta-asetuksen (ÅFS 1998:113) 5 §:n 8 kohdan perusteella, jos ne kasvavat maatalousmaalla olevan peruslohkon sisällä, peruslohkon pientareella tai toisiinsa rajoittuvien peruslohkojen välisellä alueella enintään 0,2 hehtaarin alalla. Suojeltujen puiden tulee olla Ahvenanmaan maakunta-asetuksen (ÅFS 113/1998) 5 §:n kohdan 8 mukaisesti tammia, vaahteroita tai haapoja, joiden läpimitta mitattuna 130 cm kor-

keudelta on vähintään 170 cm, tai katajia, joiden korkeus on yli 6 m. Suojelukohteista tulee olla aluerajaus, jonka maakuntahallitus voi määritellä alueen maanomistajan tai haltijan pyynnöstä.

Säilytä myös luonnonmuistomerkit, jotka on suojeltu luonnonsuojelusta annetun Ahvenanmaan maakuntalain (ÅFS 1998:82) 6§:ssä, jos ne ovat peruslohkon sisällä, peruslohkon pientareella tai toisiinsa rajoittuvien peruslohkojen välisellä alueella. Luonnonmuistomerkit ovat puita, puuryhmiä, siirtolohkareita tai muita vastaavia luonnonmuodostumia, jotka on suojeltu kauneuden, harvinaisuuden, maisemallisen merkityksen, tieteellisen arvon tai muun syyn perusteella. Suojellut luonnonmuistomerkit on yleensä merkitty myös maastoon. Puita ei saa leikata lintujen pesimäaikaan 1.5 – 30.6.

2.7 Selvitä, tarvitsetko lupaa kasteluveden ottoon

Kuva 7: Kuva: Pentti Sormunen/Kuvapankki Plugi

Kun käytät vettä maatalousmaan kasteluun, selvitä ELY-keskuksesta tai kunnan ympäristölupaviranomaiselta, tarvitsetko siihen vedenottoluvan. Lupaehtojen noudattaminen kuuluu täydentäviin ehtoihin, jos lupa tarvitaan.

Tarvitset luvan veden ottamiseen vesistöstä vesilain (587/2011) (Ahvenanmaalla ÅFS 61/1996) mukaan esimerkiksi silloin, kun vettä ei riitä tarpeeksi niille vesialueen omistajille tai osakkaille, jotka ottavat vettä. Myös yli 250m3/vrk pohjavedenotto edellyttää vesilain mukaista lupaa. Vedenotosta tulee lisäksi ilmoittaa ELY-keskukselle, jos otettava määrä on yli 100 m3/vrk.

2.8 Suojele pohjavettä

Kuva 8: Kuva: Reijo Juurinen/ Kuvaliiteri

Pohjaveden kaikenlainen pilaaminen on kielletty ympäristönsuojelulailla (527/2014). Ympäristölle vaarallisten ja haitallisten aineiden päästäminen suoraan tai välillisesti pohjaveteen on kielletty valtioneuvoston asetuksella 1022/2006. Ympäristölle vaaralliset ja haitalliset aineet, joita ei saa päästää suoraan tai välillisesti pohjaveteen on lueteltu taulukossa 4. Viljelijän on oman tilansa osalta huolehdittava, ettei tilan toiminnasta aiheudu edellä mainitun asetuksen (1022/2006) liitteessä E mainittujen ympäristölle vaarallisten ja haitallisten aineiden suoria tai epäsuoria päästöjä pohjaveteen (esim. polttoaineista, voiteluaineista, kasvinsuojeluaineista). Huomioi vaatimus kaikessa tilasi maataloustoiminnassa ja koko maatalousmaalla, myös niillä alueilla, jotka eivät sijaitse pohjavesialueella. Ympäristölle vaaralliset ja haitalliset aineet, joita ei saa päästää suoraan tai välillisesti pohjaveteen on lueteltu taulukossa 4.

Huolehdi, ettei tilallasi ole esimerkiksi vuotavia kasvinsuojeluainesäiliöitä, öljysäiliöitä, jäteöljykanistereita tai –tynnyreitä, hylättyjä ajoneuvoja tai muita laitteita, joista voi aiheutua kasvinsuojeluaineiden tai hiilivetyjen suoria tai epäsuoria päästöjä pohjaveteen. Huolehdi myös, ettei kasvinsuojeluaineiden varastoinnista, säiliöiden täyttämisestä tai ruiskujen pesusta aiheudu suoria tai välillisiä päästöjä pohjaveteen.

Selvitä pohjavesialueen sijainti

Pohjavesialueiden käytön rajoitukset koskevat kaikkia viljelijöitä, joilla on maatalousmaata pohjavesialueella. Selvitä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta sijaitseeko jokin lohkoistasi pohjavesialueella. Pohjavesialueiden rajaukset ovat kaikkien saatavilla myös Internetistä ympäristöhallinnon OIVA-palvelusta www.ymparisto.fi/oiva. Jos jokin lohko on pohjavesialueella vain osittain, tulee lohkon pohjavesialueella olevalla osalla noudattaa pohjavesialuetta koskevia rajoituksia. Tästä alueesta voi tehdä oman kasvulohkonsa. Huomaa, että kuntasi ympäristönsuojelumääräyksissä tai mahdollisessa tilan ympäristöluvassa tai muussa luvassa on voitu antaa tarkempia rajoituksia pohjavesialueen viljelystä, esimerkiksi lannan levityksestä, kuin mitä täydentävät ehdot edellyttävät. Eri kunnissa määräykset voivat olla erilaiset.

Käytä vain pohjavesialueella sallittuja kasvinsuojeluaineita

Noudata valmisteen myyntipäällystekstissä mainittua rajoitusta pohjavesien suojelemiseksi. Rajoituksissa on eroja eri valmisteilla. Ohessa on esimerkki yhden valmisteen käyttöä rajoittavasta pohjavesilausekkeesta. Kasvinsuojeluaineille voi tulla uusia rajoituk-

sia ensimmäisen hyväksymisen jälkeen, minkä vuoksi ajantasaiset tiedot on hyvä tarkistaa aina ennen käyttöä Tukesin ylläpitämästä kasvinsuojeluainerekisteristä (www.tukes.fi/kasvinsuojeluainerekisteri).

Kasvinsuojeluainerekisteristä voi tehdä haun pohjavesialueella sallituista valmisteista tai listata valmisteet, joilla on jokin käyttöä koskeva rajoitus pohjavesialueella. Valmisteen tarkempi pohjavesirajoitus löytyy rekisteristä valmisteen tiedoista sekä myyntipäällyksen tekstistä. Voimassa olevia rajoituksia voit tiedustella myös kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselta.

Esimerkki kasvinsuojeluaineen pohjavesialuelausekkeesta

Pohjavesirajoitus: Kasvinsuojeluaine tai sen hajoamistuote voi kulkeutua maassa, minkä vuoksi sitä ei saa käyttää tärkeillä tai muilla vedenhankinta-käyttöön soveltuvilla pohjavesialueilla (pohjavesialueluokat I ja II). Talousveden hankintaan käytettävien kaivojen ja lähteiden ympärille tulee jättää vähintään 30–60 metrin levyinen kasvinsuojeluaineella käsittelemätön suojavyöhyke. Kasvinsuojeluaineen käyttöä karkeilla hietamailla tai sitä karkeammilla maalajeilla tulisi välttää.

Taulukko 4. Pohjavedelle vaaralliset aineet ja aineryhmiin kuuluvat vaaralliset aineet, joita ei saa päästää pohjaveteen (valtioneuvoston asetus 1022/2006).

Pohjavedelle vaaralliset aineet ja aineryhmiin kuuluvat vaaralliset aineet, joita ei saa päästää pohjaveteen (valtioneuvoston asetus 1022/2006)
Organohalogeeniyhdisteet ja aineet, jotka vesiympäristössä
Orgaanofosforiyhdisteet
Orgaaniset tinayhdisteet
Aineet ja valmisteet tai niiden hajoamistuotteet, joilla osoitetaan olevan karsinogeenisia tai mutageenisiä ominaisuuksia tai ominaisuuksia, jotka voivat vaikuttaa steroidien tuotantoon, kilpirauhaseen, lisääntymiseen tai muihin sisäerityksen liittyviin toimintoihin vesiympäristössä tai sen välityksellä
Hiilivedyt sekä pysyvät, kertyvät ja myrkylliset orgaaniset aineet
Syanidit
Metallit ja niiden yhdisteet
Arseeni ja sen yhdisteet
Biosidit ja kasvinsuojeluaineet
Suspendoituneet aineet
Rehevöitymistä aiheuttavat aineet (erityisesti nitraatit ja fosfaatit)
Happitasapainoon epäedullisesti vaikuttavat aineet (jotka ovat mitattavissa muuttujilla kuten BHK ja KHK)
Piiyhdisteet
Fluoridit
Aineet, joilla on haitallinen vaikutus pohjaveden makuun tai hajuun, ja yhdisteet, jotka mahdollisesti vedessä muodostavat tällaisia aineita ja tekevät vedestä ihmisen käyttöön soveltumatonta

Kuva 9: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

3 Ympäristöön liittyvät lakisääteiset hoitovaatimukset

Kuva 10: Kuva: Sakari Alasuutari/ Kuvapankki Plugi

Ympäristöön liittyvät lakisääteiset hoitovaatimukset

- Lannan ja lannoitteiden käyttö ja varastointi
- Luonnon suojeleminen maatalousmaalla

3.1 Käsittele lantaa ja lannoitevalmisteita huolellisesti

Lannan ja lannoitevalmisteiden sisältämät ravinteet voivat pilata pinta- ja pohjavesiä. Siksi lannan käytölle ja varastoinnille sekä muiden maataloudessa lannoitteina käytettävien aineiden käytölle on rajoituksia, jotka perustuvat valtioneuvoston asetukseen (1250/2014) eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta. Rajoitukset koskevat kaikkia viljelijöitä.

Kuva 11: Kuva: MMM_kuva-arkisto

Huomioithan, että valtioneuvoston asetuksessa eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014) muutoksineen on myös muita vaatimuksia, joita sinun täytyy noudattaa, mutta jotka eivät kuulu täydentäviin ehtoihin.

Ympäristöministeriö on laatinut usein kysyttyihin kysymyksiin vastauksia. Voit lukea ne täältä[3].

[3]file:///C:/Users/ketomaha/Downloads/Nitraattiasetus_UKK_151015.pdf

3.1.1 Noudata lannan varastointia koskevia määräyksiä

Tilalla, jolla kertyy lantaa tuotantoeläinten pidosta, tulee olla lannan varastointitila. Tilan lantalaan pitää mahtua 12 kuukauden aikana kertyvä lanta lukuun ottamatta lantaa, joka jää laidunnuksessa laitumelle laidunkauden aikana. Nautojen osalta voidaan ottaa huomioon enintään neljän kuukauden aikana laitumelle jäävä lanta. Ympärivuotisesti ulkona kasvatettavilla nautalajeilla voidaan huomioida koko ulkona vietetty kausi lantalatilavuusvaatimusta laskettaessa. Huomioi kuitenkin, että ulkotarhoista, erityisesti ruokinta- ja juottopaikoilta, sekä alueilta, joilla eläimet yleisesti viihtyvät, on säännöllisesti poistettava lanta ja se lanta on varastoitava lantalassa.

Mikäli eläimet ovat yöt eläinsuojassa, voi laidunkaudesta huomioida vain puolet lantalatilavuutta laskettaessa, nautojen osalta kaksi kuukautta. Jaloittelualueilta ja pysyvistä ruokinta- ja juottopaikoista säännöllisesti kerätylle lantamäärälle, jota ei voida suoraan hyödyntää lannoitteena, tulee olla lannan varastointitila.

Voit ottaa huomioon lantalan vähimmäistilavuuden laskemisessa viljelijöiden yhteislantalat ja pihattojen kuivikepohjat. Pienempi lantalakoko on mahdollinen myös, jos luovutat lantaa toiselle viljelijälle varastoon tai heti hyötykäytettäväksi, tai jos luovutat lantaa sellaiselle hyödyntäjälle (esim. kompostointi- tai biokaasulaitos), jolla on ympäristönsuojelulain mukainen lupa ottaa lantaa vastaan.

Eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta annetun asetuksen 1250/2014 mukaiset lantalan mitoitusperusteet on esitetty taulukossa 5. Taulukossa on esitetty ohjetilavuudet eri tuotantoeläinten virtsalle, lietelannalle, kuivalannalle ja kuivikelannalle. Lannan prosessoimisen vaikutukset vaadittuun varastointitilan kokoon on esitetty taulukossa 6.

Taulukko 5. Lantaloiden ohjetilavuudet 12 kuukauden varastoimisaikaa varten eläintä/eläinpaikkaa kohti lantatyypeittäin (m3/eläin/vuosi, ilman sadevettä).

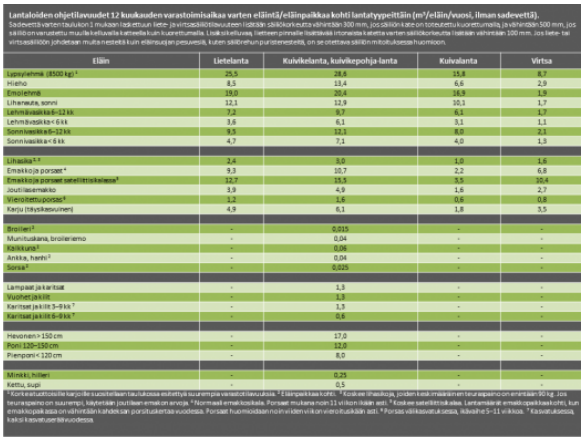

Lantaloiden ohjetilavuudet 12 kuukauden varastoimisaikaa varten eläintä/eläinpaikkaa kohti lantatyypeittäin (m³/eläin/vuosi, ilman sadevettä).

Sadevettä varten taulukon 1 mukaan lisättävän lietelannan- ja virtsasäiliötilavuuden lisäksi säiliökorkeutta vähintään 300 mm, jos säiliö on katettu kuivettumista, ja vähintään 500 mm, jos säiliö on varustettu muulla kelluvalla katteella kuin kuorettumalla. Lisäksi kelluvaa, lietteen pinnalle lisättävää intoneista katetta varten säiliökorkeutta lisätään vähintään 100 mm. Jos liete- tai virtsasäiliöön johdetaan muita nesteitä kuin eläinsuojan pesuvesiä, kuten säiliörehun puristenestettä, on se otettava säiliön mitoituksessa huomioon.

Eläin	Lietelanta	Kuivikelanta, kuivikepohja-lanta	Kuivalanta	Virtsa
Lypsylehmä (8500 kg) [1]	25,5	28,6	15,8	8,7
Hieho	8,5	13,4	6,6	2,9
Emolehmä	19,0	20,4	14,9	1,9
Liharotu, sonni	12,1	12,9	10,1	1,7
Lehmävasikka 6–12 kk	7,2	9,7	6,1	1,7
Lehmävasikka < 6 kk	3,6	6,1	3,1	1,1
Sonnivasikka 6–12 kk	9,5	12,1	8,0	2,1
Sonnivasikka < 6 kk	4,7	7,1	4,0	1,3
Lihasika [2, 3]	2,4	3,0	1,0	1,6
Emakko ja porsaat [4]	9,3	10,7	2,2	6,8
Emakko ja porsaat satellittiskaalassa [5]	12,7	15,3	3,5	10,4
Joutilasemakko	3,9	4,9	1,6	2,7
Vieroitettu porsas [6]	1,2	1,6	0,6	0,8
Karju (täyskasvuinen)	4,9	6,1	1,8	3,5
Broileri [7]	-	0,015	-	-
Munituskana, broileriemo	-	0,04	-	-
Kalkkuna [8]	-	0,06	-	-
Ankka, hanhi [9]	-	0,04	-	-
Sonsa [9]	-	0,025	-	-
Lampaat ja karitsat	-	1,3	-	-
Vuohet ja kilit	-	1,3	-	-
Karitsat ja kilit 3–9 kk [7]	-	1,3	-	-
Karitsat ja kilit 6–9 kk [7]	-	0,6	-	-
Hevonen > 150 cm	-	17,0	-	-
Poni 120–150 cm	-	12,0	-	-
Pienponi < 120 cm	-	8,0	-	-
Minkki, hilleri	-	0,25	-	-
Kettu, supi	-	0,5	-	-

[1] Korkeatuotoisille karjoille suositellaan taulukossa esitettyä suurempia varastotilavuuksia. [2] Eläinpaikkaa kohti. [3] Koskee lihasikoja, joiden keskimääräinen teurspaino on enintään 90 kg. Jos teurspaino on suurempi, käytetään joutilaan emakon arvoja. [4] Normaali emakkoskaala. Porsaat mukana noin 11 viikon ikään asti. [5] Koskee satelliittiskaalaa. Lantamäärät emakkopaikkaa kohti, kun emakkopaikassa on vähintään kahdeksan porsituskertaa vuodessa. Porsaat huomioidaan noin viiden viikon vieroituksiään asti. [6] Porsas vieroitusikäisessä, ikävaihe 5–11 viikkoa. [7] Kasvatuksessa, kaksi kasvatuserää vuodessa.

Kuva 12: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Lantaloiden ohjetilavuudet 12 kuukauden varastoimisaikaa varten eläintä/eläinpaikkaa kohti lantatyypeittäin (m³/eläin/vuosi, ilman sadevettä).

Sadevettä varten taulukon 1 mukaan lisättävän lietelannan- ja virtsasäiliötilavuuden lisäksi säiliökorkeutta vähintään 300 mm, jos säiliö on katettu kuivettumista, ja vähintään 500 mm, jos säiliö on varustettu muulla kelluvalla katteella kuin kuorettumalla. Lisäksi kelluvaa, lietteen pinnalle lisättävää intoneista katetta varten säiliökorkeutta lisätään vähintään 100 mm. Jos liete- tai virtsasäiliöön johdetaan muita nesteitä kuin eläinsuojan pesuvesiä, kuten säiliörehun puristenestettä, on se otettava säiliön mitoituksessa huomioon.

Eläin	Lietelanta	Kuivikelanta, kuivikepohja-lanta	Kuivalanta	Virtsa
Alkuperäisrotuterdot:				
Lypsylehmä	-	22,3	-	-
Emolehmä	-	15,9	-	-
Hieho	-	11,7	-	-
Sonni	-	11,9	-	-
Lehmävasikka 6–12 kk	-	8,5	-	-
Sonnivasikka 6–12 kk	-	9,4	-	-
Vasikka < 6 kk	-	5,3	-	-

[1] Korkeatuotoisille karjoille suositellaan taulukossa esitettyä suurempia varastotilavuuksia. [2] Eläinpaikkaa kohti. [3] Koskee lihasikoja, joiden keskimääräinen teurspaino on enintään 90 kg. Jos teurspaino on suurempi, käytetään joutilaan emakon arvoja. [4] Normaali emakkoskaala. Porsaat mukana noin 11 viikon ikään asti. [5] Koskee satelliittiskaalaa. Lantamäärät emakkopaikkaa kohti, kun emakkopaikassa on vähintään kahdeksan porsituskertaa vuodessa. Porsaat huomioidaan noin viiden viikon vieroituksiään asti. [6] Porsas vieroitusikäisessä, ikävaihe 5–11 viikkoa. [7] Kasvatuksessa, kaksi kasvatuserää vuodessa.

Taulukko 6. Lannan prosessoinnin vaikutus vaadittuun varastointitilan kokoon.

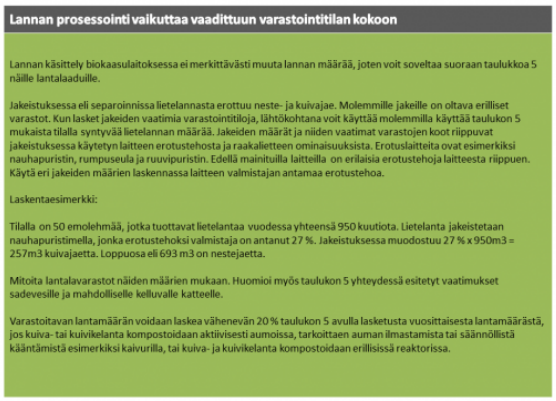

Lannan prosessointi vaikuttaa vaadittuun varastointitilan kokoon

Lannan käsittely biokaasulaitoksessa ei merkittävästi muuta lannan määrää, joten voit soveltaa suoraan taulukkoa 5 näille lantalaaduille.

Jakeistuksessa eli separoinnissa lietelannasta erottuu neste- ja kuivajae. Molemmille jakeille on oltava erilliset varastot. Kun lasket jakeiden vaatimia varastointitiloja, lähtökohtana voit käyttää molemmilla käyttää taulukon 5 mukaista tilalla syntyvää lietelannan määrää. Jakeiden määrät ja niiden vaatimat varastojen koot riippuvat jakeistuksessa käytetyn laitteen erotustehosta ja raakalietteen ominaisuuksista. Erotuslaitteita ovat esimerkiksi nauhapuristin, rumpuseula ja ruuvipuristin. Edellä mainituilla laitteilla on erilaisia erotustehoja laitteesta riippuen. Käytä eri jakeiden määrien laskennassa laitteen valmistajan antamaa erotustehoa.

Laskentaesimerkki:

Tilalla on 50 emolehmää, jotka tuottavat lietelantaa vuodessa yhteensä 950 kuutiota. Lietelanta jakeistetaan nauhapuristimella, jonka erotustehoksi valmistaja on antanut 27 %. Jakeistuksessa muodostuu 27 % x 950m3 = 257m3 kuivajaetta. Loppuosa eli 693 m3 on nestejaetta.

Mitoita lantalavarastot näiden määrien mukaan. Huomioi myös taulukon 5 yhteydessä esitetyt vaatimukset sadevesille ja mahdolliselle kelluvalle katteelle.

Varastoitavan lantamäärän voidaan laskea vähenevän 20 % taulukon 5 avulla lasketusta vuosittaisesta lantamäärästä, jos kuiva- tai kuivikelanta kompostoidaan aktiivisesti aumoissa, tarkoittaen auman ilmastamista tai säännöllistä kääntämistä esimerkiksi kaivurilla, tai kuiva- ja kuivikelanta kompostoidaan erillisissä reaktorissa.

Kuva 13: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Jos sinulla on jo olemassa oleva lantala tai jos rakennuslupahakemuksesi on tullut vireille ennen 1.4.2015, sovelletaan lantalatilavuusvaatimuksissa edelleen valtioneuvoston asetuksen maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamisesta (931/2000) mukaista taulukkoa 7.

Taulukko 7. Kuivalannan sekä virtsa- ja lietesäiliön ohjetilavuudet (m3) 12 kuukauden varastoimisaikaa varten eläintä (eläinpaikkaa) kohti asetuksen 931/2000 mukaan.

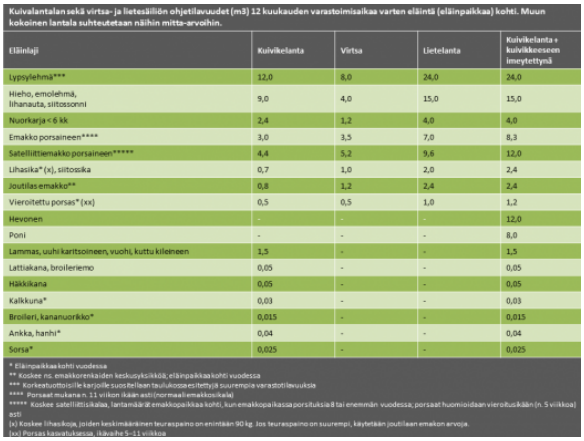

Kuivalantalan sekä virtsa- ja lietesäiliön ohjetilavuudet (m3) 12 kuukauden varastoimisaikaa varten eläintä (eläinpaikkaa) kohti. Muun kokoinen lantala suhteutetaan näihin mitta-arvoihin.

Eläinlaji	Kuivikelanta	Virtsa	Lietelanta	Kuivikelanta + kuivikkeeseen imeytettynä
Lypsylehmä***	12,0	8,0	24,0	24,0
Hieho, emolehmä, lihanauta, siitossonni	9,0	4,0	15,0	15,0
Nuorkarja < 6 kk	2,4	1,2	4,0	4,0
Emakko porsaineen****	3,0	3,5	7,0	8,3
Satellliittiemakko porsaineen*****	4,4	5,2	9,6	12,0
Lihasika* (x), siitossika	0,7	1,0	2,0	2,4
Joutilas emakko**	0,8	1,2	2,4	2,4
Vieroitettu porsas* (xx)	0,5	0,5	1,0	1,2
Hevonen	-	-	-	12,0
Poni	-	-	-	8,0
Lammas, uuhi karitsoineen, vuohi, kuttu kileineen	1,5	-	-	1,5
Lattiakana, broileriemo	0,05	-	-	0,05
Häkkikana	0,05	-	-	0,05
Kalkkuna*	0,03	-	-	0,03
Broileri, kananuorkko*	0,015	-	-	0,015
Ankka, hanhi*	0,04	-	-	0,04
Sorsa*	0,025	-	-	0,025

* Eläinpaikkaa kohti vuodessa
** Koskee nc. emakkorenkaiden keskusyksikköä; eläinpaikkaa kohti vuodessa
*** Korkeatuottoisille karjoille suositellaan taulukossa esitettyjä suurempia varastotilavuuksia
**** Porsaat mukana n. 11 viikon ikään asti (normaali emakkosikala)
***** Koskee satellliittisikalaa, lantamäärät emakkopaikkaa kohti, kun emakkopaikassa porsituksia 8 tai enemmän vuodessa; porsaat huomioidaan vieroituksikään (n. 5 viikkoa) asti
(x) Koskee lihasikoja, joiden keskimääräinen teurespaino on enintään 90 kg. Jos teurespaino on suurempi, käytetään joutilaan emakon arvoja.
(xx) Porsas kasvatuksessa, ikävaihe 5–11 viikkoa

Kuva 14: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Jos kuivalantaa syntyy tilalla enintään 25 m3 vuodessa tai jos varastoit kerrallaan enintään 25 m3 kuivalantaa, voit varastoida lannan tiiviillä siirtolavalla tai muulla vastaavalla alustalla, joka on katoksessa tai joka katetaan peitteellä.

Jos vastaanotat ja varastoit lantaa, tulee sinulla olla lantala, joka on mitoitettu vuosittain vastaanotettavan määrän mukaan. Lantalaa ei tarvita, jos säilytät kuivalantaa tai orgaanisia lannoitevalmisteita, joiden kuiva-ainepitoisuus on vähintään 30 %, pellolla levitysaikana korkeintaan neljä viikkoa levitystä odottamassa.

3.1.2 Kuivalannan varastointi poikkeustilanteessa

Kuivalantaa, jonka kuiva-ainepitoisuus on vähintään 30 %, voit varastoida aumassa työteknisen tai hygieenisen syyn niin vaatiessa.

Työteknisellä syyllä tarkoitetaan esimerkiksi kelirikkoa tai lantalalaitteiden rikkoutumista. Hygieenisenä syynä voidaan pitää esimerkiksi lannan sisältämää taudinaiheuttajaa, kuten salmonellaa, listeriaa tai muuta tautia. Jos perustat lanta-auman hygieenisen syyn vuoksi, tulee syy olla aina eläinlääkärin hyväksymä.

Lanta-aumassa varastoinnista ei saa aiheutua vesistön pilaantumista tai sen vaaraa. Varastointi aumassa on aina kielletty pohjavesialueella ja tulvanalaisella alueella.

Sijoita auma kantavalle peltoalueelle. Jos pelto on kalteva, sijoita auma lähelle pellon yläreunaa. Aumaa ei saa sijoittaa alle 100 metrin etäisyydelle vesistöstä, valtaojasta tai talousvesikaivosta eikä alle viiden metrin etäisyydelle ojasta. Levitä auman pohjalle vähintään 20 cm:n nestettä sitova kerros, esimerkiksi turvetta, ja peitä auma tiiviillä peitteellä. Poista aumantekopaikalta lumi ja muotoile alusta siten, että nesteiden pääsy ympäristöön estyy. Uuden auman saat sijoittaa samalle paikalle kahden välivuoden jälkeen.

Sijoita yhteen aumaan vähintään yhden hehtaarin alalle tai enintään koko lohkolle ja siihen rajautuville lohkoille levitettävä määrä lantaa tai orgaanista lannoitevalmistetta. Levitä aumaan varastoitu lanta tai orgaaninen lannoitevalmiste viimeistään vuoden kuluttua auman perustamisesta.

Huomioi levittämisessä myös muut lannan levitykseen liittyvät vaatimukset, jotka on kerrottu oppaan luvuissa 3.1.2 -3.1.6.

Jos varastoit kuivalantaa eläinlääkärin hyväksymän hygieenisen syyn vuoksi aumassa, ei aumattua lantaa ole välttämätöntä levittää viimeistään vuoden kuluttua auman perustamisesta. Tällöin myöskään aumaan sijoitettavan kuivalannan määrää ei ole rajoitettu.

Ilmoita kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuivalannan varastoinnista aumassa 14 vuorokautta ennen varastoinnin aloittamista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen suorittaa tarvittaessa tarkastuksen ennen aumavarastoinnin aloittamista. Edellä mainittu vaatimus ei kuulu täydentäviin ehtoihin, mutta täytyy silti huomioida.

3.1.3 Noudata rakenteellisia vaatimuksia

Lannan ja pakkaamattomien orgaanisten lannoitevalmisteiden varastointitilojen, lantakourujen ja muiden lannan johtamiseen tarkoitettujen rakenteiden tulee olla vesitiiviitä.

Rakenteiden ja laitteiden tulee olla sellaisia, ettei lannan tai orgaanisten lannoitevalmisteiden siirron, käsittelyn ja varastointitilan tyhjennyksen aikana pääse nesteitä ympäristöön. Tee kuormaus kovapohjaisella alustalla, joka kestää koneiden painon ja liikkumisen ja jolta voidaan tarvittaessa kerätä varissut tai imeytynyt lanta tai orgaaninen lannoitevalmiste talteen.

Pysyvien ruokintapaikkojen tulee olla katettuja ja tiivispohjaisia ja niille kertyvä lanta on poistettava riittävän usein. Kattamisvaatimus ei kuitenkaan koske toiminnallisesti eläinsuojan yhteydessä sijaitsevien ulkotarhojen ja jaloittelualueiden pysyviä ruokintapaikkoja. Pysyvien ruokintapaikkojen tulee olla tiivispohjaisia.

Hoida jaloittelualueita siten, ettei pinta- ja pohjavesiin aiheudu ravinnepäästöjä.

Ota säilörehun valmistuksessa syntyvä puristeneste talteen ja varastoi se tiiviissä säiliössä tai vie se käsiteltäväksi puhdistamoon.

3.1.4 Noudata lannanlevityksen rajoituksia

Kuva 15: Kuva: Sakari Alasuutari/Kuvapankki Plugi

Levitä lannoitteet pellolle siten, että valumia vesiin ei tapahdu eikä pohjamaa tiivisty. Ota lannoituksessa huomioon keskimääräinen satotaso, viljelyvyöhyke, kasvinvuorotus ja maalaji. Älä levitä lannoitteita koskaan lumipeitteiseen tai routaantuneeseen eikä veden kyllästämään maahan.

Lannoitettavan lohkon maalaji on määritettävä. Ympäristösitoumuksen ehtona on voimassaoleva viljavuustutkimus, jossa myös maalaji on analysoitu. Mikäli et ole tehnyt ympäristösitoumusta ja sinulla ei ole sen vaatimuksena olevaa viljavuustutkimusta, on maalaji joko tutkittava itse, jos sinulla on tähän riittävä ammattitaito tai analyysi on teetettävä erikseen.

Lannan ja orgaanisten lannoitevalmisteiden levittäminen pellolle on kielletty 1.11. – 31.3. välisenä aikana. Voit poiketa lannan levittämisen kieltoajasta ja levittää lantaa marraskuun loppuun asti tilanteissa, joissa lantaa ei ole voitu hyödyntää lannoitteena pellolla kasvukauden aikana poikkeuksellisen sääolosuhteen vuoksi. Poikkeuksellisena sääolosuhteena pidetään tilannetta, jossa pitkään jatkuneiden runsaiden sateiden ja vähäisen haihdunnan vuoksi pellon märkyys on estänyt lannan syyslevityksen viimeistään lokakuussa.

Jos levität lantaa marraskuussa, tee siitä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle lokakuun loppuun mennessä. Ilmoitusvaatimus ei kuulu täydentäviin ehtoihin, mutta täytyy silti huomioida.

Voit säilyttää kuivalantaa ja orgaanisia lannoitevalmisteita, joiden kuiva-ainepitoisuus on 30 %, pellolla neljä viikkoa levitystä odottamassa sallitun levitysajan puitteissa.

Jos levität pellon pintaan lantaa tai orgaanisia lannoitevalmisteita, pitää lanta mullata tai pelto kyntää vuorokauden sisällä levityksestä. Jos levität lannan tai orgaanisen lannoitevalmisteen kasvustoon letkulevittimellä tai hajalevityksenä, ei multaamista edellytetä.

Jos säilytät peltolohkon talven yli kasvipeitteisenä, lantaa ja orgaanisia lannoitevalmisteita saa 15.9. alkaen levittää lohkolle vain sijoittamalla, ellei kyseessä ole syysviljan kylvöä edeltävä lannan levitys.

Vesistöjen varsilla tehtävää lannoitusta on rajoitettu. Lannoitus on kiellettyä viisi metriä lähempänä vesistöä. Seuraavan viiden metrin vyöhykkeellä vesistöstä lannan ja orgaanisten lannoitevalmisteiden pintalevitys on kielletty, ellei peltoa muokata vuorokauden kuluessa levityksestä. Edellä mainitut lannoitus- ja pintalevityskiellot eivät kuitenkaan estä kotieläinten laiduntamista kyseisillä alueilla.

Peltolohkon osilla, joiden kaltevuus on vähintään 15 prosenttia, lietelannan, virtsan ja

nestemäisten orgaanisten lannoitevalmisteiden levittäminen muulla tavoin kuin sijoittamalla on aina kielletty. Peltolohkon osalla tarkoitetaan vähintään 25 aarin (0,25 ha) alaa. Kalteville peltolohkon osille levitettävät muut lannat ja orgaaniset lannoitevalmisteet on muokattava maahan kahdentoista tunnin sisällä levityksestä.

Jos käytät säilörehun puristenesteitä ja jaloittelualueiden valumavesiä lannoitteena, tulee niiden käytössä noudattaa myös edellä mainittuja lannoitteita koskevia levitysrajoituksia.

3.1.5 Noudata typpilannoituksen enimmäismääriä

Tuotantoeläinten lannassa ja lantaa sisältävissä orgaanisissa lannoitevalmisteissa vuosittain levitettävä kokonaistypen määrä saa olla enintään 170kg/ha.

Noudata typpilannoituksessa liukoisen typen käyttömäärille annettuja enimmäisrajoja. Liukoisen typen enimmäismääriin sisältyvät epäorgaanisissa lannoitteissa, tuotantoeläinten lannassa, mukaan lukien eläinten laiduntaessa syntyvä lanta sekä orgaanisissa lannoitevalmisteissa annettu liukoinen typpi.

Typpilannoituksen kasvilajikohtaiset enimmäismäärät on esitetty taulukossa 8. Laidunnukseen käytettävillä peltolohkoilla laitumelle jäävän lannan sisältämä typpi on otettu huomioon taulukossa typpilannoituksen enimmäismäärissä.

Jos liukoisen typen lannoitusmäärä ylittää 150 kg/ha vuodessa, on määrä jaettava vähintään kahteen erään. Levittämisen välillä on oltava vähintään kaksi viikkoa.

Syksyllä 1.9. alkaen tuotantoeläinten lannassa ja orgaanisissa lannoitevalmisteissa levitettävän liukoisen typen määrä saa olla enintään 35kg/ha. Syksyllä levitetyn liukoisen typen määrä huomioidaan kokonaisuudessaan osana seuraavan viljelykasvin lannoitusta.

Taulukko 8. Liukoisen typen vuotuiset kasvilajiryhmäkohtaiset enimmäismäärät (kg/ha).

Kasvi	Kivennäismaat	Eloperäiset maat
Ohra, kaura ja seosviljat	160	120
Kevätvehnä	170	130
Syysruis - syksyllä - keväällä	 30 150	 30 120
Kevätruis	160	120
Syysvehnä, ruisvehnä ja spelttivehnä - syksyllä - keväällä	 30 170	 30 140
Muut viljat, niiden seokset ja muut peltokasvit	160	120
Nurmet	250	210
Laitumet	210	170
Syysrypsi ja syysrapsi*	200	160
Kevätrypsi ja kevätrapsi	170	130
Pellavat, maissi, öljyhamppu ja auringonkukka	150	110
Palkokasvit	60	40
Sokerijuurikas	170	130
Varhaisperuna	100	80
Tärkkelysperuna	130	90
Muu peruna	120	80
Kaalikasvit ja purjo	250	210
Muut sipulikasvit	160	120
Juurekset	200	170
Mauste- ja yrttikasvit	120	80
Muut vihannes- ja puutarhakasvit	210	170
Marja- ja hedelmäkasvit	140	100
Taimitarhatuotanto	200	160

*Kuva 16: * Lannoitusta ennen syyskuun alkua ei katsota syyslannoitukseksi, mutta se vähennetään enimmäismääristä. Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!*

3.1.6 Teetä lanta-analyysi viiden vuoden välein ja pidä kirjaa

Teetä lanta-analyysi viiden vuoden välein

Lannan taulukkoarvot			
Lantalaji	Kok. P kg/m³	Liuk. N kg/m³	Kok. N kg/m³
Naudan kuivikelanta	1,0	1,1	4,0
Naudan lietelanta	0,5	1,7	2,9
Naudan virtsa	0,1	1,5	2,5
Sian kuivikelanta	2,8	1,2	4,6
Sian lietelanta	0,8	2,2	3,4
Sian virtsa	0,2	1,3	2,0
Lampaan ja vuohen kuivikelanta	1,3	1,0	4,9
Hevosen kuivikelanta	0,5	0,4	2,6
Kanan kuivikelanta	5,6	4,2	9,4
Broilerin kuivikelanta	3,6	2,7	8,7
Kalkkunan kuivikelanta	4,4	3,2	8,0
Ketun kuivikelanta	12,7	1,4	6,5
Minkin kuivikelanta	12,1	0,9	5,2

Kuva 17: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Lanta-analyysissä tulee määrittää lannan sisältämä liukoinen typpi, kokonaistyppi ja kokonaisfosfori. Suunnittele lannoitus joko lanta-analyysin tai taulukkoarvojen (Taulukko 9) mukaan. Säilytä lanta-analyysin tiedot ja orgaanisten lannoitevalmisteiden tuoteselosteet, jotta voit esittää ne pyydettäessä valvontaviranomaiselle.

Lanta-analyysivelvoite koskee tilaa, jolla syntyy tai/ja joka käyttää lantaa lannoitteena suoraan pellolla enemmän kuin 25m3 vuodessa.

Taulukko 9. Lannan taulukkoarvot.

Pidä kirjaa lannoituksesta vuosittain

Muistiinpanot on pyydettäessä toimitettava valvontaviranomaiselle. Kirjanpidon tulee sisältää tiedot kasvulohkoittain peltojen ravinnelisäykseen käytetyn lannan ja orgaanisten lannoitevalmisteiden ja typpilannoitteiden määrästä sekä niiden sisältämästä liukoisesta typestä ja kokonaistypestä, satotasoista, maalajista ja ajankohdista, jolloin lantaa tai orgaanista lannoitevalmistetta on levitetty pellolle.

3.2 Suojele luontoa

Suojele luontoa, uutta 2017

Täsmennys lintujen ja luonnon suojelemiseen

- Lakisääteiset hoitovaatimukset lintujen ja luonnon suojelemiseksi koskevat jatkossa myös kansallispuistoissa, luonnonpuistoissa ja muilla valtion omistamilla luonnonsuojelualueilla sijaitsevia yksityisiä maatalousmaita.

Säilytä maatalousmaan luonnonarvoja

Luonnon monimuotoisuuden ylläpitämistä ja säilyttämistä edellytetään sekä kansallisessa lainsäädännössä että EU:n luonto- ja lintudirektiivissä. Tämän tavoitteen toteutuminen vaatii ottamaan huomioon luonnonarvot kaikessa toiminnassa, myös maataloudessa. Maaseudun keskeisiä luonnonarvoja ovat luonnonvaraiset kasvit ja eläimet sekä luontotyypit. Näistä monet voivat kuitenkin kärsiä viljelytoimenpiteistä. EU:n luontodirektiivin ja lintudirektiivin tavoitteena on saada aikaan lajeille ja luontotyypeille sellainen suojelutaso, että niiden määrän väheneminen pysähtyy. Täydentäviin ehtoihin kuuluu luonnon suojeleminen luontodirektiivissä määriteltyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suojelua varten perustetuilla Natura 2000 –verkostoon sisältyvillä alueilla sekä kaikkien luonnonvaraisten lintujen ja erityisesti lintudirektiivissä tarkoitettujen lintulajien sekä elinympäristöjen suojeleminen Natura-alueilla ja muullakin maatalousmaalla.

Lintuja koskevat ehdot täyttyvät kun noudatat luonnonsuojelulain mukaisia suojeluohjelmiin liittyviä toimenpiderajoituksia, luonnonsuojelualueita ja erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkoja koskevia päätöksiä ja määräyksiä sekä kansallispuistojen, luonnonpuistojen sekä Natura 2000 –alueita koskevia säännöksiä.

Luontodirektiivin mukaisia luontotyyppejä ja lajeja koskevat ehdot täyttyvät, kun noudatat Natura 2000 –verkostoa koskevia suojelupäätöksiä , kansallispuistojen, luonnonpuistojen ja muiden valtion luonnonsuojelualueiden säännöksiä turvaten siten sen, ettei Natura 2000 -alueen suojelun perusteena olevia luontotyyppejä tai lajien elinympäristöjä merkittävästi heikennetä tai häiritä.

Älä heikennä Natura 2000 –alueen luonnonarvoja

EU:n Natura 2000 -verkostolla suojeltavat luontotyypit on lueteltu luontodirektiivin liitteessä I, eläin- ja kasvilajit luontodirektiivin liitteessä II sekä lintulajit lintudirektiivin liitteessä I. Lisäksi verkostolla suojellaan muitakin muuttavia lintulajeja. Taulukoihin 10-11 on koottu näissä liitteissä luetellut, maatalousalueilla esiintyvät keskeisimmät linnut sekä luontodirektiivin eläin- ja kasvilajit.

Taulukko 10. Maatalousympäristöissä esiintyviä Natura 2000 -alueiden valintaperusteina olevia lintulajeja.

Maatalousympäristöissä esiintyviä Natura 2000 -alueiden valintaperusteina olevia lintulajeja	
Suopöllö *Asio flammeus*	Suot, pellot ja kesantopellot (pesintä), pellot ja rantaniityt (saalistus)
Etelänsuosirri *Calidris alpina schinzii*	Merenrantaniityt, laitumet
Ruskosuohaukka *Circus aeruginosus*	Pellot ja rantaniityt (saalistus) / Etelä- ja Keski-Suomi
Sinisuohaukka *Circus cyaneus*	Pellot ja rantaniityt (saalistus) / koko Suomi eteläisintä osaa lukuun ottamatta
Niittysuohaukka *Circus pygargus*	Etelä- ja Länsi-Suomen pellot ja rantaniityt (saalistus) / (Turku-Pori, Oulun seutu, Uusimaa)
Ruisrääkkä *Crex crex*	Kesantopellot, pellot, niityt / Etelä- ja Keski-Suomi
Peltosirkku *Emberiza hortulana*	Pellot / koko Suomi Lappia lukuun ottamatta
Kurki *Grus grus*	Pellot ja rantaniityt pesimä- ja ruokailualueena, muuttoaikoina kerääntymispellot
Pikkulepinkäinen *Lanius collurio*	Pensaikkoiset avomaat, katajaniityt, pensoittuvat pakettipellot, puutarhat ym.
Suokukko *Philomachus pugnax*	Rantaniityt ja tulvapellot (muuttoaikoina) / koko Suomi
Kapustarinta *Pluvialis apricaria*	Rantaniityt, tulvapellot, avarat peltoaukeat (muuttoaikoina) / lähes koko Suomi
Kirjokerttu *Sylvia nisoria*	Pensaikot, umpeutuvat pakettipellot Lounais-Suomessa, etelärannikko
Teeri *Tetrao tetrix*	Soidin- ja ruokailupellot / koko Suomi
Liro *Tringa glareola*	Rantaniityt ja tulvapellot (muuttoaikoina) / koko Suomi
Valkoposkihanhi *Branta leucopsis*	Pellot ja rantaniityt ruokailu- ja levähdysalueina muuttoaikoina/ Etelä- ja Länsi-Suomi
Natura 2000-LINTULAJIT / ESIINTYMISALUE	
Hanhet	Pellot ruokailu- ja levähdysalueina muuttoaikoina / koko Suomi
Tuulihaukka	Pellot, niityt ja lähimetsiköt saalistus- ja pesimäalueina / koko Suomi
Viklot	Pellot ruokailu- ja levähdysalueina muuttoaikoina / koko Suomi

Kuva 18: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Taulukko 11. Maatalousympäristöissä esiintyviä lajeja, jotka on suojeltu Natura 2000 -alueisiin liittyvien säännösten nojalla.

Maatalousympäristöissä esiintyviä luontodirektiivin liitteessä II mainittuja lajeja, joita suojellaan Natura 2000 -verkostolla	
Kasvilaji	**Elinympäristö / esiintymisalue**
Idänverijuuri *Agrimonia pilosa*	Kuivat ja tuoreet niityt Natura-alueilla / Häme / Keski-Suomi
Upossarpio *Alisma wahlenbergii*	Merenrantaniityt, matalat vedet, laitumet / Perämeri
Pohjansorsimo *Arctophila fulva*	Merenrantaniityt, laitumet / Perämeri
Pikkunoidanlukko *Botrychium simplex*	Niityt ja kalliokedot lähinnä merenrannan tuntumassa, laitumet / Varsinais-Suomi
Nelilehtivesikuusi *Hippuris tetraphylla*	Merenrantaniityt, laitumet / Perämeri
Lietetatar *Persicaria foliosa*	Tulvarannat, laitumet / Etelä- ja Länsi-Suomi
Ruijanesikko *Primula nutans*	Merenrantaniityt, laitumet / Perämeri
Rönsysorsimo *Puccinella phryganodes*	Merenrantaniityt, laitumet / Perämeri
Hyönteislaji	**Elinympäristö / esiintymisalue**
Ruijannokiperhonen *Erebia medusa polaris*	Kuivat ja tuoreet niityt / Inarin Lapin jokivarret
Punakeltaverkkoperhonen *Euphydryas aurinia*	Tuoreet niityt, joilla on toukan ravintokasvia purtojuurta / Kaakkois-Suomi
Kirjoverkkoperhonen *Euphydryas maturna*	Aukkoiset metsät, metsälaitumet, niityt ja pakettipellot / Kaakkois-Suomi
Isokultasiipi *Lycaena dispar*	Luhtarannat (ja ruderaatit)
Luhtakultasiipi *Lycaena helle*	Tuoreet ja kosteat niityt, joilla on toukan ravintokasvia nurmitatarta / Pohjois-Suomi, lähes kokonaan hävinnyt Etelä-Suomesta

Kuva 19: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Suomessa Natura 2000 verkostoon valituista alueista noin 5500 ha on maatalousmaalla. Näillä alueilla esiintyy erityistä suojelua vaativia maatalousalueiden luontotyyppejä ja lajeja. Selvitä kunnastasi tai alueesi ELY-keskuksesta, onko hallinnassasi olevilla mailla tai niiden välittömässä läheisyydessä Natura 2000 -alueita ja mitä näillä alueilla on tarkoitus erityisesti suojella.

Älä hävitä tai heikennä merkittävästi niitä lajeja tai luontotyyppejä, jonka perusteella alue on valittu Natura 2000 -alueeksi. Heikentämiskielto koskee kaikentyyppistä toimintaa. Ilmoita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 30 vuorokautta ennen toimenpiteestä, joka saattaa merkittävästi heikentää Natura 2000 –alueen luonnonarvoja. Tällainen toimenpide voi olla esimerkiksi pellon raivaus Natura 2000 –verkostoon kuuluvalla alueella.

Suojelua vaativia maatalousmaan luontotyyppejä ovat luontodirektiivin mukaan merenrantaniityt, kuivat nummet, kuivat niityt ja pensaikot kalkkipitoisella alustalla, runsaslajiset jäkkiniityt, runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt, alvarit ja kalkkivaikutteiset kalliokedot, siniheinäniityt, kosteat suurruohoniityt, tulvaniityt, alavat niitetyt niityt, vuoristojen niitetyt niityt, lehdes- ja vesaniityt sekä hakamaat ja kaskilaitumet.

Luonnonarvojen heikentämiskielto koskee kaikkia niitä luonnonarvoja, joiden takia alue on valittu Natura 2000 -verkostoon. Valinnan perusteena voi olla yhden tai useamman luontotyypin tai lajin suojelutarve. Maatalousympäristöissä esiintyviä lajeja ovat esimerkiksi ruisrääkkä, peltosirkku ja pikkulepinkäinen sekä hyönteisistä mm. ruijannokiperhonen, punakeltaverkkoperhonen ja luhtakultasiipi.

Maatalousmaiden Natura 2000 -kohteille on eduksi, että niitä hoidetaan. Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa yleensä kerrotaan toimenpiteistä, joilla alueen suojeluarvoja voidaan edistää. Natura 2000 -alueilla sijaitsevien maatalousmaiden hoito kannattaa suunnitella tapauskohtaisesti yhdessä ympäristöviranomaisen kanssa.

Jos tilallasi on kansallispuistossa, luonnonpuistossa, luonnonsuojelualueella tai luonnonsuojeluohjelmaan kuuluvalla alueella sijaitsevaa maatalousmaata tai viranomaispäätöksellä suojeltuja erityisesti suojeltavien lin-

tulajien elinympäristöjä tai jos tilallasi on maatalousmaata Natura 2000 –alueella tai sen välittömässä läheisyydessä, huomioi seuraavat kohdat:

- Natura 2000 -alueen valinnan perusteena olevia luontotyyppejä (luontodirektiivin liite I) ei saa hävittää tai heikentää.
- Natura 2000 -alueen valinnan perusteena olevia lajeja (luontodirektiivin liiteII) ei saa hävittää tai heikentää.
- Natura 2000 -verkostoon valinnan perusteena olevia lintulajeja tai niiden elinympäristöjä ei saa merkittävästi heikentää.
- Jos tilallasi on kansallispuistossa, luonnonpuistossa, muulla valtion omistamalla luonnonsuojelualueella tai luonnonsuojeluohjelmaan kuuluvalla alueella sijaitsevaa maatalousmaata tai viranomaispäätöksellä suojeltuja erityisesti suojeltavien lintulajien elinympäristöjä, tilaasi koskevat suojelupäätöksiin liittyvät rauhoitusmääräykset.
- Suunnitelluista toimenpiteistä, jotka saattavat merkittävästi heikentävää Natura 2000 –verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja, mutta jotka eivät muutoin ole luvan- tai ilmoituksenvaraisia, on tehtävä ilmoitus viimeistään 30 vuorokautta ennen toimenpiteeseen ryhtymistä ELY-keskukselle.
- Jos ELY-keskus kieltää 30 vuorokauden kuluessa ilmoituksen saapumisesta toimenpiteeseen ryhtymisen tai rajoittaa sitä, päätöstä pitää noudattaa.
- Valtioneuvoston hyväksymään luonnonsuojeluohjelmaan kuuluvalla tilan maatalousmaalla ei saa tehdä sellaista toimenpidettä, joka vaarantaa alueen suojelun tarkoituksen.

4 Kansanterveyteen sekä eläinten ja kasvien terveyteen liittyvät lakisääteiset hoitovaatimukset

Kansanterveyteen sekä eläinten ja kasvien terveyteen liittyvät lakisääteiset hoitovaatimukset

- Kasvinsuojeluaineiden käyttö
- Eläinten ruokinnassa kielletyt tuotteet
- Eläin- ja kasvintuotantotilojen elintarvike- ja rehuhygienia, tuotantoeläimiltä kielletyt aineet, kasvinsuojeluaine- ja eläinlääkejäämät elintarvikkeissa
- Eläinten merkintä ja rekisteröinti
- Sisämarkkinakauppaa ja tuontia koskevat ehdot; TSE-tauti

4.1 Käytä ja säilytä kasvinsuojeluaineita oikein

Täydentävien ehtojen valvontakohteet:

- Kasvinsuojeluun on käytetty vain Suomessa hyväksyttyjä kasvinsuojeluaineita
- Kasvinsuojeluaineita on käytetty asianmukaisesti myyntipäällysmerkintöjä noudattaen ja ne on säilytetty erillään elintarvikkeista ja rehuista lasten ulottumattomissa myyntipäällyksessä annettujen ohjeiden mukaan
- Kasvinsuojeluaineiden käytöstä on pidetty kirjaa

Kasvinsuojeluaineita ovat tuhoeläinten, rikkakasvien ja kasvitautien torjunta-aineet sekä kasvunsääteet. Ainoastaan sellaisia kasvinsuojeluaineita, jotka on hyväksytty käyttötarkoitukseensa Suomessa, on luvallista käyttää. Rekisteri hyväksytyistä kasvinsuojeluaineista on Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) internetsivuilla **www.tukes.fi[4].**

Kasvinsuojeluaineita on käytettävä asianmukaisesti ottaen huomioon hyvän kasvinsuojelukäytännön periaatteet. Kasvinsuojeluaineiden voimassaoleviin käyttöohjeisiin tulee perehtyä ja niitä on noudatettava. Kasvinsuojeluaineiden käytöstä on tehtävä muistiinpanot.

Kuva 20: Kuva: A. Kivilahti

[4] http://www.tukes.fi

4.1.1 Hyvä kasvinsuojelukäytäntö

Viljelijän tulee noudattaa hyvää kasvinsuojelukäytäntöä. Kasvinsuojeluaineita on käytettävä kasvinsuojeluaineiden käyttöohjeissa sallittuihin käyttötarkoituksiin. Kasvinsuojeluainekäsittely valitaan, annostellaan ja ajoitetaan käyttöohjeen mukaan siten, että saavutetaan hyväksyttävä teho pienimmällä tarvittavalla kasvinsuojeluaineen määrällä. Kasvinsuojeluainekäsittelyn valinnassa otetaan huomioon paikalliset olosuhteet ja mahdollisuudet viljelytekniseen ja biologiseen torjuntaan.

Lisätietoja:

- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) (www.tukes.fi[5])
  - Kasvinsuojeluaineet
  - Kasvinsuojeluainerekisteri
- Kasvinsuojeluseura (www.kasvinsuojeluseura.fi[6])
  - Kasvikohtaiset oppaat
  - Ajankohtaisia kasvinsuojeluohjeita –kirja
- Elintarviketurvallisuusvirasto Evira (www.evira.fi[7])
  - Kasvit – viljely ja tuotanto (hukkakaura, kasvitaudit ja tuholaiset, kasvilajikkeet)

Kuva 21: Kuva: K. Kanerva

[5] http://www.tukes.fi
[6] http://www.kasvinsuojeluseura.fi
[7] http://www.evira.fi

4.1.2 Kasvinsuojeluaineiden käyttö maatilalla

Kuva 22: Kuva: A. Kivilahti

Suomessa hyväksytyt valmisteet

Kasvinsuojeluaineena saa käyttää vain Suomessa hyväksyttyjä valmisteita. Tukes päättää kasvinsuojeluaineeksi tarkoitettujen valmisteiden hyväksymisestä ja käytön ehdoista Suomessa ja pitää yllä rekisteriä hyväksytyistä kasvinsuojeluaineista. Tukesin ylläpitämillä internetsivuilla on **kasvinsuojeluainerekisteri**[8], josta on saatavilla ajantasaiset tiedot Suomessa hyväksytyistä kasvinsuojeluaineista.

Kasvinsuojeluaineen myyntipäällysmerkinnät

Kasvinsuojeluaineita on käytettävä asianmukaisesti eli viljelijän on noudatettava valmisteen käyttöä koskevia myyntipäällykseen merkittyjä sitovia määräyksiä.

Myyntipäällyksestä ilmenee kasvinsuojeluaineen

- käyttötarkoitus (esim. rikkakasvien torjunta-aine)
- käyttökohde (esim. kevätvehnä)
- säilytysohjeet
- käyttömäärät ja -ajankohdat
- käytön rajoitukset (esim. vesistöjen läheisyydessä)
- henkilönsuojaimet

Myyntipäällykseen on myös merkitty päivämäärä, jolloin valmiste on hyväksytty käytettäväksi kasvinsuojeluaineena. Siinä mainitaan myös valmisteen sisältämien tehoaineiden nimet ja niiden määrät. Myyntipäällyksessä on merkittynä myös vaaraa ja turvallisuustoimenpiteitä osoittavat varoitusmerkit ja -lauseet. Päällykseen on kirjattu myös suojainohjeita, mahdollisia ruiskutusohjeita ja muita mainintoja, esimerkiksi varoitus resistenssin1) mahdollisesta kehittymisestä. Valmisteen käytön rajoituksia ovat muun muassa varoaika2) ja ympäristöhaittojen ehkäisytoimenpiteet. Rajoitus voi koskea myös käsittelyajankohtaa tai sadonkäyttöä. Ympäristöhaittojen ehkäisytoimenpiteitä ovat käyttörajoitukset vesistöjen läheisyydessä ja pohjavesialueella, eliövaroitukset (esim. mehiläisrajoitus) ja toistuvan käytön rajoitus.

Myyntipäällysmerkinnät saattavat ajan kuluessa muuttua, joten on hyvä tarkastaa voimassa olevat merkinnät Tukesin internetsivuilta **kasvinsuojeluainerekisteristä[9].**

[8] https://kasvinsuojeluaineet.tukes.fi
[9] https://kasvinsuojeluaineet.tukes.fi

Lisätietoja **ympäristörajoituksista ja muista kasvinsuojeluaineiden myyntipäällysmerkinnöistä** [10]löytyy Tukesin internetsivuilta.

1)Resistenssillä tarkoitetaan eliön vastustuskykyä eli kykyä vastustaa jotain ulkoista vaikutusta. Kasvinsuojeluaineiden yhteydessä sillä tarkoitetaan rikkakasvien, kasvitautien tai tuholaisten torjunta-ainekestävyyttä. 2)Varoajalla tarkoitetaan kasvinsuojeluainekäsittelyn jälkeistä aikaa, jolloin sadonkorjuu ei ole sallittu.

Kasvinsuojeluaineiden säilytys

Kasvinsuojeluaineet on varastoitava erillään elintarvikkeista ja rehuista sekä lasten ulottumattomissa myyntipäällyksessä annettujen ohjeiden mukaan. Kasvinsuojeluaineet tulee säilyttää lukitussa tilassa, jos myyntipäällyksessä niin vaaditaan. Kasvinsuojeluaineiden fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet saattavat muuttua, mikäli niitä säilytetään pitkiä aikoja ja niistä voi tulla alkuperäistä myrkyllisempiä tai niiden teho voi muuttua. Vanhentuneet tai käyttämättömät, rekisteristä poistetut kasvinsuojeluaine-erät tulee hävittää myyntipäällysmerkintöjen mukaisesti.

Kasvinsuojeluaineiden käyttökirjanpito täydentävissä ehdoissa

Viljelijän on tehtävä muistiinpanoja suorittamistaan kasvinsuojelutoimenpiteistä.

Muistiinpanoihin kirjataan:

- viljelykasvi
- kasvinsuojeluaineen nimi
- kasvinsuojeluaineen käyttöajankohta ja –määrä
- pinta-ala, jolle kasvinsuojeluainetta on käytetty.

Kasvinsuojeluaineiden käyttökirjanpitoa on säilytettävä vähintään kolme vuotta täydentävissä ehdoissa, mutta ympäristökorvauksessa vähintään neljä vuotta sitoumuskauden päättymisestä. Jos viljelijä on sitoutunut ympäristökorvaukseen, sen ehtojen mukaisesti tehdyt muistiinpanot kasvinsuojelusta ovat riittävät.

Käyttörajoitus vesistöjen läheisyydessä

Koska eräät kasvinsuojeluaineet tai niiden sisältämät tehoaineet ovat vesieliöille myrkyllisiä, niille on määrätty käyttörajoitus vesistöille aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi. Tämä rajoitus kieltää valmisteen käytön tietyllä etäisyydellä vesistöstä. Rajoitus on merkitty myyntipäällykseen. Lisätietoja **vesistörajoituksista**[11] löytyy Tukesin internetsivuilta.

Käyttö pohjavesialueilla

Kasvinsuojeluaineiden käytössä pohjavesialueilla on noudatettava erityistä varovaisuutta. Eräät kasvinsuojeluaineet, niiden sisältämät tehoaineet tai niiden hajoamistuotteet ovat helposti maassa kulkeutuvia ja siksi nii-

[10] http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kemikaalit-biosidit-ja-kasvinsuojeluaineet/Kasvinsuojeluaineet/

[11] http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kemikaalit-biosidit-ja-kasvinsuojeluaineet/Kasvinsuojeluaineet/Ymparistorajoitukset-/Vesistorajoitus-/

den käyttö pohjavesialueilla (pohjavesialueluokat I ja II) on kielletty kokonaan tai niiden käyttöä on rajoitettu. Käyttökielto tai käytön rajoitus on merkitty myyntipäällykseen. Pohjavesilausekkeen ehdottomia määräyksiä on noudatettava. Ennen kasvinsuojeluaineen hankkimista ja käyttöä viljelijän on syytä varmistaa, onko valmisteen käyttö sallittua pohjavesialueella. Tukesin internetsivuilta on lisätietoja **pohjavesirajoituksesta**[12]. Viljelijä voi myös tiedustella kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselta, onko tietyn kasvinsuojeluaineen käyttö pohjavesialueilla sallittu vai ei. Lisätietoja pohjaveden suojelusta on tämän oppaan luvussa **2.8 Suojele pohjavettä**[13]**.**

Toistuvan käytön rajoitus

Eräiden kasvinsuojeluaineiden toistuvaa käyttöä samalla kasvulohkolla tai alueella perättäisinä vuosina on rajoitettu. Tämä johtuu siitä, että osa käytetyistä valmisteista voi peräkkäisinä vuosina käytettynä aiheuttaa riskiä maaperäeliöille tai säilyä maaperässä hajoamatta seuraavaan kasvukauteen, jolloin ne voivat kertyä maaperään. Toistuvan käytön rajoitus on merkitty valmisteen myyntipäällykseen. Tukesin internetsivuilta löytyy lisätietoa **toistuvan käytön rajoituksesta**[14].

[12] http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kemikaalit-biosidit-ja-kasvinsuojeluaineet/Kasvinsuojeluaineet/Ymparistorajoitukset-/Pohjavesirajoitus/

[13] http://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/320/article-24679

[14] http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kemikaalit-biosidit-ja-kasvinsuojeluaineet/Kasvinsuojeluaineet/Ymparistorajoitukset-/Toistuvan-kayton-rajoitus-/

4.2 Huolehdi rehujen turvallisuudesta

Täydentävien ehtojen valvontakohteet liittyvät rehujen turvallisuuteen ja jäljitettävyyteen:

- jätteet, vaaralliset aineet, kasvinsuojeluaineet, biosidit eli haitallisten eliöiden torjunta-aineet, siemenet, lannoitteet ja lääkerehut on varastoitu ja käsitelty asianmukaisesti rehuista ja eläinten pitopaikoista erillään
- rehukirjanpito
- kasvinsuojeluaineiden ja biosidien käytöstä on kirjanpito
- rehut on hankittu rekisteröidyltä tai hyväksytyltä rehualan toimijalta
- kielletyn eläinvalkuaisen käyttö
- kullekin eläinlajille soveltuvan eläinvalkuaista sisältävän rehun käytön varmistaminen

Rehut1) vaikuttavat osaltaan elintarviketurvallisuuteen, joten niiden on oltava turvallisia ja jäljitettävissä. Rehu ei ole turvallinen, jos se vaikuttaa haitallisesti eläinten terveyteen, ympäristöön tai eläimestä tuotettu elintarvike ei ole rehun vuoksi ihmisravintona turvallista. Rehujen turvallisuudesta vastaavat rehualan toimijat, mukaan lukien viljelijät.

Rehujen jäljitettävyyden takia koko rehuketjun alkutuotannosta kaupan portaaseen asti on rekisteröidyttävä rehualan toimijoiksi ja rehuista on pidettävä kirjaa. Suomessa rehua tuottavan, sekoittavan, valmistavan tai elintarviketuotantoeläimiä ruokkivan viljelijän on rekisteröidyttävä rehualan toimijaksi Eviraan **lomakkeella F**[15]. Rehualan toiminnoissa tapahtuneet muutokset ilmoitetaan myös lomakkeella F. Vuosina 2006-2009 rekisteröitymisen pystyi tekemään tukihakulomakkeella.

Rehuille asetettavat vaatimukset koskevat kasvien viljelyä ja sadonkorjuuta rehuksi, rehun sekoitusta ja valmistusta omaan käyttöön, myyntiin sekä vastikkeettomaan luovutukseen. Lisäksi vaatimukset koskevat elintarviketuotantoeläinten2) ruokintaa kotoisilla ja teollisilla rehuilla. Osa vaatimuksista, esimerkiksi vaatimus rehukirjanpidosta ja rekisteröitymisestä rehualan alkutuotannon toimijaksi, ei koske elintarviketuotantoeläinten kasvatusta yksityiseen kotikäyttöön. Vaatimukset koskevat rehujen kuljetusta, varastointia ja käsittelyä tuotantopaikalla sekä alkutuotteiden kuljetusta tuotantopaikalta vastaanottajalle, esimerkiksi toiselle maatilalla tai rehutehtaaseen.

Kuva 23: Kuva: A. Kivilahti

1)Rehulla tarkoitetaan mitä tahansa suun kautta tapahtuvaan eläinten ruokintaan tarkoitettua ainetta tai tuotetta, mukaan lukien

[15] http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/rehut/rehualan+toiminta/viljelijat+ja+kotielaintuottajat/rekisteroityminen+rehuala

lisäaineet, riippumatta siitä, onko se jalostettu, osittain jalostettu vai jalostamaton. Esimerkiksi eläinten ruokintaan tarkoitettu vilja, heinä, teollinen täys- tai täydennysrehu, c-vitamiini ja säilörehun säilöntäaine ovat rehua.

2)*Elintarviketuotantoeläimellä tarkoitetaan eläimiä, kuten nautoja, sikoja, kanoja ja hevosia, joita tai joiden tuottamia tuotteita käytetään elintarvikkeiden tuotannossa.*

4.2.1 Rehujen turvallisuus

Rehujen käsittely, kuljetus ja varastointi tilalla

Tuotannon kaikissa vaiheissa on huolehdittava siitä, että rehut suojataan mahdollisilta saastumista ja pilaantumista aiheuttavilta tekijöiltä. Rehut eivät saa sisältää kiellettyjä aineita. Haitallisten aineiden, eliöiden ja tuotteiden esiintymistä rehuissa on rajoitettu asettamalla kyseisten aineiden pitoisuudelle raja-arvot. Saastumista ja pilaantumista voi aiheuttaa esimerkiksi maaperästä tai vedestä lähtöisin oleva mikrobiologinen taudinaiheuttaja, lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden jäämät sekä jätteiden vääränlainen käsittely ja hävittäminen. Tuhoeläinten torjunta on tärkeää sekä hyvän rehuhygienian vuoksi että eläintautien ennaltaehkäisemiseksi. Lintujen ulosteiden joutuminen rehuihin on estettävä muun muassa niihin liittyvän salmonellariskin vuoksi. Myös eläinten kuivikkeet tulee suojata saastumiselta, koska eläimet saattavat niitä syödä, vaikka ne eivät rehua olekaan. Rehut ja kuivikkeet on vaihdettava riittävän usein ja huolehdittava, etteivät ne pääse pilaantumaan. Rehuista otettujen rehuturvallisuuden kannalta merkittävien näytteiden tulokset on huomioitava tuotannossa.

Maatilalla käytettävän rehun jakelujärjestelmän on taattava, että eläimet saavat vain niille tarkoitettua rehua. Rehujen valmistuksessa, käsittelyssä, pakkaamisessa, varastoinnissa, kuljetuksessa ja ruokinnassa käytettävät tilat, laitteet, säiliöt ja kuljetusvälineet on puhdistettava säännöllisesti ja tarpeen mukaan desinfioitava puhdistuksen jälkeen. Myös eläinten juottolaitteet on puhdistettava säännöllisesti. Erityisesti esimerkiksi lääkerehun3) käsittelyn ja käytön jälkeen ajoneuvot, rehun käsittely- ja ruokintalaitteistot tulee puhdistaa, jotta vältetään seuraavan rehuerän saastuminen.

Kuva 24: Kuva: MMM kuva-arkisto

3)Lääkerehu on eläinlääkkeen tai eläinlääkkeiden ja rehun sekoitusta, joka on tarkoitettu sellaisenaan eläimille syötettäväksi sairautta parantavien, ehkäisevien tai muiden lääkkeellisten ominaisuuksien vuoksi.

Eläinten juomaveden sekä laitteiden ja välineiden puhdistamiseen käytetyn veden on oltava puhdasta. Laidunruokinnassa ja rehun korjuussa on huomioitava kasvinsuojeluaineille asetetut varoajat. Lannan levityksen ja rehun korjuun tai laiduntamisen välillä on oltava riittävä aika, jotta lanta ei saastuta rehua. Eläinperäistä lannoitevalmistetta, kuten liha/luujauhoa, käytettäessä tulee noudattaa vähintään 21 vuorokauden varoaikaa eläinperäisen lannoitevalmisteen levityksen ja rehun korjuun tai laiduntamisen välillä.

Puhdistus- ja desinfiointikemikaaleja tulee käyttää käyttöohjeiden mukaan. Myös muita biosideja, lannoitteita ja kasvinsuojeluaineita tulee varastoida, käsitellä ja käyttää valmistajan antamien ohjeiden mukaisesti. Niiden

sekä vaarallisten aineiden, kylvösiemenen ja jätteiden käsittelyn ja varastoinnin on tapahduttava rehuista ja eläinten pitopaikoista erillään. Eri eläinryhmille ja -lajeille tarkoitetut rehut, mukaan lukien lääkerehut, on varastoitava siten, että estetään niiden joutuminen sellaiselle eläimelle, joille niitä ei ole tarkoitettu. Eläinten ruokinnasta vastaavalla henkilöllä on oltava tehtävässään tarvittavat taidot ja tiedot.

Lisätietoja:
Rehujen varastoinnista[16]
Kielletyistä aineista, eliöistä ja tuotteista rehuissa[17]
Ohjeita hiirien ja rottien asianmukaiseen torjuntaan[18]

Eläinvalkuaisen käyttöön liittyvät kiellot ja rajoitukset

Elintarviketuotantoeläimiä ei saa ruokkia eläinvalkuaisella eikä sitä sisältävillä rehuilla. Syynä kieltoon on nautojen BSE -taudin (hullun lehmän taudin) leviämisen ehkäisy. Edellä mainittuun kieltoon on kuitenkin joitakin poikkeuksia (ks. taulukko 12).

Keskeisintä kiellossa on, että liha/luujauho ja verijauho on kielletty elintarviketuotantoeläinten, vesiviljelyeläimiä lukuun ottamatta, ruokinnassa ja kalajauho on kielletty märehtijöiden ruokinnassa.

Taulukko 12. Eläinvalkuaisen kielletty/sallittu käyttö elintarviketuotantoeläimillä.

Eläinvalkuainen (mukaan lukien tuotteet, jotka voivat sisältää eläinvalkuaista)	Märehtijät	Muut elintarviketuotantoeläimet
Käsitelty eläinvalkuainen		
- liha/luujauho	Kielletty	Kielletty*
- muut eläimistä saatavat sivutuotteet, kuten sarveisjauho, verijauho	Kielletty	Kielletty*
- kalajauho	Kielletty**	Sallittu tietyin edellytyksin***
Märehtijöistä saadut verituotteet (esimerkiksi kuivattu plasma, kuivatut punasolut)	Kielletty	Kielletty
Muista kuin märehtijöistä saadut verituotteet (esimerkiksi kuivattu plasma, kuivatut punasolut)	Kielletty	Sallittu tietyin edellytyksin***
Hydrolysoitu valkuainen, joka peräisin märehtijöiden muista ruhon osista kuin vuodista ja nahoista	Kielletty	Kielletty
Eläimistä saatu di- ja trikalsiumfosfaatti	Kielletty	Sallittu tietyin edellytyksin***
Märehtijöistä saatu gelatiini	Kielletty	Kielletty
Maitotuotteet	Sallittu tietyin edellytyksin***	Sallittu tietyin edellytyksin***
Munat ja munatuotteet	Sallittu tietyin edellytyksin****	Sallittu tietyin edellytyksin****

* Muista eläimistä kuin märehtijöistä saatua käsiteltyä eläinvalkuaista voidaan käyttää vesiviljelyeläinten ruokinnassa. Käyttöön liittyy ilmoitusvelvollisuus ja joissakin tapauksissa hyväksymismenettely (ks. jäljempänä).
** Vieroittamattomien märehtijöiden kaupallisissa juottorehuissa kalajauhon käyttö on sallittu. Jos tilalla käytetään kalajauhoa sisältävää juottorehua, tulee tilan tehdä siitä ilmoitus lomakkeella I.
*** Käyttöön voi liittyä ilmoitusvelvollisuus ja joissakin tapauksissa hyväksymismenettely (ks. jäljempänä).
**** Munien ja munatuotteiden käyttö on sallittu, mikäli on varmistuttu siitä, että ne eivät sisällä salmonellaa.

Kuva 25: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Kalajauhon, muista eläimistä kuin märehtijöistä saatujen käsiteltyjen eläinvalkuaisten tai verituotteiden ja di- ja trikalsiumfosfaatin käyttö muiden elintarviketuotantoeläinten kuin märehtijöiden ruokinnassa edellyttää, että seuraavat vaatimukset täyttyvät:

- Jos samalla tilalla on sekä märehtijöitä että muita eläimiä, on kalajauhoa, verituotteita tai di- tai triklasiumfosfaattia sisältävät rehut käsiteltävä täysin erillään märehtijöistä ja märehtijöiden rehuista.
- Muista eläimistä kuin märehtijöistä saatua liha/luujauhoa tai verijauhoa on sallittua käyttää elintarviketuotantoeläimistä vain vesiviljelyeläinten ruokinnassa. Sitä sisältävät rehut on pidettävä muiden elintarviketuotantoeläinten ulottumattomissa ja erillään muiden elintarviketuotantoeläinten rehuista.
- Jos tilalla käytetään kyseessä olevia eläinperäisiä rehuja, on toiminta ensin

[16] http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/rehut/rehualan+toiminta/viljelijat+ja+kotielaintuottajat/kirjanpito+ja+muut+vaatimukset+rehujen+alkutuotannossa/
[17] http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/rehut/rehualan+toiminta/viljelijat+ja+kotielaintuottajat/kirjanpito+ja+muut+vaatimukset+rehujen+alkutuotannossa/
[18] http://www.tukes.fi/Tiedostot/Kemikaalituotteet/biosidit/Rottien ja hiirien torjunta_MTT13 03 2014.pdf

ilmoitettava Eviralle lomakkeella I rekisteröintiä tai hyväksyntää varten. Ilmoitusvaatimukset eivät koske täysrehuja käyttäviä tiloja, toisin sanoen tiloja, jotka eivät valmista kotiseoksia. Ilmoitusvaatimukset liittyvät BSE- ja muiden TSE-tautien ehkäisyyn ja valvontaan.

- Tilalla tapahtuvista kyseisten eläinvalkuaisen käytön pysyvistä muutoksista tulee tehdä myös ilmoitus Eviralle.

Lomake I[19] eläinvalkuaisen käytöstä ilmoittamiseksi rekisteröintiä tai hyväksyntää varten löytyy Eviran internetsivuilta.

Maitopohjaisten tuotteiden ja entisten elintarvikkeiden käytössä elintarviketuotantoeläinten ruokinnassa on rajoituksia tartuntatautien ehkäisemiseksi. **Lisätietoja**[20] ja **lomake J** [21]tiettyjen maitopohjaisten tuotteiden käytöstä ilmoittamiseksi Eviraan löytyy internetsivuilta.

Rehun lisäaineiden käyttöön liittyvät rajoitukset

Rehun lisäaineita ovat sellaiset aineet, mikroorganismit4) ja valmisteet, jotka tarkoituksellisesti lisätään rehuun. Lisäaineiden tarkoituksena on esimerkiksi vaikuttaa suotuisasti rehun tai eläimistä saatavien tuotteiden ominaisuuksiin tai edesauttaa eläintuotantoa ja eläinten hyvinvointia. Lisäaineita ovat muun muassa hivenaineet, vitamiinit, urea ja aminohapot sekä kokkidiostaatit5). Myös säilörehun säilöntäaineet ovat rehun lisäaineita tai niiden seoksia eli esiseoksia. Rehun lisäaineista ja esiseoksista on pidettävä rehukirjanpitoa.

Rehun lisäaineita ei saa käyttää rehujen valmistuksessa elleivät ne ole Euroopan unionissa hyväksyttyjä. Lisäaineiden käyttöön liittyy erilaisia ehtoja lisäaineen luonteesta riippuen. Joillekin lisäaineille, esimerkiksi seleenille, on säädetty enimmäispitoisuus rehussa, koska ne ovat eläimille myrkyllisiä eläimen saadessa niitä yli säädetyn enimmäispitoisuuden. Kokkidiostaatteja sisältävien rehujen käyttö on kielletty muniville kanoille kokonaan ja muulle siipikarjalle niiden käyttöön voi liittyä käyttökielto tietyn pituisena ajanjaksona ennen teurastusta (varoaika).

Rehun lisäaineiden käyttö oman kotiseoksen valmistuksessa edellyttää rekisteröitymistä rehun valmistajaksi. Jos kotieläintuottaja käyttää rehunvalmistukseen kokkidiostaatteja tai tiettyjä eläimen tuotantoon vaikuttavia lisäaineita tai niitä sisältäviä esiseoksia, tulee hänen hakea rekisteröitymisen lisäksi hyväksyntää Eviralta lomakkeella C. Edellä mainitut vaatimukset eivät koske täydennys- tai täysrehuja tai säilörehun säilöntäaineita käyttäviä tiloja. Lisäaineita tulee käyttää pakkausmerkinnöissä annettujen käyttöohjeiden mukaan.

Lisätietoja:
EU:ssa hyväksyttyjen **rehun lisäaineiden rekisteri**[22]
Rekisteröityminen rehun lisäaineiden käyttäjäksi[23]

[19]http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/rehut/rehualan+toiminta/viljelijat+ja+kotielaintuottajat/elainvalkuaisen+rehukaytt
[20]http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/rehut/rehualan+toiminta/viljelijat+ja+kotielaintuottajat/kirjanpito-+ja+muut+vaatimukset+rehujen+alkutuotannossa/
[21]http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/rehut/rehualan+toiminta/viljelijat+ja+kotielaintuottajat/maidon+ja+maitopohjaist
[22]http://ec.europa.eu/food/food/animalnutrition/feedadditives/registeradditives_en.htm
[23]http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/rehut/rehualan+toiminta/viljelijat+ja+kotielaintuottajat/rehun+lisaaineiden+ja+es
[24]http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/rehut/rehualan+toiminta/viljelijat+ja+kotielaintuottajat/hyvaksyntaa+vaativien+li

Hyväksyntähakemus C[24] kokkidiostaattien tai eräiden muiden eläintuotantoon vaikuttavien lisäaineiden tai esiseosten käyttöön

4 Mikro-organismilla tarkoitetaan yhdestä tai muutamasta solusta muodostunutta eliötä, kuten bakteeria, alkueläintä ja yksisoluista levää.
5 Kokkidiostaatilla tarkoitetaan siipikarjan suolistostosairauden, kokkidioosin, ehkäisyyn tarkoitettua valmistetta.

Ilmoitusvelvollisuus

Kaikilla rehualan toimijoilla, mukaan lukien viljelijöillä, on velvollisuus ilmoittaa Eviraan, jos on epäilys siitä, että tuotettu, valmistettu, maahantuotu tai jakelussa oleva rehu ei ole turvallista. Tällöin on ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin kyseisen rehun poistamiseksi markkinoilta ja rehun ruokinta eläimille on lopetettava.

Lisätietoja:
Ilmoitusvelvollisuus[25]

[25] http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/rehut/rehualan+toiminta/viljelijat+ja+kotielaintuottajat/kirjanpito-+ja+muut+vaatimukset+rehujen+alkutuotannossa/

4.2.2 Täydentävien ehtojen rehukirjanpitovaatimukset

Rehuista sekä niistä otettujen näytteiden analyysituloksista ja kasvinsuojeluaineiden sekä biosidien käytöstä on pidettävä kirjaa. Kirjanpitovaatimus koskee myös lääkerehuja sekä lisäaineita ja esiseoksia, esimerkiksi säilörehun säilöntäaineita. Kirjanpito on perusedellytys rehujen jäljitettävyydelle ja se koskee kaikkia rehun tuottajia ja kotieläintuottajia. Rehujen jäljitettävyys on tarpeen, jotta rehuja voidaan mahdollisessa vaaratilanteessa vetää kohdennetusti markkinoilta (käytöstä). Tuottajan tulee pitää kirjaa seuraavista tiedoista:

- Tilalle ostetusta/vastikkeetta saadusta rehusta rehun myyjän/toimittajan nimi ja osoite, tuotteen nimi tai luonne (esimerkiksi rypsirouhe), toimituspäivä, määrä ja eläinryhmä, jolle rehu on syötetty.
- Tilalta myydystä/luovutetusta rehusta rehun ostajan/vastaanottajan nimi ja osoite, tuotteen nimi tai luonne (esimerkiksi kuivaheinä), toimituspäivä ja määrä.
- Tilalla itse tuotetuista rehuista rehun nimi, määrä ja eläinryhmä, jolle rehu on syötetty.
- Rehun käytön lopettamisaika, mikäli käyttöön liittyy varoaika.
- Rehuista otettujen näytteiden tulokset.
- Kasvinsuojeluaineiden käyttö.
- Rehujen turvallisuutta varmistavien biosidien, kuten desinfiointiaineiden ja tuhoeläinmyrkkyjen käyttö rehuvarastoissa tai ruokinta-astioiden ja rehujen kuljetus-, siirto- tai punnitusvälineiden käsittelyssä.

Lisäksi viljelijän on noudatettava kansallisen rehulainsäädännön vaatimusta rehuvarastojen tunnisteiden merkitsemistä rehukirjanpitoon, vaikka täydentävät ehdot eivät edellytä rehuvarastojen tunnisteiden merkitsemistä rehukirjanpitoon. Lisätietoja **rehuvarastojen merkinnästä**[26] löytyy Eviran internetsivulta.

Tiedot rehuihin liittyen voi kirjata esimerkiksi Eviran nettisivuilta löytyvään mallilomakkeeseen (**rehukirjanpidon mallilomake**[27]).

Evira

REHUKIRJANPITO
Tilan rehutoimitukset, tuotanto ja käyttö

1 (1)
Lomakemalli

Vuosi	Viljelijän / kotieläintuottajan nimi	Tilatunnus

A. Rehuhankinnat tilalle[1]

Rivi	Rehunfuotteen nimi	Myyjän toimittajan nimi ja osoite	Rehuvarastojen tunniste[2]	Rehun määrä (tn)	Toimituspäivä	Eläinryhmä[3]	Rehun käytön lopettamisaika[4]
1							
2							
3							
4							
5							

B. Rehuluovutukset tilalta

Rivi	Rehunfuotteen nimi	Rehun ostajan/vastaanottajan nimi ja osoite	Rehun määrä (tn)	Toimituspäivä
1				
2				
3				
4				
5				

C. Tilalla itse tuotettu rehu[5]

Rivi	Rehunfuotteen nimi ja luonne	Rehuvarastojen tunniste[2]	Rehun määrä (tn)	Eläinryhmä[3]	Rehun käytön lopettamisaika[4]
1					
2					
3					
4					
5					

Lisätietoja: esim. rehujen turvallisuutta varmistavien biosidien nimet, määrät ja käyttöajat

[1] Rehuhankinnalla tarkoitetaan esimerkiksi täysrehujen, täydennysrehujen, rehun lisäaineiden ja rehuaineiden, kuten viljan, hankintaa tilalle
[2] Eläinryhmällä tarkoitetaan esimerkiksi vasikoita, lypsylehmiä, poroaita ja emakoita
[3] Rehun käytön lopettamisaika ilmoitetaan, jos käyttöön liittyy varoaika (esim. kotieläintuottaja sisältänöt rehut)
[4] Rehun varastopaikka täsmällisesti, esim. ulkosilo 2
[5] Tilalla itse tuotetulla rehulla tarkoitetaan esimerkiksi heinää, säilörehua ja viljaa

Evira 1204/7 (2002/01) 6202/14

Kuva 26: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Rehujen kirjanpitovaatimukseksi riittää myös

[26] http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/rehut/rehualan+toiminta/viljelijat+ja+kotielaintuottajat/kirjanpito+ja+muut+vaatimukset+rehujen+alkutuotannossa/

[27] http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/rehut/rehualan+toiminta/viljelijat+ja+kotielaintuottajat/kirjanpito+ja+muut+vaatimukset+rehujen+alkutuotannossa/

rehujen osto/myyntikuittien, lääkerehuista lääkityskirjanpidon ja/ tai tilalla tuotettujen rehujen osalta ympäristökorvauksen sitoumusehtojen mukaisen lohkokirjanpidon säilyttäminen, kun niistä käy selville kirjanpidossa vaadittavat asiat.

Rehuista otettujen näytteiden analyysitulosten kirjanpitovaatimukseksi riittää niistä saatujen analyysitodistusten säilyttäminen.

Kasvinsuojeluaineiden kirjanpitovaatimukset on kuvattu oppaan osassa **4.1.2 Kasvinsuojeluaineiden käyttö maatilalla**[28]. Jos viljelijä on sitoutunut ympäristökorvaukseen, sen ehtojen mukaisesti tehdyt muistiinpanot kasvinsuojelusta ovat riittävät myös rehuvaatimusten osalta. Biosidien käyttökirjanpidon tulee sisältää käytettyjen biosidien nimet, määrät ja käyttöajat. Tietojen tulee olla tarvittaessa valvovan viranomaisen saatavilla. Rehukirjanpitoa tulee säilyttää vähintään viisi vuotta ja kirjanpitoa biosidien käytöstä vähintään kolme vuotta.

Lääkerehujen kirjanpidolle on täydentävissä ehdoissa myös lääkityskirjanpitovaatimuksia. Lue lisää lääkerehujen lääkityskirjanpitovaatimuksista oppaan osasta **4.3.2 Kielletyt aineet, sallitut eläinlääkkeet ja lääkityskirjanpito**.[29]

[28] https://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/320/article-24693
[29] https://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/320/article-24700

4.2.3 Rehujen hankinta rekisteröidyltä tai hyväksytyltä rehualan toimijalta

Rehujen jäljitettävyyteen ja turvallisuuteen liittyen rehua saa hankkia vain rekisteröidyiltä tai hyväksytyiltä rehualan toimijoilta. Hankittaessa rehuja tilalle on varmistettava, että rehun myyjä tai luovuttaja on rekisteröitynyt tai hyväksytty rehualan toimijaksi. Rekisteröitymisvelvoitetta ei kuitenkaan ole viljelijällä, joka tuottaa rehua vuosittain korkeintaan 3 ha:n viljelyalalla ja toimittaa kaiken tältä alalta saamansa rehun paikalliselle maatilalle käytettäväksi. Rehun myyjän rekisteröityminen rehualan toimijaksi on tarkastettava myös ostettaessa rehuja tilalle suoraan toisesta EU-maasta. Lisätietoja ja **Luettelot Suomessa rekisteröidyistä rehualan toimijoista ja rehualan alkutuotannon toimijoista**[30] löytyy Eviran internetsivuilta.

Lisätietoja entisten elintarvikkeiden rehukäytöstä[31] löytyy myös Eviran internetsivuilta.

Kuva 27: Kuva: A. Kivilahti

[30] http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/rehut/

[31] http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/rehut/rehualan+toiminta/viljelijat+ja+kotielaintuottajat/kirjanpito+ja+muut+vaatimukset+rehujen+alkutuotannossa/

4.3 Tuota turvallisia elintarvikkeita

Kuva 28: Kuva: Plugi

Vuonna 2017

Täydentävien ehtojen elintarvikehygieniaa koskeviin vaatimuksiin on tullut joitakin muutoksia, joista useimmat koskevat maidontuotantoa.

4.3.1 Alkutuotantopaikkojen vaatimukset

Alkutuotantopaikka (tila, tuotantotila) on maatila, puutarha tai muu paikka, jossa harjoitetaan elintarvikkeiden alkutuotantoa.

Alkutuotannon toimija (viljelijä) on henkilö tai yritys, joka harjoittaa elintarvikkeiden alkutuotantoa, kuten elintarvikkeeksi käytettävien kasvien kasvatusta ja viljelyä, sadonkorjuuta, maidontuotantoa ja kaikkia eläintuotannon vaiheita ennen eläimen teurastusta.

Yhteiset vaatimukset kaikille tiloille

Eläimistä, kasveista ja sienistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotantoon sovelletaan Euroopan yhteisön lainsäädäntöä sekä elintarvikelakia, eläinten lääkitsemislakia ja näiden nojalla annettuja asetuksia. Viljelijällä on vastuu tuottamiensa elintarvikkeiden turvallisuudesta ja siksi hänellä on oltava riittävät tiedot tuottamastaan elintarvikkeesta ja sen käsittelyyn liittyvistä terveysvaaroista.

Viljelijän on huolehdittava ja valvottava, että myös hänen alaisuudessaan elintarvikkeita käsittelevät henkilöt ovat riittävästi perehtyneet elintarvikehygieniaan. Jos viljelijä epäilee tuottamansa elintarvikkeen voivan aiheuttaa terveysvaaraa ihmiselle, hänen on välittömästi ilmoitettava tästä kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle (esim. terveysvalvonnan johtaja, kunnaneläinlääkäri tai terveystarkastaja) ja käynnistettävä tarvittaessa jo luovutetun tuotteen takaisinveto ja muut toimenpiteet epäkohtien korjaamiseksi. Alkutuotannon toimijan on huolehdittava kirjanpidon sekä tuotteen mukana lähetettävien tietojen ja pakkausmerkintöjen avulla, että elintarvikkeiden jäljitettävyys säilyy vähittäismyyntiin saakka.

Alkutuotantopaikka on rakennettava ja hoidettava niin, ettei siellä tuotettavien ja käsiteltävien elintarvikkeiden turvallisuus vaarannu. Tuotteiden suojaamiseksi saastumiselta rehun lisäaineita, eläinlääkkeitä, kasvinsuojeluaineita, lannoitevalmisteita, biosidejä, kuten jyrsijämyrkkyjä ja desinfiointiaineita, ja muita vaarallisia kemikaaleja sekä jätteitä on käsiteltävä, varastoitava ja käytettävä oikein.

Kuva 29: Kuva: MMM kuva-arkisto

Tilalla on oltava riittävästi puhdasta ja hyvänlaatuista vettä kasteluvedeksi, eläinten juomavedeksi ja puhtaanapitoon. Vedessä ei saa olla siinä määrin vierasta hajua tai makua eikä myöskään pieneliöitä, loisia tai vieraita aineita, että vesi voisi vaarantaa alkutuotannon tuotteiden ja niistä saatavien elintarvikkeiden turvallisuuden. Kasvien kasteluveden sekä tuotteiden ja laitteiden pesuveden laatu tulee tietyissä tapauksissa tutkituttaa säännöllisesti laboratoriossa. Tutkimukset vedestä tulee teettää esimerkiksi silloin kun oman kaivon vettä käytetään kasvien sellaisenaan syötävien osien suoraan kasteluun tai lypsylaitteiston ja maitosäiliön pesuun.

Elintarviketuotantoon käytettävien eläinten on oltava terveydentilaltaan sellaisia ja niitä on hoidettava ja käsiteltävä niin, että niistä saatavien elintarvikkeiden hyvä hygieeninen laatu turvataan. Eläimistä ihmisiin siirtyvien tartuntatautien kulkeutuminen tilalle ja niiden leviäminen tilalle tai tilalta on pyrittävä estämään. Tuotaessa uusia eläimiä pitopaikkaan on huomioitava tautiriskit. Tautiriskit voidaan huomioida esimerkiksi pitämällä tilalle tuotavat uudet eläimet erillään muista eläimistä tai ostamalla uudet eläimet vain sellaisista pitopaikoista, joiden terveystilanne tunnetaan. Viljelijän tulee ilmoittaa viranomaiselle (/ tilaa valvovalle eläinlääkärille / kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle) epäillyistä tautitapauksista tilalla. Jos ongelmia havaitaan, on alkutuottajan ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin tilanteen korjaamiseksi.

Alkutuotannon toimijan (viljelijän) ilmoitusvelvollisuus

Kaikkien alkutuotannon toimijoiden on ilmoitettava alkutuotantopaikasta ja siellä harjoitettavasta toiminnasta kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle (ilmoitus alkutuotantopaikasta). Kunnan valvontaviranomaisen tulee puolestaan ilmoittaa toimijalle saaneensa tätä koskevat tiedot. Toimijan on myös ilmoitettava alkutuotannon toiminnassa tapahtuneista olennaisista muutoksista, toiminnan keskeyttämisestä yli vuodeksi tai toiminnan lopettamisesta.

Maidontuotantotilojen on sisällytettävä ilmoitukseensa tieto siitä, jos

- tilalla luovutetaan raaka- ja ternimaitoa suoraan lopulliselle kuluttajalle
- ternimaitoa toimitetaan pakattuna ja jäädytettynä paikalliseen vähittäismyyntiin.

Munantuotantotilojen on sisällytettävä ilmoitukseensa tieto siitä, jos

- tilalta luovutetaan munia suoraan lopulliselle kuluttajalle
- munia toimitetaan paikalliseen vähittäismyyntiin (kananmunat poikkeusalueella).

Kasvintuotantotilojen on sisällytettävä ilmoitukseensa tieto siitä, jos

- vihanneksia, juureksia, hedelmiä, marjoja, viljaa tai sieniä luovutetaan tilalta suoraan lopulliselle kuluttajalle.

Lisätietoja ja opastusta: oman kunnan elintarvikevalvontaviranomaiset, aluehallintoviranomaiset ja Evira.

Alkutuotannon toimijan kirjaamisvaatimukset

Toimijan kirjaamia tietoja tarvitaan muun muassa elintarvikkeiden jäljitettävyyden varmistamiseksi tai kun eläimiä myydään tai toimitetaan teuraaksi. Kirjanpito voi koostua yhdestä tai useammasta tiedostosta (esim. eläinten lääkintä- ja terveyskortisto) ja se voi olla osa alkutuotantopaikan laatu- tai muuta järjestelmää.

Toimijan on kirjattava tiedot vähintään seuraavista asioista siltä osin kuin ne koskevat asianomaista alkutuotantoa:

- elintarvikkeeksi toimitetut alkutuotannon tuotteet, säilytysaika 1 vuosi
- näytteet, tutkimukset ja tarkastukset, joilla on merkitystä elintarviketurvallisuuden kannalta (kuten tulokset vesitutkimuksista, kasvinsuojeluainejää-

mävalvontaohjelmasta, utaretulehdustutkimuksista, salmonellavalvonnasta sekä tarkastuskertomukset esimerkiksi maidontuotantotilan hygieniatarkastuksista, lihantarkastuspäätökset, sikojen sairastuvuustiedot, tarkastuseläinlääkärin alkutuotannon toimijalle ilmoittamat tiedot, salmonellavalvontaohjelmaan liittyvät tarkastuskäynnit), säilytysaika 3 vuotta. (Huom! vesitutkimuksista säilytettävä aina uusin tutkimustodistus)

- kasvintuotantotiloilla kasvinsuojeluaineiden ja biosidien käyttö (esim. hyönteis- ja jyrsijämyrkyt, desinfiointiaineet): aineen nimi, määrä ja käyttöaika, säilytysaika 3 vuotta
- vastaanotetut ja elintarvikkeeksi toimitetut eläimet, säilytysaika 1 vuosi
- eläimille syötetyn rehun luonne ja alkuperä, säilytysaika 5 vuotta
- eläinlääkkeet ja muut eläimille annetut hoidot, hoidon päivämäärät ja varoajat, säilytysaika 5 vuotta (lääkekirjanpidosta tarkemmin kohdassa 5.2)

Maidontuotantotilojen on pidettävä kirjaa myös

- maidon säilytyslämpötilasta, säilytysaika 1 vuosi

Tietojen kirjaaminen ja säilyttäminen huolellisesti kannattaa, sillä kirjanpidon tarkastus tiloilla on osa täydentävien ehtojen valvontaa. Tietojen puuttuminen voidaan katsoa säädöstenvastaiseksi toiminnaksi, josta voi aiheutua tukien menetyksiä.

Maidontuotantoa koskevat erityisvaatimukset

Maidontuotantotiloille on säädetty yleisten alkutuotantoa koskevien vaatimusten (edellä esitettyjen) lisäksi erityisesti maidontuotantoon kohdistuvia vaatimuksia.

Tilojen, joissa pidetään ja lypsetään maitoa tuottavia eläimiä ja joissa käsitellään maitoa ja sen tuotantoon liittyviä välineitä ja laitteita, on oltava sijainniltaan ja rakenteiltaan sellaiset, että niissä on hyvät mahdollisuudet huolehtia eläinten puhtaudesta ja terveydestä, lypsyhygieniasta ja raakamaidon hygieenisestä laadusta. Tiloissa ei saa säilyttää mitään, mikä voisi heikentää maidon hygieenistä laatua. Maidon käsittelyssä käytettävien laitteiden ja välineiden puhdistusta ja säilytystä varten on oltava asianmukainen tila.

Eläimet
Eläimet on pidettävä puhtaina eikä niissä saa olla sairauksia tai vikoja, jotka heikentävät maidon hygieenistä laatua. Karjanhoitajan on seurattava eläinten puhtautta ja kuntoa. Eläimet, joilla on oireita taudista joka voi heikentää maidon hygieenistä laatua, tulee eristää muista maidontuotantoeläimistä.

Maidon jäähdytys- ja säilytystilat
Maidon jäähdytys- ja säilytysolosuhteet eivät saa heikentää maidon elintarviketurvallisuutta. Tiloissa, joissa maitoa joko säilytetään tai jäähdytetään, ei saa harjoittaa toimintaa, joka heikentää maidon elintarviketurvallisuutta. Erityisesti välitön yhteys eläintenpitotiloihin ja muut likaa mukanaan tuovat toiminnot maidon säilytys- ja jäähdytystoimintojen läheisyydessä voivat aiheuttaa riskin maidon hygienialle. Riski tulee huomioida toiminnassa ja noudattaa huolellisuutta tilojen ja laitteiden puhtaanapidossa. Maidon jäähdytys- ja säilytystilat on suojattava tuhoeläimiltä.

Lypsyhygienia
Ennen lypsyä vetimet ja tarvittaessa utareet ja niiden lähialueet on puhdistettava huolellisesti. Lypsylaitteiston maitosuodattimet on vaihdettava ennen lypsyn aloittamista ja tarvittaessa lypsyn kuluessa.

Elintarvikkeeksi luovutettavassa maidossa ei saa olla utaretulehdukseen viittaavia tai muita havaittavia muutoksia. Eläimet, joissa havaitaan utaresairauksien oireita tai maidon välityksellä ihmiseen tarttuvan taudin oireita tai joiden maito sisältää jäämiä lääkityksen ja varoajan aikana, on lypsettävä viimeiseksi, erillisellä lypsykoneella, käsin tai välittömästi lypsyn jälkeen puhdistettavalla laitteistolla. Näiden eläinten maito on lypsettävä erilleen eikä maitoa saa luovuttaa elintarvikkeeksi. Ternimaito on lypsettävä erilleen muusta maidosta ja säilytettävä myös erillään. Alkutuottajalla tulee olla toimintasuunnitelma sen varalle, että sairaan tai lääkityn eläimen maito voidaan erottaa muusta maidosta koko lääkityksen ja varoajan aikana. Lääkityt eläimet tulee olla tunnistettavissa koko lääkityksen ja varoajan ajan.

Maidon kanssa kosketuksiin joutuvat pinnat ja lypsykoneen huolto
Maidon kanssa kosketuksiin joutuvien pintojen tulee olla sileää, pestävää ja myrkytöntä materiaalia. Lypsylaitteisto ja -välineet on pidettävä puhtaina ja hyvässä toimintakunnossa. Ne on käytön jälkeen pestävä ja tarvittaessa desinfioitava. Pesun ja mahdollisen desinfioinnin jälkeen laitteet ja välineet on huuhdeltava puhtaalla vedellä. Lypsykoneen hyvä kunto ja toiminta on varmistettava huoltamalla ja testaamalla kone tarpeen mukaisesti ja säännöllisesti. Huolto- ja testaustodistukset on oltava pyydettäessä esitettävissä tai jälkikäteen toimitettavissa valvontaviranomaiselle.

Tilalta luovutettavan raakamaidon laatu
Maito on mahdollisimman nopeasti lypsyn jälkeen jäähdytettävä +6 asteen lämpötilaan tai sen alle ja myös säilytettävä tilalla tässä lämpötilassa. Maito ei saa kuitenkaan jäätyä. Kuljetussäiliöön siirrettävän maidon lämpötila saa olla korkeintaan +6 astetta (yksittäistapauksissa +10 astetta, jos kuljetussäiliön maidon lämpötila ei tämän seurauksena ylitä +6 astetta). Tilalta luovutettavan raakamaidon on täytettävä kokonaispesäkelukua ja solupitoisuutta koskevat vaatimukset*.

* *Lehmä*
Kokonaispesäkeluku: kahden kuukauden geometrinen keskiarvo alle 100 000 pmy/ml, vähintään 2 näytettä/kk.
Soluluku: kolmen kuukauden geometrinen keskiarvo alle 400 000 kpl/ml, vähintään 1 näyte/kk. Tilalta suoraan kuluttajalle myydyn lehmän raakamaidon kokonaispesäkeluvun tulee olla alle 50 000 pmy/ml ja soluluvun alle 250 000 kpl/ml.

* *Muut eläimet*
Kokonaispesäkeluku: kahden kuukauden geometrinen keskiarvo alle 1 500 000 pmy/ml, vähintään 2 näytettä/kk; vaatimus on alle 500 000 pmy/ml, jos tuotteen valmistukseen ei liity lämpökäsittelyä. Tilalta suoraan kuluttajalle myydyn vuohen raakamaidon kokonaispesäkeluvun tulee olla alle 50 000 pmy/ml.

Munantuotantoa koskevat erityisvaatimukset

Munantuotantotiloille on säädetty yleisten alkutuotantoa koskevien vaatimusten (edellä esitettyjen) lisäksi erityisesti munantuotantoon kohdistuvia vaatimuksia.

Munat on suojattava haitallisilta ulkoisilta

vaikutuksilta. Ne on pidettävä puhtaina, kuivina ja suojattuina hajuilta sekä iskuilta ja suoralta auringonvalolta.

Toimijan tulee pitää kirjaa salmonellavalvontaohjelman mukaisista tutkimuksista ja tarkastuksista. Tätä kirjanpitoa tulee säilyttää tilalla vähintään 3 vuotta.

Lisätietoa:
Alkutuotannon vaatimuksista[32]
Veden tutkimus- ja laatuvaatimuksista[33]
Kansallisesta salmonellavalvontaohjelmasta[34]

[32] http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/alkutuotanto/
[33] http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/alkutuotanto/veden+laatuvaatimukset/
[34] https://www.evira.fi/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/salmonellavalvonta/

4.3.2 Kielletyt aineet, sallitut eläinlääkkeet ja lääkityskirjanpito

Sallitut eläinlääkkeet

Eläimille annettujen lääkkeiden käytön tulee olla hallittua. Tuotantoeläimille saa käyttää vain sellaisia lääkevalmisteita tai lääkeaineita, jotka on hyväksytty käytettäväksi tuotantoeläimille. Eläinlääkärin antamia ohjeita lääkkeen käytöstä on noudatettava. Apteekista ilman reseptiä saatavien lääkevalmisteiden käyttöohjeet ovat pakkausselosteessa. Tietoja lääkkeistä ja niiden oikeasta käytöstä saa eläinlääkäriltä tai apteekista. Lääkkeiden oikeasta käytöstä ja varoajoista on aina varmistuttava ennen lääkkeen antamista eläimelle. On huomattava, että eläinlääkärin määräämä varoaika voi poiketa tuoteselosteessa mainitusta ajasta. Tuottaja on velvollinen pitämään säädösten mukaista kirjanpitoa eläinten lääkityksestä.

Kaikkien tuotantoeläimille sallittujen lääkeaineiden turvallisuus arvioidaan ja tarvittaessa tuotantoeläimelle tarkoitetulle lääkevalmisteelle asetetaan varoaika. Varoajalla tarkoitetaan viimeisestä lääkkeen antamisesta laskettua vähimmäisaikaa, jonka kuluessa teurastetun eläimen lihaa tai muita tuotteita taikka eläintä tai eläimen tuottamaa maitoa, hunajaa tai munia ei saa luovuttaa elintarvikkeena käytettäväksi. Varoaikana eläimestä saatuja tuotteita saa käyttää ihmisravinnoksi säädösten mukaisesti vain erityistilanteissa. Tuotantoeläimen on oltava tunnistettavissa lääkitsemisen ja lääkehoidon aikana sekä varoajan kuluessa. Viljelijän tulee huolehtia varoaikojen noudattamisesta, sillä piittaamattomuus varoajoista voi johtaa liian korkeisiin lääkejäämäpitoisuuksiin elintarvikkeessa ja heikentää siten elintarviketurvallisuutta.

Kuva 30: Kuva: MMM kuva-arkisto

Tuotantoeläinten lääkityksestä pidettävä kirjanpito

Tuotantoeläimen omistajan tai haltijan on pidettävä kirjaa eläimelle annetuista lääkkeistä (myös homeopaattisista lääkkeistä). Kirjanpitovaatimus koskee kaikkia eläimiä, joita pidetään, kasvatetaan, hoidetaan, teurastetaan tai kerätään elintarvikkeiden tuottamiseksi. Kirjanpitoon on merkittävä eläinlääkärin tuotantoeläimelle antamat lääkkeet sekä omistajan itsensä tai muun henkilön tuotantoeläimelle antamat lääkkeet. Myös tuotantoeläimelle annetut lääkerehut on merkittävä kirjanpitoon.

Kirjanpidosta on lääkityksen osalta käytävä ilmi ainakin seuraavat tiedot:

1. eläimen tai eläinryhmän tunnistustiedot;
2. lääkityksen antopäivämäärät;

3. lääkityksen aloittaja (eläinlääkäri, eläimen omistaja tai haltija tai näiden valtuuttama henkilö);
4. lääkkeen tai lääkerehun käyttöaihe;
5. lääkkeen nimi;
6. lääkkeen tai lääkerehun määrä;
7. lääkkeelle tai lääkerehulle määrätty varoaika; sekä
8. lääkkeen tai lääkerehun myyjä.

Esimerkiksi nautojen, vuohien ja lampaiden tunnistustietona on suositeltava käyttää korvamerkin EU-tunnusta. Lääkkeen määrällä tarkoitetaan eläimelle annetun lääkkeen määrää esimerkiksi millilitroina tai grammoina. Lääkkeen myyjällä tarkoitetaan lääkkeen antanutta tai myynyttä eläinlääkäriä tai lääkkeen myynyttä apteekkia tai muuta vastaavaa yritystä. Eläinlääkärin nimen asemesta voidaan käyttää eläinlääkärin tunnusnumeroa.

Eläimen omistaja tai haltija voi tehdä eläimen lääkitystä koskevat merkinnät esimerkiksi eläimen siemennys- ja terveyskorttiin, sikalakirjaan tai terveystarkkailukirjaan. Myös eläinlääkäreiltä saatujen lääkitystä koskevien kirjallisten selvitysten tai reseptien tallentaminen kansioon riittää lääkityskirjanpidoksi, jos eläimen omistaja tai haltija lisää asiakirjoihin niistä puuttuvat tiedot. Eläimen omistaja tai haltija voi myös kirjata eläimen lääkitystä koskevat tiedot tähän tarkoitukseen varaamaansa erilliseen vihkoon tai kirjaan. Kirjanpitoa voidaan pitää myös sähköisesti. Ehtona lääkkeiden luovutuksessa valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan liittyneille eläinten omistajille tai haltijoille on se, että eläimen omistaja tai haltija kirjaa tiedot kaikista tuotantoeläimelle annetuista lääkkeistä terveydenhuollon seurantajärjestelmään, jos järjestelmässä on sellainen mahdollisuus, tai muuhun vastaavaan sähköiseen järjestelmään, josta tiedot ovat siirrettävissä terveydenhuollon seurantajärjestelmään.

Kirjanpidon yhteydessä on säilytettävä kaikki tositteet kuten eläinlääkärin reseptit ja kirjalliset selvitykset lääkkeen tai lääkerehun luovutuksesta sekä eläinlääkäriltä, apteekista tai lääkerehun luovuttajalta saadut muut tositteet lääkkeiden tai lääkerehujen myynnistä tai muusta luovutuksesta. Näitä ovat esimerkiksi apteekista ostettujen reseptivapaiden lääkkeiden kuitit (esim. porsasrauta ja suun kautta annettavat nesteytysvalmisteet).

Kirjanpitoa on pidettävä siten, että tiedot kunkin eläimen tai eläinryhmän osalta ja kaikista lääkityksistä voidaan saada helposti selville koko kirjanpidon säilyttämisajalta. Tuotantoeläimen lääkitystä koskevaa kirjanpitoa on säilytettävä vähintään viiden vuoden ajan viimeisestä lääkkeen annosta huolimatta siitä, onko eläin elossa vai ei.

Kielletyt aineet

Seuraavien eläinten kasvua ja tuotantoa edistävien lääkeaineiden käyttö tuotantoeläimille on kokonaan kielletty: stilbeenit ja stilbeenijohdannaiset sekä niiden suolat ja esterit, tyreostaattisesti vaikuttavat aineet, 17-beta-estradioli ja sen esterijohdannaiset, sekä naudan somatotropiini ja sen johdannaiset. Ainoastaan eläinlääkäri saa antaa tiettyjä estrogeenisesti, androgeenisesti ja gestageenisesti vaikuttavia aineita samoin kuin beeta-agonisteja yksittäisten tuotantoeläinten hoitoon tietyissä tarkoin rajatuissa tapauksissa.

Kiellettyihin aineisiin kuuluu myös sellaisia aineita (esimerkiksi kloramfenikoli, metronidatsoli tai nitrofuraanit), joiden jäämille elintarvikkeissa ei ole voitu asettaa kuluttajan

kannalta turvallista enimmäismäärää. Aineen käyttö aineen käyttö tuotantoeläimille on kielletty lukuun ottamatta hevosia, joiden hevospassiin tai tunnistusasiakirjaan on merkitty, että hevosen teurastaminen elintarvikkeena käytettäväksi on kielletty.

Laittomasti lääkittyä eläintä ei saa pitää tilalla eikä sitä tai siitä saatavaa tuotetta saa toimittaa markkinoille. Kiellettyjen kasvunedistämiseen käytettyjen aineiden löytyminen elävistä eläimistä tai niistä saaduista elintarvikkeista on aina vakava rikkomus. Jos eläintä on lääkitty kielletyllä aineella, aluehallintoviranomaisen on määrättävä eläin lopetettavaksi. Eläimen ruho ja siitä saadut tuotteet on hävitettävä.

Eläinlääkejäämien ja kiellettyjen aineiden sekä lääkityskirjanpidon valvonta

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden sisältämien vieraiden aineiden valvonta perustuu elintarvikelakiin ja se on osa elintarvikkeisiin liittyvää hygieniavalvontaa. Lääkitsemislaki sisältää velvoitteita eläinten lääkinnästä ja siihen liittyvästä valvonnasta sekä lääkityskirjanpidosta. Vierasaineasetuksessa säädetään yksityiskohtaisesti vieraiden aineiden valvonnasta.

Kuluttajien turvallisuuden varmistamiseksi toteutetaan vuosittain eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasainevalvontaohjelmaa, jossa valvotaan, ettei tuotantoeläinten kasvatuksessa käytetä kiellettyjä aineita ja etteivät elintarvikkeet sisällä eläinten lääkintään sallittujen lääkeaineiden jäämiä yli lainsäädännössä asetettujen raja-arvojen. Aluehallintoviranomaiset ja aluehallintovirastojen määräyksestä toimivat eläinlääkärit tekevät tiloilla myös lääkityskirjanpitoon kohdistuvia valvontoja.

Aluehallintoviranomaiset, kunnalliset elintarvikevalvontaviranomaiset ja Eviran palveluksessa olevat tarkastuseläinlääkärit ottavat vierasaineohjelman tutkimuksiin tarkoitetut näytteet. Näytteitä otetaan sekä suoraan tiloilta että esimerkiksi teurastamoilta elävistä eläimistä ja lihasta (nauta, sika, lammas, hevonen, siipikarja (kana, broileri, kalkkuna), tarhattu riista (sorsa, poro, villisika, strutsi)), maidosta, kanamunista ja hunajasta. Näytteet otetaan aina ennalta ilmoittamatta ja siten, että alkuperäinen tuotantotila on jäljitettävissä. Eläimen omistajan tai haltijan on kustannuksellaan annettava valvontaviranomaiselle valvontaa ja tarkastusta varten tarpeellinen apu. Eläimen omistaja tai haltija on velvollinen järjestämään sellaiset olosuhteet, joissa tarkastukset ja näytteenotto voidaan tehdä turvallisesti ottaen huomioon eläimen tavanomainen käyttäytyminen.

Jos vierasainevalvontanäytteestä saadaan määräystenvastainen tulos, on viranomaisen ryhdyttävä välittömästi selvittämään tapausta. Tilalle tehtävässä tarkastuksessa pyritään selvittämään todetun lääkejäämän alkuperä ja syy määräystenvastaiseen tulokseen. Tarkastuksen yhteydessä tarkastetaan myös viljelijän pitämä lääkityskirjanpito. Huolellisen ja säädöstenmukaisen kirjanpidon avulla viljelijä voi osoittaa toimineensa oikein eläinten lääkitysten osalta.

Vierasainevalvontaohjelman lisäksi viranomaisvalvontaa toteutetaan mm. osana lihantarkastusta. Jos tarkastuseläinlääkäri tai kunnan valvontaviranomainen epäilee eläimistä saatavan elintarvikkeen sisältävän vieraita aineita yli lainsäädännön salliman määrän tai kiellettyjä aineita, viranomainen on velvollinen tutkituttamaan elintarvikkeen sen turvallisuuden varmistamiseksi. Myös laitosten toteuttamassa omavalvonnassa tehdään suu-

ri määrä jäämätutkimuksia. Mikrobilääkejäämätestejä tehdään meijereissä maidosta ja teurastamoilla munuaisnäytteistä. Jos tutkimuksissa todetaan määräystenvastaisia näytteitä, laitoksen on ilmoitettava niistä laitosta valvovalle viranomaiselle, joka puolestaan käynnistää tapauksen virallisen selvittelyn. Halutessaan myös viljelijä voi testata hoidetun lehmän maidon varoajan jälkeen ennen maidon toimittamista meijeriin mikrobilääkejäämien varalta osana omaa omavalvontaansa.

Jos selvityksissä todetaan, että tuottaja on toiminut säädösten vastaisesti, rikkomus otetaan huomioon myös täydentävien ehtojen valvonnassa ja se voi johtaa tukiseuraamuksiin.

4.3.3 Kasvinsuojeluainejäämät

Sekä elintarvikkeiksi että rehuksi tarkoitetuille kasveille saa käyttää ainoastaan sellaisia kasvinsuojeluaineita, jotka on hyväksytty käyttötarkoitukseensa Suomessa. Kasvinsuojeluainerekisteri, josta löytyvät ajantasaiset tiedot Suomessa hyväksytyistä kasvinsuojeluaineista on Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) internetsivuilla osoitteessa **www.tukes.fi[35].** Kun kasvinsuojeluaineita käytetään asianmukaisesti ja varoaikoja noudatetaan ennen tuotteiden markkinoille saattamista, eivät käytöstä aiheutuneet jäämät ylitä sallittuja enimmäismääriä. Sallitut enimmäismäärät löytyvät mm. EU-komission Internetsivuilta **http://ec.europa.eu/sanco_pesticides/public/index.cfm[36]**, jossa haun voi tehdä myös suomenkielellä.

Kasvinsuojeluainejäämien määräystenmukaisuutta valvotaan mm. kansallisessa jäämävalvontaohjelmassa, jossa kunnalliset elintarvikevalvontaviranomaiset ottavat näytteitä tukkukaupoista, pakkaamoista, vähittäismyymälöistä ja maatiloilta. Näytteet otetaan niin, että ne ovat jäljitettävissä takaisin tilalle, jossa ne on tuotettu. Näytteitä saatetaan ottaa myös niiltä tiloilta, joilla on havaittu kasvinsuojeluaineiden käyttöön liittyvissä tarkastuksissa sellaisia laiminlyöntejä, joiden seurauksena tuotteissa voi esiintyä määräystenvastaisia kasvinsuojeluainejäämiä.

Mikäli näytteissä havaitaan määräystenvastaisia kasvinsuojeluainejäämiä, rikkomus otetaan huomioon myös täydentävien ehtojen valvonnassa.

Kuva 31: Kuva: A. Kivilahti

[35] http://www.tukes.fi
[36] http://ec.europa.eu/sanco_pesticides/public/index.cfm

4.4 Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti

Täydentävien ehtojen valvontakohteet:

- Rekisteröityminen ko. eläinlajin pitäjäksi
- Rekisteritietojen ajantasaisuus
- Pitopaikkakohtaisten eläinluetteloiden ajantasaisuus
- Merkitseminen
- Eläinten läsnäolo pitopaikassa/tilalla

Eläinten merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonnassa ei ole uusia vaatimuksia. Eläintaudin puhjetessa on tiedettävä missä kukin eläin on ollut milläkin hetkellä, jotta todennäköisesti tartunnan saaneet eli sairastuneen eläimen kanssa jossain vaiheessa tekemisiin joutuneet eläimet voidaan erotella muista eläimistä.

Kuva 32: Kuva: A. Kivilahti

4.4.1 Eläinten merkitsemistä ja rekisteröintiä koskevat vaatimukset

Kuva 33: Kuva: MMM kuva-arkisto

Sikojen, nautaeläinten sekä lammas- ja vuohieläinten pitäjien on

- rekisteröidyttävä ko. eläinlajin eläintenpitäjäksi kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle
- huolehdittava siitä, että eläimet ovat rekisteröidyssä pitopaikassa, jolla on pitopaikkatunnus
- huolehdittava siitä, että eläinten merkitseminen on kunnossa
  - vapaita korvamerkkejä syntyviä eläimiä varten on oltava riittävästi (naudat, lampaat, vuohet)
  - eläinten on oltava merkitty ja rekisteröity eläinlajikohtaisten säännösten mukaisesti
  - mahdolliset korvausmerkit tulee olla tilattu ja kiinnitetty tarpeen mukaan (naudat, lampaat, vuohet)
- pidettävä eläinluettelo kussakin pitopaikassa ajan tasalla (naudat, lampaat, vuohet ja siat)
- tehtävä rekisteri-ilmoitukset ilmoitusaikojen puitteissa eläinlajikohtaisiin rekistereihin, joita päivittää Mtech Digital Solutions Oy
  - nautaeläimistä ilmoitukset tehdään nautarekisteriin
  - sioista ilmoitukset tehdään sikarekisteriin
  - lampaista ja vuohista ilmoitukset tehdään lammas- ja vuohirekisteriin
- tehtävä sikojen eläinmääräilmoitukset säännösten mukaisesti

Laiminlyönnit edellä mainittujen vaatimusten noudattamisessa johtavat tukivähennyksiin, mikäli tilalle tehdään eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonta.

Tarkempia ohjeita ja määräyksiä näistä vaatimuksista löytyy eläinlajikohtaisista merkitsemis- ja rekisteröintiohjeista.

4.4.2 Eläinlajikohtaiset merkitsemis- ja rekisteröintiohjeet

Kuva 34: Kuva: A. Kivilahti

Eläinlajikohtaisiin ohjeisiin on kerättynä sekä EU- lainsäädännöstä että kansallisesta lainsäädännöstä johtuvat eläinten merkitsemis- ja rekisteröintivaatimukset. Sen lisäksi ohjeissa on esitettynä esimerkiksi korvamerkki- ja korvaus merkkitilausten sekä rekisteri-ilmoitusten tekemiseen käytettävissä olevat ilmoitusväylät.

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje, *Lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintiohje* sekä *Sikojen merkitsemis- ja rekisteröintiohje* ovat tulostettavissa Elintarviketurvallisuusviraston Eviran internetsivuilta (www.evira.fi -> Eläimet -> Eläinsuojelu ja eläinten pito -> **Merkitseminen ja rekisteröinti**[37]). Ohjeita voi myös tilata maksuttomasti nauta-, lammas- ja vuohi – sekä sikarekisterin asiakaspalvelusta (Mtech Digital Solutions Oy).

[37] https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/merkitseminen-ja-rekisterointi/

4.4.3 Sanastoa

Eläintenpitäjä

Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on vastuussa eläimestä pysyvästi. Myös mm. kesälampaan ja -porsaan pitäjät ovat eläintenpitäjiä. Tilapäisesti eläimestä vastuussa olevat eläinvälittäjät eivät kuulu tähän ryhmään. Eläintenpitäjän on ilmoittauduttava kuntansa maaseutuelinkeinoviranomaiselle ja rekisteröidyttävä ko. eläinlajin pitäjäksi. Toiminnan lopettamisesta on myös ilmoitettava. Ennen toiminnan lopettamista eläimistä tehdään poistoilmoitus kyseiseen eläinrekisteriin, jonka jälkeen ilmoitus toiminnan lopettamisesta tehdään kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle.

Pitopaikka

Yksikkö, joka muodostuu yhdestä tai useammasta laitoksesta, rakennuksesta, tarhasta tai muusta paikasta ja jossa tuotantoeläimiä pidetään, kasvatetaan tai käsitellään (navetat, pihatot, eläinhallit, laitumet).

Pitopaikkatunnus

Rekisteröidylle pitopaikalle annettu tunnus, jota käytetään ilmoitettaessa rekisteriin ao. paikan eläinjoukossa tapahtuneista muutoksista (ostot, myynnit, siirrot toiseen pitopaikkaan jne.) Tunnus on FI- alkuinen 12 numeroinen merkkisarja.

Korvamerkki

Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymä (naudat, lampaat ja vuohet) merkki, jossa on valmiiksi painettuna eläimen EU-tunnus. Kaikilla 1.1.1998 lähtien syntyneillä naudoilla ja pääsääntöisesti kaikilla 9.7.2005 lähtien syntyneillä lampailla ja vuohilla on oltava kaksi merkkiä. Toinen korvamerkeistä voi olla elektroninen.

Merkintätunnus

Eläintenpitäjäkohtainen nelinumeroinen tunnus, jota käytetään sikojen merkitsemiseen tatuointina tai korvamerkkiin kirjoitettuna.

Eläinluettelo

Eläintenpitäjän pitopaikkakohtaisesti pitämä, ajan tasalla oleva eläinluettelo, josta käy ilmi mm. eläinten perustiedot, mahdolliset osto- ja poistopäivämäärät, siirtopäivämäärät, myös lähtö- ja määräpaikkatiedot. Kunkin eläinlajin (nauta, sika, lammas ja vuohi) kohdalla on luettelonpidossa omat sääntönsä. Luetteloiden tietoja on säilytettävä vähintään kolme vuotta.

Rekisteri, eläinrekisteri

Atk-pohjainen tietokanta, johon kunkin eläintenpitäjän on ilmoitettava eläimistään perustiedot ja tapahtuneet muutokset.

Eläinlajikohtaiset eläintenpitäjäksi rekis-

teröitymislomakkeet, pitopaikkojen rekisteröinti-ilmoitukset sekä pitopaikkakohtaisten eläinluetteloiden mallilomakkeet ovat tulostettavissa Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran internetsivuilta (www.evira.fi -> Tietoa Evirasta -> Lomakkeet ja ohjeet -> Eläimet -> **Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti**[38]).

[38] https://www.evira.fi/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elaimet/elainten-merkitseminen-jarekisterointi/

4.5 Eläintaudit

Kuva 35: Kuva: A. Kivilahti

Täydentävien ehtojen valvontakohteet

Jos tilalla esiintyy jotain TSE–tautia, valvotaan kuten aiemminkin, onko tila noudattanut eläintautien ilmoitusvelvollisuutta. Lisäksi valvotaan onko tilalla noudatettu viranomaisen määräyksiä TSE-taudin leviämisen estämiseksi sekä sitä onko valvontaviranomaiselle annettu välttämättömät tiedot TSE -taudin alkuperän ja levinneisyyden selvittämiseksi. Jos lammas- ja vuohitilalle olisi tuotu muualla kuin Suomessa syntyneitä eläimiä, tarkastettaisiin onko eläinten tuonnissa noudatettu eläinten terveyttä koskevia vaatimuksia TSE-tautien osalta.

4.5.1 TSE -taudit

Kuva 36: Kuva: A. Kivilahti

TSE eli tarttuva sienimäinen aivorappeuma (transmissible spongiform encephalopathy) on kokoomanimi usealle, eri eläinlajeilla esiintyvälle samankaltaiselle taudille. Tunnetuimmat eläimillä esiintyvät TSE -taudit ovat nautojen BSE ja lampaiden ja vuohien scrapie.

Ilmoitusvelvollisuus

Eläinten pitäjän on ilmoitettava välittömästi kunnaneläinlääkärille, jos hän huomaa eläimissään TSE -tautiin viittaavia oireita. Tyypillisiä muutoksia taudin alkuvaiheessa ovat käytöksen muutos ja eläimen arkuus. Taudin edetessä sairastuneella eläimellä on tasapaino- ja liikehäiriöitä, vapinaa ja kouristuksia. Taudin loppuvaiheessa eläin voi jäädä makaamaan pääsemättä enää ylös. Lampaalla ja vuohella scrapie voi aiheuttaa myös laihtumista ja voimakkaan kutinan, josta on johdettu sen suomenkielinen nimikin: "kutkatauti".

Myös kuolleista tai tilalla lopetetuista eläimestä on ilmoitettava kunnaneläinlääkärille, jos eläimellä oli ennen kuolemaansa hermostollisia oireita. TSE-taudin oireet vaihtelevat suuresti eikä tautia voida todeta varmuudella elävästä eläimestä. Tauti todetaan kuolleen eläimen aivoista laboratoriossa tehdyillä tutkimuksilla.

Mahdollisesti TSE -tautia sairastavaa eläintä ei saa siirtää pitopaikastaan. Jos lääninеläinlääkäri epäilee, että kyseessä on todellinen epäily TSE –taudista (ns. virallinen eläintautiepäily) lääninеläinlääkäri voi määrätä eläimen eristettäväksi tai lopetettavaksi. Jos eläin määrätään lopetettavaksi, niin siitä otetaan lopetuksen jälkeen näytteet TSE –taudin tutkimusta varten. Lisäksi lääninеläinlääkäri voi päätöksellään rajoittaa pitopaikan eläinten siirtämistä. Lääninеläinlääkäri ohjaa ja valvoo toimenpiteitä, jos TSE tautia epäillään tai kun se on todettu. Eläinten pitäjän on noudatettava viranomaisen määräyksiä TSE-taudin leviämisen estämiseksi sekä annettava valvontaviranomaiselle välttämättömät tiedot TSE -taudin alkuperän ja levinneisyyden selvittämiseksi.

4.5.2 TSE -taudit ja ehdot sisämarkkinakaupassa ja tuonnissa muista kuin EU:n jäsenvaltioista

Tilanpitäjän on varmistettava, että sisämarkkinakaupassa eli tilalle muista EU-maista saapuneet ja tilalta muihin EU-valtioihin lähetetyt lampaat, vuohet, niiden sukusolut tai alkiot täyttävät siirroille asetetut terveysehdot. Norjan ja Sveitsin osalta noudatetaan vastaavia ehtoja kuin sisämarkkinakaupassa. Täydentävien ehtojen tarkastuksen yhteydessä viranomaiset tarkastavat terveystodistuksista, että EU-maiden välisille siirroille asetettuja ehtoja on noudatettu TSE-tautien osalta. EU:n ulkopuolelta tuotaville eläimille TSE -ehtojen täyttyminen varmistetaan eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen yhteydessä.

TSE-tautiehdot sisämarkkinakaupassa

Tilanpitäjän tulee huolehtia siitä, että kunnaneläinlääkäri tarkastaa tilalta toiseen EU:n jäsenvaltioon siirrettävät lampaat tai vuohet ennen eläinten lähettämistä tilalta. Kunnaneläinlääkäri myöntää eläimille sisämarkkinakaupassa vaadittavan terveystodistuksen todettuaan, että ehdot täyttyvät.

Tilanpitäjän tulee tarkastaa muista EU:n jäsenvaltioista tilalle saapuneet vuohet ja lampaat sekä lampaiden tai vuohien sukusolut ja alkiot ja varmistaa, että niille myönnetyissä terveystodistuksissa eläinten terveyttä koskevat ehdot, mukaan lukien TSE-tauteja koskevat ehdot, täyttyvät. Jos ehdot eivät täyty, tilanpitäjän on otettava yhteyttä kunnaneläinlääkäriin.

TSE-tautiehdot tuonnissa EU:n ulkopuolelta

Tilanpitäjän tulee huolehtia, että EU:n ulkopuolelta tilalle saapuneet naudat, lampaat ja vuohet sekä lampaiden ja vuohien sukusolut ja alkiot ovat tulleet EU:n alueelle eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen kautta ja niiden mukana on tässä tarkastuksessa myönnetty CVEDA asiakirja, joka on säilytettävä vastaavasti kuin terveystodistus ja muut asiakirjat.

Kirjanpitovelvollisuus

Tilanpitäjän tulee pitää kirjaa tilalle ulkomailta saapuneista ja tilalta muihin EU:n jäsenvaltioihin siirretyistä eläimistä, sukusoluista ja alkioista. Kirjanpitoa on säilytettävä vähintään viisi vuotta lähetysten saapumisen tai lähtemisen jälkeen. Kirjanpidosta on selvittävä seuraavat tiedot:

1. tiedot tuoduista eläimistä sekä niiden tunnisteet;
2. eläinten määrät;
3. tiedot toimitettujen eläinten lähettäjästä, lähtöpaikasta, vastaanottajasta ja määräpaikasta;
4. tuontipäivämäärä;

5. tiedot siitä, mitä asiakirjoja toimituksen mukana on seurannut. *Hyvä käytäntö on ottaa kopiot asiakirjoista ja arkistoida ne*;
6. jos vastaanotettuja eläimiä luovutetaan eteenpäin, seuraavat tiedossa olevat vastaanottajat sekä toimituksen ajankohta.

Lisätietoja:
Eläinten maahantuonti, sisämarkkinakauppa ja vienti
[39] **Eläinten terveysvalvonta**[40]

[39] http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/tuonti+ja+vienti/
[40] http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainten+terveys+ja+elaintaudit/elaintautien+vastustaminen+ja+valvonta/terveysv

5 Eläinten hyvinvointiin liittyvät lakisääteiset hoitovaatimukset

Kuva 37: Kuva: A. Kivilahti

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonta kohdistuu seuraavien tuotantoeläinten pitoon:

- Naudat
- Siat
- Lampaat
- Vuohet
- Munivat kanat
- Hevoset
- Biisonit
- Tarhatut peurat
- Strutsieläimet
- Ankat, myskisorsat, hanhet
- Kalkkunat
- Turkiseläimet
- Broilerit
- Muut tuotantoeläimet, esimerkiksi tarhatut riistaeläimet (mm. villisika, saksanhirvi, mufloni, metsäkauris, fasaani, peltopyy), viiriäiset, kanit ja tarhatut porot

5.1 Eläinten hyvinvointi

Vuonna 2016 täydentävien ehtojen eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset laajenivat kattamaan kaikki maataloustarkoituksiin pidettävät tuotantoeläimet. Vaatimuksia tuli lisää myös niille tuotantoeläinryhmille, jotka ovat aiemminkin kuuluneet täydentävien ehtojen piiriin. Tilan tuotantosuunta vaikuttaa siihen, mitä vaatimusten laajeneminen tarkoittaa yksittäisellä tilalla käytännössä.

Täydentävien ehtojen valvonnan ulkopuolelle voidaan jättää seura- ja harrastuseläimet, joita ei käytetä maataloustoimintaan, vaan esimerkiksi urheilutarkoitukseen tai lemmikkeinä. Täydentävät ehdot eivät koske myöskään ns. kotitarvekäyttöä, kuten muutamaa oman perheen tarpeisiin pidettävää kanaa. Alkuperäisrotujen kasvattamissopimuksen piirissä olevat eläimet kuuluvat kuitenkin täydentävien ehtojen valvontaan. Kotieläinpihojen eläimet eivät pääsääntöisesti kuulu täydentävien ehtojen piiriin.

Vaikka vaatimuksia tuli lisää esimerkiksi hevostiloille, ei valvonta kuitenkaan koske urheilukäytössä olevia hevosia tai yksittäisiä harrastehevosia. Myös yhden-kahden hevosen varsottamiset katsotaan harrastustoiminnaksi. Täydentävien ehtojen valvonta ei myöskään koske hevosia, joiden hevospassissa on merkintä, että ne ovat pysyvästi elintarvikeketjuun kelpaamattomia.

Täydentävien ehtojen vaatimukset eivät koske kaloja, matelijoita, sammakkoeläimiä, nilviäisiä ja mehiläisiä.

Vuodesta 2016 lähtien uusia valvontakohteita kaikille tuotantoeläimille ovat olleet rakennusten ja laitteiden materiaalit, pitopaikan turvallisuus ja puhtaanapito, ulkotarhaa koskevat vaatimukset, automaattisten ruokinta- ja juottolaitteistojen käyttö ja tarkastaminen, eläinten tarkastaminen riittävän usein sekä kuolleista eläimistä pidettävä kirjanpito. Lisäksi eri eläinlajeille on kutakin eläinlajia koskevia valvontakohteita, jotka löytyvät liitteestä 1 ja liitteestä 2 ja lisäksi muistilistoina **Eviran sivuilta**[41].

Eläinten hyvinvointia koskevat täydentävät ehdot muodostuvat jo voimassa olevasta eläinsuojelulainsäädännöstä, eivätkä siis tuo tuotantoeläinten pidolle uusia vaatimuksia. Valvonta kohdistetaan etukäteen määriteltyihin lainsäädännön vaatimuksiin. Valvontakohteet on määritelty sekä vasikoille että vähintään 6 kuukauden ikäisille naudoille, sioille, lampaille, vuohille ja muniville kanoille kullekin erikseen. Lisäksi muille tuotantoeläimille (mm. hevoset, biisonit, tarhatut peurat, strutsieläimet, ankat, myskisorsat, hanhet, kalkkunat, turkiseläimet, broilerit, tarhatut riistaeläimet, viiriäiset, kanit, tarhatut porot) on asetettu omia vaatimuksia. Kaikkia tuotantoeläimiä koskeva hyvinvointilainsäädäntö on lueteltu luvussa **8 Mihin täydentävät ehdot perustuvat**[42].

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin otantavalvonnat kohdistetaan pääsääntöisesti nautoihin, sikoihin, lampaisiin, vuohiin, yli 350 kanan munintakanaloihin, broilereihin ja kalkkunoihin. Kuitenkin myös muita edellä mainittuja tuotantoeläimiä tarkastetaan näiden otantavalvontojen yhteydessä. Jos tilalla tarkastuksen yhteydessä havaitaan alkupe-

[41] http://www.evira.fi/portal/fi/tietoa+evirasta/asiakokonaisuudet/taydentavat+ehdot/elainten+hyvinvoinnin+vaatimuslista
[42] https://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/320/article-24714

räiseen otantaan valittujen eläinlajien lisäksi muita tuotantoeläimiä, myös näiden eläinten hyvinvoinnista annetut vaatimukset valvotaan. Esimerkiksi, jos lihakarjatila on osunut tarkastusotantaan ja tilalla on myös ankkoja ja hanhia, valvotaan näiden kaikkien eläinten hyvinvointi.

Tuotantoeläinten hyvinvointia voidaan suunnitellun otannan lisäksi tarkastaa täydentävien ehtojen osalta myös tilanteissa, joissa tilalla on todettu säädösten vastaista eläinten pitoa jonkin muun eläinsuojelutarkastuksen yhteydessä. Jos tilalla käyvä eläinsuojeluviranomainen toteaa eläinten hyvinvointiin liittyviä säädöksiä rikottavan, voidaan tarkastus laajentaa koskemaan täydentäviä ehtoja. Tällöin tilalle kohdistetaan tarkastus nimenomaan täydentävien ehtojen vaatimusten osalta. Käytännössä tilalla käyvä eläinsuojeluviranomainen on yleisimmin kunnaneläinlääkäri, mutta täydentävien ehtojen laajennuksen tekee lääninеläinlääkäri.

Kuva 38: Kuva: A. Kivilahti

Tuotantoeläimiä koskeva eläinsuojelulainsäädäntö on esitelty Eviran Eläinsuojelulainsäädäntöä koottuna -sarjan eläinlajikohtaisissa esitteissä, joita on tulostettavissa Eviran internet-sivuilta (**www.evira.fi**[43]). Lisäksi eläinsuojelulainsäädäntö on saatavissa maa- ja metsätalousministeriöstä postitse, puhelimitse (p. 029 516 2200) ja internet-sivuilta (**www.mmm.fi**[44]). Lisäksi eläinsuojelulainsäädäntö on saatavissa maa- ja metsätalousministeriöstä postitse, puhelimitse (p. 029 516 2200) ja internetsivuilta (**www.mmm.fi**[45]).

[43] http://www.evira.fi/portal/fi/tietoa+evirasta/julkaisut/?a=category&cid=32
[44] http://mmm.fi/lainsaadanto/elaimet-elintarvikkeet-ja-terveys/lainsaadanto/f-rekisteri
[45] http://www.mmm.fi/

5.1.1 Nautoja, sikoja, lampaita, vuohia ja munivia kanoja koskevat tarkastukset

Kuva 39: Kuva: MMM kuva-arkisto

Tarkastuksissa valvotaan kaikkien eläinlajien osalta juottoa ja ruokintaa koskevia vaatimuksia mukaan lukien automaattisten ruokinta- ja juottolaitteistojen käyttö ja tarkastaminen, pitopaikan tila- ja olosuhdevaatimuksia, mm. valaistusta, rakennusten ja laitteiden materiaaleja ja pitopaikan turvallisuutta ja puhtaanpitoa. Lisäksi valvotaan, eläinten hyvinvoinnin tarkastamista, sairaista ja loukkaantuneista eläimistä huolehtimista, ulkotarhan vaatimuksia ja eläinten suojaamista epäsuotuisilta sääolosuhteilta asianmukaisesti sekä kuolleista eläimistä pidettävää kirjanpitoa.

Naudoilla, sioilla, lampailla ja vuohilla valvotaan myös niiden kiinnipitoa. Sioilla, kanoilla ja naudoilla valvotaan lisäksi vaatimuksia, jotka koskevat ilmanvaihdon häiriöihin varautumista.

Näiden lisäksi naudoilla valvotaan vaatimuksia, jotka koskevat muun muassa kuivikkeiden käyttöä, vasikoiden sosiaalisten tarpeiden tyydyttämistä, vasikoiden hyvinvoinnin tarkastusta vähintään kaksi kertaa päivässä ja ternimaidon saantia. Sioilla valvotaan lisäksi vaatimuksia, jotka koskevat muuan muassa ryhmäkasvatuksen vaatimuksia, sosiaalisten tarpeiden tyydyttämistä, porsaiden kastrointi- ja vieroitusikää, pikkuporsaiden hampaiden rutiininomaista katkaisua/hiontaa, virike- ja pesäntekomateriaalin saantia ja sikaloiden betonisia rakolattioita. Munivilla kanoilla valvotaan lisäksi muun muassa pesiä, orsia ja pehkualuetta koskevia vaatimuksia. Yksityiskohtaisemmin vaatimukset on esitelty **liitteessä 1**[46].

Sioille riittävästi virikemateriaalia

Eläinsuojelusäädösten mukaan sikojen saatavilla on oltava jatkuvasti riittävä määrä virikemateriaalia lajinomaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamiseen. Sioilla tulee olla esimerkiksi kutterinpurua, turvetta, olkea, puuta tms. niin paljon, että ne voivat muodostaa materiaalista pieniä kasoja. Mikäli tämä ei ole mahdollista (esim. lannanpoistojärjestelmän tukkeutumisen vuoksi), sioilla tulee olla jatkuvasti käytössä "leluja" (palloja, ketjuja yms.), joita olisi hyvä myös vaihdella. Leluja käytettäessä sioille tulee myös tarjota vähintään kaksi kertaa päivässä olkea, heinää, sanomalehtiä, tms. manipuloitavaa materiaalia, mikä tyydyttää sian pureskelu- ja tonkimistarvetta.

[46] http://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/320/article-24715

Milloin tarvitaan ilmanvaihdon hälytysjärjestelmää navetassa?

Jos eläinten terveys ja hyvinvointi on riippuvainen koneellisesta ilmanvaihtojärjestelmästä, on eläinsuojassa oltava järjestelmä, joka hälyttää toimintahäiriön sattuessa. Navetoissa, joissa on koneellinen ilmanvaihto, on yleensä alipaineilmanvaihto. Sähkökatkon tai koneen rikkoutumisen yhteydessä painovoimainen ilmanvaihto voi olla riittävä, mikäli ilmanvaihtokanavissa on tarpeeksi vetoa. Hälytyslaitteistoa ei siis tarvita, jos koneellisen ilmanvaihdon rinnalla on toimiva painovoimainen (luonnollinen) ilmanvaihto. Toimintahäiriön sattuessa tapahtuva hälytys voi olla esimerkiksi syttyvä valo- tai äänimerkki tai puhelimeen tuleva ilmoitus.

5.1.2 Muita tuotantoeläimiä koskevat tarkastukset

Muiden tuotantoeläinten (mm. hevoset, biisonit, tarhatut peurat, strutsieläimet, ankat, myskisorsat, hanhet, kalkkunat, turkiseläimet, broilerit, tarhatut riistaeläimet, viiriäiset, kanit, tarhatut porot) osalta täydentävien ehtojen tarkastuksissa valvotaan esimerkiksi juottoa ja ruokintaa koskevia vaatimuksia, pitopaikan tila- ja olosuhdevaatimuksia, mm. valaistusta, rakennusten ja laitteiden materiaaleja ja pitopaikan turvallisuutta ja puhtaanpitoa. Lisäksi valvotaan, eläinten hyvinvoinnin tarkastamista, sairaista ja loukkaantuneista eläimistä huolehtimista, ulkotarhan vaatimuksia sekä eläinten suojaamista epäsuotuisilta sääolosuhteilta asianmukaisesti ja kuolleista eläimistä pidettävää kirjanpitoa. Yksityiskohtaisemmin vaatimukset on esitelty **liitteessä 2**[47].

Kuva 40: Kuva: A. Kivilahti

[47] http://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/320/article-24716

6 Täydentävien ehtojen valvonta

Miten vaatimusten noudattamista valvotaan

Tässä oppaassa esitettyjen täydentävien ehtojen noudattamista valvovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskusten) tarkastajat sekä aluehallintovirastojen läänineläinlääkärit.

Tilalle voidaan tehdä vuoden aikana useita täydentävien ehtojen tarkastuksia. Käytännössä samoilla tiloilla voidaan tehdä myös tukivalvontaa tai eläimiin liittyvää perusvalvontaa, esimerkiksi ns. otantoihin perustuvia eläinsuojelutarkastuksia. Myös muun valvonnan kuin täydentävien ehtojen valvonnan yhteydessä havaitut täydentävien ehtojen laiminlyönnit voivat johtaa tukileikkauksiin.

Tarkastaja täyttää jokaisesta tarkastuksesta havaintopöytäkirjan, josta käyvät ilmi tarkastetut asiat ja mahdolliset laiminlyönnit. Jos tarkastaja havaitsee tilakäynnillä puutteita täydentävien ehtojen noudattamisessa, hän kirjaa laiminlyönnit arviointiliitteeseen. Tarkastaja kirjaa arviointiliitteeseen myös arvionsa laiminlyönnin vakavuudesta, laajuudesta, kestosta ja toistuvuudesta sekä tahallisuudesta. Seuraamus on pääsääntöisesti 3 %, mutta edellä mainitut tekijät voivat vaikuttaa alentavasti tai nostavasti ehdotettuun seuraamusprosenttiin. Jos laiminlyöntiä pidetään tahallisena, on laiminlyönnin seuraamus pääsääntöisesti 20 %. Seuraamus kohdistuu kaikkiin niihin haettuihin tukiin, jotka edellyttävät täydentävien ehtojen noudattamista.

Täydentävien ehtojen hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset sekä lakisääteiset hoitovaatimukset jaetaan seuraaviin osioihin, joita kutsutaan ehdonaloiksi:

- ympäristö, ilmastonmuutos ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset
- kansanterveys sekä eläinten ja kasvien terveys
- eläinten hyvinvointi

Jos tarkastaja havaitsee samalla ehdonalalla useamman laiminlyönnin, tämän ehdonalan seuraamusprosentiksi tulee korkein yksittäiselle laiminlyönnille ehdotettu seuraamusprosentti. Jos täydentävien ehtojen valvonnoissa eri ehdonaloilla havaitaan useampia kuin yksi laiminlyönti, jokaiselle ehdonalalle vahvistetaan erikseen seuraamusprosentti. Eri ehdonalojen seuraamusprosentit lasketaan yhteen. Jos kyseessä ei ole toistuva tai tahallinen laiminlyönti, seuraamus voi kuitenkin olla enintään 5 %.

Jos sama laiminlyönti havaitaan tilalla kolmen kalenterivuoden sisällä, kyseessä on toistuva laiminlyönti. Tällöin edellisellä kerralla kyseiselle laiminlyönnille annettu seuraamusprosentti ja ID-valvonnassa edellinen kokonaissanktioprosentti kerrotaan kolmella. Vähennys voi kuitenkin olla enintään 15 % taulukossa 2 lueteltujen tukien kokonaismäärästä. Jos 15 %:n vähennys saavutetaan, viljelijälle lähetetään huomautuskirje. Jos viljelijä huomautuskirjeen saamisen jälkeen rikkoo edelleen samaa säännöstä tai vaatimusta, laiminlyöntiä pidetään tahallisena ja tämä voi johtaa jopa 100 % tukivähennykseen.

Jos laiminlyönti on vähäinen, voidaan soveltaa ns. varhaisvaroitusjärjestelmää. Tällöin

vähäisestä laiminlyönnistä ei seuraa tukivähennyksiä, vaan viljelijälle lähetetään kirje, jossa edellytetään laiminlyönnin korjaamista annetussa määräajassa. Määräaika voi vaihdella laiminlyönnistä riippuen. Jos myöhemmässä, kolmen kalenterivuoden aikana tehdyssä tarkastuksessa havaitaan, ettei laiminlyöntiä ole korjattu, tulee laiminlyönnistä vähintään 1 % seuraamus alkuperäiseen havaintovuoteen ja toistuvan laiminlyönnin seuraamus uudelleentarkastusvuoteen. Jos viljelijä on korjannut laiminlyönnin ennen määräajan päättymistä, tukivähennystä ei tehdä. Varhaisvaroitusjärjestelmää ei voida soveltaa laiminlyönteihin, joista aiheutuu välitön vaara kansanterveydelle tai eläinten terveydelle.

Ennen seuraamusprosentin vahvistamista kunkin ELY-keskuksen täydentävien ehtojen koordinaattori voi muuttaa tarkastajan ehdottamaa seuraamusprosenttia, jos katsoo sen aiheelliseksi. Kun kaikki tilan kyseisenä vuonna tehtävät täydentävien ehtojen valvonnat on suoritettu, koordinaattori kokoaa tilan kaikkien täydentävien ehtojen valvontojen tulokset yhteen ja vahvistaa lopullisen seuraamusprosentin,

Viljelijälle lähetettävässä lopullisessa pöytäkirjassa luetellaan kaikki kyseisen vuoden tarkastuksilla havaitut laiminlyönnit. Euromääräiset tukivähennykset selviävät kunnan tekemästä tuki- tai takaisinperintäpäätöksestä. Tukileikkaus kohdistetaan maksettavaan tukeen tai se toteutetaan takaisinperintänä, jos tuet on jo ehditty maksaa. Tukipäätökseen voit hakea oikaisua ELY-keskuksesta.

Kuva 41: Kuva: MMM_kuva_arkisto

7 Neuvo 2020

Neuvo 2020 ja täydentävien ehtojen neuvonta

Neuvo 2020 – maatilojen neuvontajärjestelmä tarjoaa luotettavaa ja asiantuntevaa neuvontaa täydentävien ehtojen vaatimuksista. Neuvonta on täysin luottamuksellista eikä liity täydentävien ehtojen valvontaan. Neuvontakäynnit suunnitellaan aina tilan tarpeiden mukaisesti.

Neuvonnan korvaus maksetaan suoraan neuvojalle tai tämän työantajalle. Neuvoja laskuttaa viljelijältä ainoastaan arvonlisäveron osuuden antamastaan neuvonnasta ja neuvontakäynnistä aiheutuneista matkakustannuksista.

Neuvontaa antavat Neuvo 2020-järjestelmään hyväksytyt neuvojat. Lisätietoa maatilojen neuvontajärjestelmästä ja listauksen hyväksytyistä neuvojista löydät osoitteesta www.mavi.fi.

Kuva 42: Kuva: MMM_kuva-arkisto

8 Mihin täydentävät ehdot perustuvat

Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset

Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset perustuvat Valtioneuvoston asetukseen (4/2015) muutoksineen. Vaatimukset on määritelty kansallisesti sen mukaan, mitä vaaditaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 artiklassa 94 ja liitteessä II. Vaatimukset koskevat viljelijöitä, jotka ovat hakeneet viljelijätukia, joihin kuuluu täydentävien ehtojen noudattaminen. Taulukko 13 sisältää tässä oppaassa esitettyjen hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksiin liittyvät kansalliset säädökset.

Taulukko 13. Täydentävien ehtojen hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksiin liittyvät kansalliset säädökset.

Täydentävien ehtojen hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksiin liittyvät kansalliset säädökset
Valtioneuvoston asetus täydentävien ehtojen hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista (4/2015) muutoksineen
Valtioneuvoston asetus täydentävien ehtojen lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä täydentävien ehtojen noudattamisen valvonnasta (7/2015) muutoksineen
Vesilaki (587/2011) 4 luku
Ahvenanmaan maakunnan vesilaki (61/1996) 4 luku 8 § ja 6 luku
Ahvenanmaan maakunnan vesiasetus (93/2010) 5 §
Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 17§
Valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006) 4a§
Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 23 § ja 29 §:n 1 mom. 9 kohta
Ahvenanmaan maakunta-asetus (113/1998) 5 §:n 8
Ahvenanmaan maakuntalaki (82/1998) 6 §
Laki hukkakauran torjunnasta 185/2002
Ahvenanmaan maakuntalaki hukkakauran torjunnasta (68/1977)

Lakisääteiset hoitovaatimukset

Lakisääteiset hoitovaatimukset perustuvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 artiklaan 93 ja liitteessä II esitettyihin asetuksiin ja direktiiveihin. Hoitovaatimuksina mainittuja asetuksia on noudatettava sellaisenaan. Direktiivien säännöksiä on noudatettava sellaisina kuin ne on pantu Suomessa täytäntöön.

Täydentävien ehtojen lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta säädetään valtioneuvoston asetuksessa 7/2015.

Taulukot 14-16 sisältävät tässä oppaassa esiteltyjen lakisääteisten hoitovaatimusten sisältämät asetukset, direktiivit ja niihin liittyvät kansalliset säädökset. Vaatimukset koskevat niitä viljelijöitä, jotka ovat hakeneet sellaisia viljelijätukia, joihin kuuluu täydentävien ehtojen noudattaminen.

Ahvenanmaalla noudatetaan lakisääteisissä hoitovaatimuksissa EU-asetuksia sellaisenaan sekä sovelletaan Ahvenanmaan lainsäädäntöä, jolla taulukoissa 14-16 mainitut direktiivit on pantu täytäntöön. Ahvenanmaan maakuntahallitus antaa lisätietoja täydentäviä ehtoja koskevasta lainsäädännöstä Ahvenanmaalla.

Taulukko 14. Ympäristöön ja ilmastonmuutokseen koskeviin lakisääteisiin hoitovaatimuksiin liittyvät säädökset.

Ympäristöön, ilmastonmuutokseen ja maan hyvään maatalouskuntoon koskeviin lakisääteisiin hoitovaatimuksiin liittyvät säädökset

Hoitovaatimus	Euroopan unionin säännös	Noudatettava kansallinen täytäntöönpanosäännös tai täydentävä säännös	Sisältö
1.Vesi	Neuvoston direktiivi 91/676/ETY vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta 4 ja 5 artikla	Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014) 5 §, 7 §:n 1 ja 5-8 momentti, 8 §, 10 §:n 1-3, 5-8 ja 10 momentti sekä 11-13, 15 ja 16 §	Lannoitus sekä karjanlannan käyttö ja varastointi
2. Biologinen monimuotoisuus	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta 3 artiklan 1 kohta, 3 artiklan 2 kohdan b ala-kohta, 4 artiklan 1,2 ja 4 kohta	Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 9 §, 13§, 15§, 17§ ja 24 ja 25 §:n nojalla tehdyt suojelupäätökset, 47 §:n nojalla tehdyt lintuja koskevat suojelupäätökset, 64 a ja 65 b § sekä 65 c §:n nojalla tehdyt päätökset	Lintujen suojelu
3. Biologinen monimuotoisuus	Neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 6 artiklan 1 ja 2 kohta	Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 9 §, 13§, 15§, 17§ ja 24 ja 25 §:n nojalla tehdyt suojelupäätökset 64 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen alueiden osalta, 64 a ja 65 b § sekä 65 c §:n nojalla tehdyt päätökset	Luontotyyppien, luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelu

Taulukko 15. Kansanterveyttä, eläinten terveyttä ja kasvien terveyttä koskeviin lakisääteisiin hoitovaatimuksiin liittyvät säädökset.

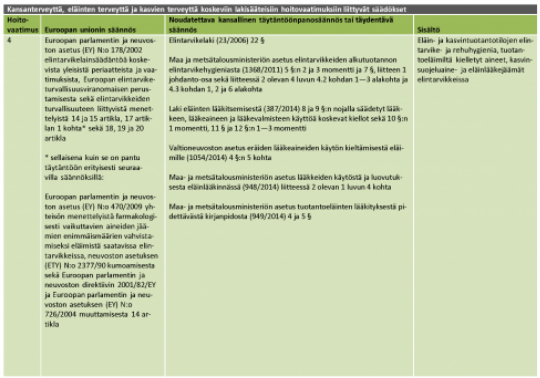

Kansanterveyttä, eläinten terveyttä ja kasvien terveyttä koskeviin lakisääteisiin hoitovaatimuksiin liittyvät säädökset

Hoito-vaatimus	Euroopan unionin säännös	Noudatettava kansallinen täytäntöönpanosäännös tai täydentävä säännös	Sisältö
4	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002 elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarvike-turvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä 14 ja 15 artikla, 17 artiklan 1 kohta* sekä 18, 19 ja 20 artikla * sellaisena kuin se on pantu täytäntöön erityisesti seuraavilla säännöksillä: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 470/2009 yhteisön menettelyistä farmakologisesti vaikuttavien aineiden jäämien enimmäismäärien vahvistamiseksi eläimistä saatavissa elintarvikkeissa, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2377/90 kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/82/EY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 726/2004 muuttamisesta 14 artikla	Elintarvikelaki (23/2006) 22 § Maa ja metsätalousministeriön asetus elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta (1368/2011) 5 §:n 2 ja 3 momentti ja 7 §, liitteen 1 johdanto-osa sekä liitteessä 2 olevan 4 luvun 4.2 kohdan 1—3 alakohta ja 4.3 kohdan 1, 2 ja 6 alakohta Laki eläinten lääkitsemisestä (387/2014) 8 ja 9 §:n nojalla säädetyt lääkkeen, lääkeaineen ja lääkevalmisteen käyttöä koskevat kiellot sekä 10 §:n 1 momentti, 11 § ja 12 §:n 1—3 momentti Valtioneuvoston asetus eräiden lääkeaineiden käytön kieltämisestä eläimille (1054/2014) 4 §:n 5 kohta Maa- ja metsätalousministeriön asetus lääkkeiden käytöstä ja luovutuksesta eläinlääkinnässä (948/2014) liitteessä 2 olevan 1 luvun 4 kohta Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuotantoeläinten lääkityksestä pidettävästä kirjanpidosta (949/2014) 4 ja 5 §	Eläin- ja kasvintuotantotilojen elintarvike- ja rehuhygieniaa, tuotantoeläimiltä kielletyt aineet, kasvinsuojeluaine- ja eläinlääkejäämät elintarvikkeissa

Kuva 43: Sivu 1 – Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

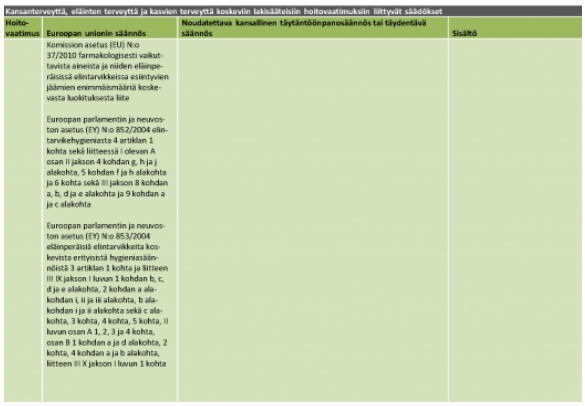

Kansanterveyttä, eläinten terveyttä ja kasvien terveyttä koskeviin lakisääteisiin hoitovaatimuksiin liittyvät säädökset

Hoito-vaatimus	Euroopan unionin säännös	Noudatettava kansallinen täytäntöönpanosäännös tai täydentävä säännös	Sisältö
	Komission asetus (EU) N:o 37/2010 farmakologisesti vaikuttavista aineista ja niiden eliinpe-räisissä elintarvikkeissa esiintyvien jäämien enimmäismäärä koske-vasta luokituksesta liite Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 852/2004 elintarvikehygieniasta 4 artiklan 1 kohta sekä liitteessä I olevan A osan II jakson 4 kohdan g, h ja j alakohta, 5 kohdan f ja h alakohta ja 6 kohta sekä III jakson 8 kohdan a, b, d ja e alakohta ja 9 kohdan a ja c alakohta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004 eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasään-nöistä 3 artiklan 1 kohta ja liitteen III IX jakson I luvun 1 kohdan b, c, d ja e alakohta, 2 kohdan a ala-kohdan i, ii ja iii alakohta, b ala-kohdan i ja ii alakohta sekä c ala-kohta, 3 kohta, 4 kohta, 5 kohta, II luvun osan A 1, 2, 3 ja 4 kohta, osan B 1 kohdan a ja d alakohta, 2 kohta, 4 kohdan a ja b alakohta, liitteen III X jakson I luvun 1 kohta		

Kuva 44: Sivu 2 – Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

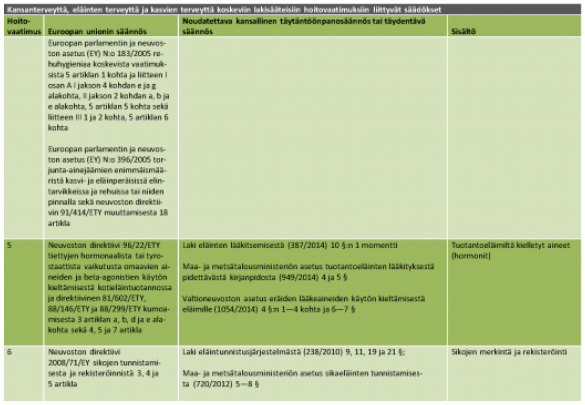

Kansanterveyttä, eläinten terveyttä ja kasvien terveyttä koskeviin lakisääteisiin hoitovaatimuksiin liittyvät säädökset

Hoito-vaatimus	Euroopan unionin säännös	Noudatettava kansallinen täytäntöönpanosäännös tai täydentävä säännös	Sisältö
	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 183/2005 rehuhygieniaa koskevista vaatimuksista 5 artiklan 1 kohta ja liitteen I osan A I jakson 4 kohdan e ja g alakohta, II jakson 2 kohdan a, b ja e alakohta, 5 artiklan 5 kohta sekä liitteen III 1 ja 2 kohta, 5 artiklan 6 kohta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 396/2005 torjunta-ainejäämien enimmäismääristä kasvi- ja eläinperäisissä elintarvikkeissa ja rehuissa tai niiden pinnalla sekä neuvoston direktiivin 91/414/ETY muuttamisesta 18 artikla		
5	Neuvoston direktiivi 96/22/ETY tiettyjen hormonaalista tai tyreostaattista vaikutusta omaavien aineiden ja beta-agonistien käytön kieltämisestä kotieläintuotannossa ja direktiivinen 81/602/ETY, 88/146/ETY ja 88/299/ETY kumoamisesta 3 artiklan a, b, d ja e alakohta sekä 4, 5 ja 7 artikla	Laki eläinten lääkitsemisestä (387/2014) 10 §:n 1 momentti Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuotantoeläinten lääkityksestä pidettävästä kirjanpidosta (949/2014) 4 ja 5 § Valtioneuvoston asetus eräiden lääkeaineiden käytön kieltämisestä eläimille (1054/2014) 4 §:n 1—4 kohta ja 6—7 §	Tuotantoeläimiltä kielletyt aineet (hormonit)
6	Neuvoston direktiivi 2008/71/EY sikojen tunnistamisesta ja rekisteröinnistä 3, 4 ja 5 artikla	Laki eläintunnistusjärjestelmästä (238/2010) 9, 11, 19 ja 21 §; Maa- ja metsätalousministeriön asetus sikaeläinten tunnistamisesta (720/2012) 5—8 §	Sikojen merkintä ja rekisteröinti

Kuva 45: Sivu 3 – Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

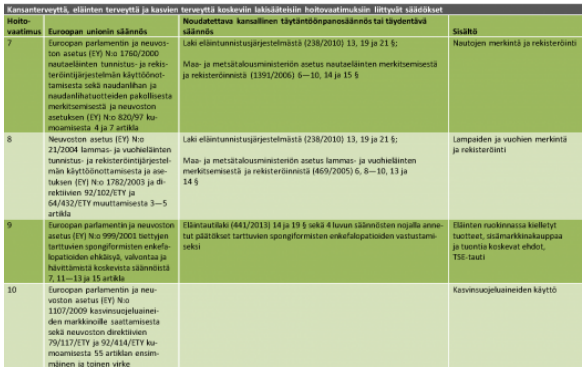

Kansanterveyttä, eläinten terveyttä ja kasvien terveyttä koskeviin lakisääteisiin hoitovaatimuksiin liittyvät säädökset

Hoito-vaatimus	Euroopan unionin säännös	Noudatettava kansallinen täytäntöönpanosäännös tai täydentävä säännös	Sisältö
7	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1760/2000 nautaeläinten tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmän käytöönottamisesta sekä naudanlihan ja naudenlihatuotteiden pakollisesta merkitsemisestä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 820/97 kumoamisesta 4 ja 7 artikla	Laki eläintunnistusjärjestelmästä (238/2010) 13, 19 ja 21 §; Maa- ja metsätalousministeriön asetus nautaeläinten merkitsemisestä ja rekisteröinnistä (1391/2006) 6—10, 14 ja 15 §	Nautojen merkintä ja rekisteröinti
8	Neuvoston asetus (EY) N:o 21/2004 lammas- ja vuohieläinten tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmän käyttöönottamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1782/2003 ja direktiivien 92/102/ETY ja 64/432/ETY muuttamisesta 3—5 artikla	Laki eläintunnistusjärjestelmästä (238/2010) 13, 19 ja 21 §; Maa- ja metsätalousministeriön asetus lammas- ja vuohieläinten merkitsemisestä ja rekisteröinnistä (469/2005) 6, 8—10, 13 ja 14 §	Lampaiden ja vuohien merkintä ja rekisteröinti
9	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 999/2001 tiettyjen tartuntojen spongiformisten enkefalopatioiden ehkäisyä, valvontaa ja häviämistä koskevista säännöistä 7, 11—13 ja 15 artikla	Eläintautilaki (441/2013) 14 ja 19 § sekä 4 luvun säännösten nojalla annetut päätökset tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden vastustamiseksi	Eläinten nuokinnassa kielletyt tuotteet, sisämarkkinakauppaa ja tuontia koskevat ehdot, TSE-tauti
10	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1107/2009 kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 92/414/ETY kumoamisesta 55 artiklan ensimmäinen ja toinen virke		Kasvinsuojeluaineiden käyttö

Kuva 46: Sivu 4 – Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Lataa taulukko PDF-tiedostona[48].

[48] https://ruokavirasto.mobiezine.fi/wp-content/uploads/sites/44/2017/02/Kansanterveyttä-ym-koskevat-saadokset.pdf

Taulukko 16. Eläinten hyvinvointia koskeviin lakisääteisiin hoitovaatimuksiin liittyvät säädökset.

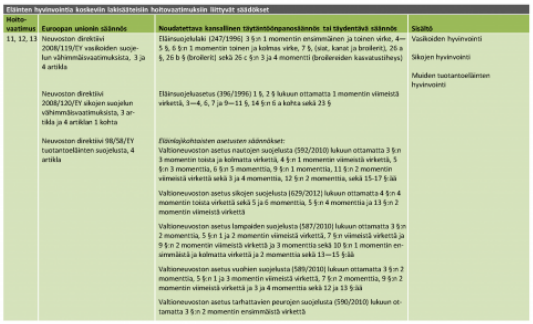

Eläinten hyvinvointia koskeviin lakisäätteisiin hoitovaatimuksiin liittyvät säädökset

Hoito-vaatimus	Euroopan unionin säännös	Nousdatettava kansallinen täytäntöönpanosäännös tai täydentävä säännös	Sisältö
11, 12, 13	Neuvoston direktiivi 2008/119/EY vasikoiden suojelun vähimmäisvaatimuksista, 3 ja 4 artikla Neuvoston direktiivi 2008/120/EY sikojen suojelun vähimmäisvaatimuksista, 3 artikla ja 4 artiklan 1 kohta Neuvoston direktiivi 98/58/EY tuotantoeläinten suojelusta, 4 artikla	Eläinsuojelulaki (247/1996) 3 § n 1 momentin ensimmäinen ja toinen virke, 4—5 §, 6 § n 1 momentin toinen ja kolmas virke, 7 §, (siat, karjat ja broilerit), 26 a §, 26 b § (broilerit) sekä 26 c § n 3 ja 4 momentti (broilereiden kasvatustiheys) Eläinsuojeluasetus (396/1996) 1 §, 2 § lukuun ottamatta 1 momentin viimeistä virkettä, 3—4, 6, 7 ja 9—11 §, 14 § n 6 a kohta sekä 23 § *Eläinlajikohtaisten asetusten säännökset:* Valtioneuvoston asetus naudojen suojelusta (592/2010) lukuun ottamatta 3 § n 3 momentin toista ja kolmatta virkettä, 4 § n 1 momentin viimeistä virkettä, 5 § n 3 momenttia, 6 § n 5 momenttia, 9 § n 1 momenttia, 11 § n 2 momentin viimeistä virkettä sekä 3 ja 4 momenttia, 12 § n 2 momenttia, sekä 15-17 § :ää Valtioneuvoston asetus sikojen suojelusta (629/2012) lukuun ottamatta 4 § n 4 momentin toista virkettä sekä 5 ja 6 momenttia, 5 § n 4 momenttia ja 13 § n 2 momentin viimeistä virkettä Valtioneuvoston asetus lampaiden suojelusta (587/2010) lukuun ottamatta 3 § n 2 momenttia, 5 § n 1 ja 2 momentin viimeistä virkettä, 7 § n viimeistä virkettä ja 9 § n 2 momentin viimeistä virkettä ja 3 momenttia sekä 10 § n 1 momentin ensimmäistä ja kolmatta virkettä ja 2 momenttia sekä 13—15 §:ää Valtioneuvoston asetus vuohien suojelusta (589/2010) lukuun ottamatta 3 § n 2 momenttia, 5 § n 1 ja 3 momentin viimeistä virkettä, 7 § n 2 momenttia, 9 § n 2 momentin viimeistä virkettä ja 3 ja 4 momenttia sekä 12 ja 13 § :ää Valtioneuvoston asetus tarhattavien peurojen suojelusta (590/2010) lukuun ottamatta 3 § n 2 momentin ensimmäistä virkettä	Vasikoiden hyvinvointi Sikojen hyvinvointi Muiden tuotantoeläinten hyvinvointi

-1-

Kuva 47: Sivu 1 – Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

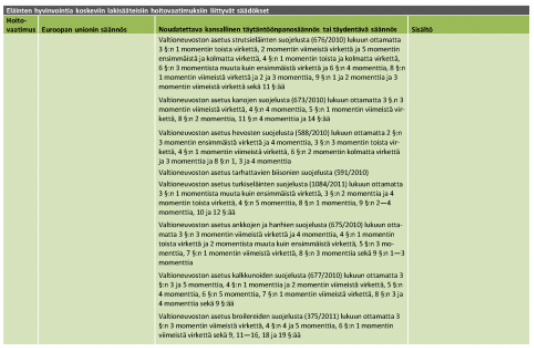

Eläinten hyvinvointia koskeviin lakisäätteisiin hoitovaatimuksiin liittyvät säädökset

Hoito-vaatimus	Euroopan unionin säännös	Nousdatettava kansallinen täytäntöönpanosäännös tai täydentävä säännös	Sisältö
		Valtioneuvoston asetus sinisiipikanien suojelusta (676/2010) lukuun ottamatta 3 § n 1 momentin toista virkettä, 2 momentin viimeistä virkettä ja 5 momentin ensimmäistä ja kolmatta virkettä, 4 § n 1 momentin toista ja kolmatta virkettä, 6 § n 3 momentista muuta kuin ensimmäistä virkettä ja 6 § n 4 momenttia, 8 § n 1 momentin viimeistä virkettä ja 2 ja 3 momenttia, 9 § n 1 ja 2 momenttia ja 3 momentin viimeistä virkettä sekä 11 §:ää Valtioneuvoston asetus kanojen suojelusta (673/2010) lukuun ottamatta 3 § n 3 momentin viimeistä virkettä, 4 § n 4 momenttia, 5 § n 1 momentin viimeistä virkettä, 8 § n 2 momenttia, 11 § n 4 momenttia ja 14 §:ää Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta (588/2010) lukuun ottamatta 2 § n 3 momentin ensimmäistä virkettä ja 4 momenttia, 3 § n 3 momentin toista virkettä, 4 § n 1 momentin viimeistä virkettä, 6 § n 2 momentin kolmatta virkettä ja 3 momenttia ja 8 § n 1, 3 ja 4 momenttia Valtioneuvoston asetus tarhattavien bisonien suojelusta (591/2010) Valtioneuvoston asetus turkiseläinten suojelusta (1084/2011) lukuun ottamatta 3 § n 1 momentissa muusta kuin ensimmäistä virkettä, 3 § n 2 momenttia ja 4 momentin toista virkettä, 4 § n 5 momenttia, 8 § n 1 momenttia, 9 § n 2—4 momenttia, 10 ja 12 §:ää Valtioneuvoston asetus anikojen ja harhien suojelusta (675/2010) lukuun ottamatta 3 § n 3 momentin viimeistä virkettä ja 4 momenttia, 4 § n 1 momentin toista virkettä ja 2 momentista muuta kuin ensimmäistä virkettä, 5 § n 3 momenttia, 7 § n 1 momentin viimeistä virkettä, 8 § n 3 momenttia sekä 9 § n 1—3 momenttia Valtioneuvoston asetus kalkkunoiden suojelusta (677/2010) lukuun ottamatta 3 § n 3 ja 5 momenttia, 4 § n 1 momenttia ja 2 momentin viimeistä virkettä, 5 § n 4 momenttia, 6 § n 5 momenttia, 7 § n 1 momentin viimeistä virkettä, 8 § n 3 ja 4 momenttia sekä 9 §:ää Valtioneuvoston asetus broilereiden suojelusta (375/2011) lukuun ottamatta 3 § n 3 momentin viimeistä virkettä, 4 § n 4 ja 5 momenttia, 6 § n 1 momentin viimeistä virkettä sekä 9, 11—16, 18 ja 19 §:ää	

-2-

Kuva 48: Sivu 2 – Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Lataa taulukko PDF-tiedostona.[49]

[49]https://ruokavirasto.mobiezine.fi/wp-content/uploads/sites/44/2015/01/Eläinten_hyvinvointi_säädökset_2016.pdf

Liite 1.

Nautoja, sikoja, lampaita, vuohia ja munivia kanoja koskevat täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvät vaatimukset

Vaatimukset kaikille tuotantoeläimille.

- Pitopaikka ja sen rakennukset ja laitteet ovat hyvässä kunnossa ja eläimille turvallisia.
- Materiaalit, joiden kanssa eläimet pääsevät kosketuksiin, ovat turvallisia, puhdistettavissa perusteellisesti ja desinfioitavissa.
- Pitopaikan puhtaudesta ja desinfioinnista huolehditaan riittävästi.
- Eläinsuojan lattia ei aiheuta eläimille vahinkoa.
- Ulkotarha on turvallinen ja pysyy sopivan kuivana.
- Ulkotarhan ja laitumen aidat ovat eläimille sopivasta materiaalista, turvallisia sekä hyvässä kunnossa.
- Eläimet tarkastetaan riittävän usein.
- Tilalla kuolleiden eläinten lukumäärästä pidetään kirjaa.
- Ruokinta- ja juottolaitteistojen toimivuus tarkastetaan päivittäin.
- Ruokinta- ja juottolaitteistojen häiriöiden varalta on käytettävissä varajärjestelmä.
- Käytettäessä automaattista juotto- tai ruokintalaitetta, eläimet totutetaan sen käyttämiseen.

Lisäksi kutakin eläinlajia erikseen koskevat uudet vaatimukset on lueteltu kyseisen eläinlajin kohdalla.

Naudat

Edellä mainittujen kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten lisäksi naudoille on seuraavia vaatimuksia.

Koneellisen ilmanvaihdon toimivuus tarkastetaan päivittäin. Laitteiston häiriön varalta on käytössä varajärjestelmä. Käytössä on tarvittaessa hälytysjärjestelmä, joka antaa hälytyksen laitteiston häiriötilanteessa ja sen toimivuus testataan säännöllisesti.

Naudan kytkemiseen käytetty laite tai väline on asianmukainen. Naudan häntää ei pidetä jatkuvasti sidottuna.

Eläinsuojan lattian on oltava sellainen, että nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät hyvin kuivikkeisiin. Eläimet on suojattava huonoilta sääolosuhteilta asianmukaisesti ja sairaista ja vahingoittuneista eläimistä on huolehdittava.

Eläinsuojan ilmanvaihdon on oltava sellainen, että ilman kosteus, pölyn määrä tai haitallisten kaasujen pitoisuudet eivät kohoa haitallisen korkeiksi. Eläinsuojan lämpötilan on oltava eläimille sopiva ja pitopaikan valaistuksen sopiva sekä riittävä eläinten asianmukaiseen tarkastamiseen ja hoitamiseen.

Naudan on saatava riittävästi sille sopivaa hyvälaatuista ravintoa ja juotavaa. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet. Naudalle annettavan rehun on ol-

tava koostumukseltaan sille sopivaa. Nautojen juoma-astiat ja juottolaitteet on pidettävä puhtaina eivätkä virtsa ja ulosteet saa liata rehua tai juomavettä.

Jos rehua ei ole jatkuvasti tarjolla, pihatossa olevien kaikkien nautojen on voitava ruokinta-aikana syödä samanaikaisesti. Pihatossa ruokintapöydän reunan pituuden on oltava täysikasvuista nautaa kohden vähintään 70 cm ja nuorkarjaan kuuluvaa nautaa kohden vähintään 40 cm. Jos rehua on naudoille jatkuvasti tarjolla, ruokintapöydän reunan pituuden on oltava vähintään 40 cm täysikasvuista nautaa kohden ja vähintään 30 cm nuorkarjaan kuuluvaa nautaa kohden.

Ympärivuotisesti ulkona pidettävillä naudoilla on oltava asianmukaiset ruokinta- ja juoma-astiat. Juoma-astioiden on oltava lämmitettäviä tai juomaveden tulee pysyä muutoin sulana ja sopivan lämpöisenä.

Pihatossa on jokaista alkavaa 10 lypsylehmän ryhmää kohden oltava vähintään yksi juoma-astia tai juottolaite. Muilla kuin lypsylehmillä on jokaista alkavaa 20 naudan ryhmää kohden oltava vähintään yksi juoma-astia tai juottolaite kuitenkin siten, että juoma-astioita tai juottolaitteita on yli 10 naudan ryhmälle oltava vähintään kaksi. Kylmäpihatossa juoma-astioiden tai juottolaitteiden on oltava lämmitettäviä.

Parren on oltava niin pitkä ja leveä, että nauta voi seistä ja maata tasaisella alueella. Kytkettynä pidettävän lehmän, hiehon ja sonnin parren etummaisen puoliskon on oltava kiinteäpohjainen.

Vasikat

Kaikkia nautoja koskevien vaatimusten lisäksi vasikoilla tulee noudattaa myös niille erityisesti annettuja pitovaatimuksia.

Vasikoiden kunto, terveys ja hyvinvointi on tarkastettava vähintään kaksi kertaa päivässä.

Vasikkaa ei saa pitää kytkettynä kuin tilapäisesti esimerkiksi ruokinnan tai hoitotoimenpiteiden ajan.

Alle kaksiviikkoisella vasikalla on oltava hyvin kuivitettu makuupaikka. Vanhemmilla vasikoilla eläinsuojan lattian on oltava sellainen, että nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät hyvin kuivikkeisiin.

Yksittäiskarsinassa pidettävän vasikan karsinan on oltava vähintään vasikan säkäkorkeuden levyinen ja karsinan pituuden vähintään vasikan pituus mitattuna turvasta lantioluun istuinkyhmyyn kerrottuna 1,1:llä.

Yksittäiskarsinassa vasikan on voitava nähdä ja koskettaa lajitovereita. Umpiseinäistä karsinaa voidaan käyttää vain eläinlääketieteellisestä syystä. Yli kahdeksanviikkoista vasikkaa ei saa pitää yksittäiskarsinassa kuin eläinlääketieteellisestä syystä.

Vasikat on ruokittava ja juotettava vähintään kaksi kertaa päivässä. Vasikan on saatava ternimaitoa tai sitä korvaavaa valmistetta mahdollisimman pian syntymän jälkeen, kuitenkin viimeistään kuuden tunnin kuluttua syntymästä.

Sairaalla tai vahingoittuneella vasikalla on oltava jatkuvasti saatavilla puhdasta vettä. Kuumalla säällä kaikilla vasikoilla on oltava vettä jatkuvasti tarjolla.

Taulukko 1. Vasikoiden ryhmäkarsinan pinta-alavaatimukset.

Vasikan paino (kg)	Lattiapinta-ala vähintään (m^2/eläin)
Alle 150	1,5
150-220	1,7
Yli 220	1,8

Kuva 49: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Siat

Uusia tai muuttuneita vaatimuksia vuonna 2017 sioille edellä mainittujen kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten lisäksi.

- Toisilleen tuntemattomien sikojen yhdistäminen samaan ryhmään on pyrittävä tekemään sikojen ollessa mahdollisimman nuoria ennen niiden vieroittamista tai korkeintaan viikko sen jälkeen.
- Tiineet emakot ja ensikot on tarvittaessa lääkittävä ulko- ja sisäloisia vastaan.
- **Ryhmissä pidettävien sikojen esteetön lattiapinta-ala.**

Taulukko 1A. Esteetöntä lattia-alaa sikaa kohden oltava vähintään:

Sian paino (kg)	Lattiapinta-ala (m^2/eläin)
Alle 10	0,15
10 - 20	0,20
20 - 30	0,30
30 - 50	0,40
50 - 85	0,55
85 - 110	0,65
Yli 110	1,00

Kuva 50: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Taulukko 1B. Esteetöntä lattia-alaa sikaa kohden oltava vähintään:

Sian paino (kg)	Lattiapinta-ala (m^2/eläin)
Alle 10	0,15
10 - 95	0,17 + paino kg/130)
Yli 95, mutta enintään 107	0,90
Yli 107, mutta enintään 130	1,00
Yli 130	1,20

Kuva 51: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Vieroitetuilla porsailla, lihasioilla ja kasvatussioilla on oltava ryhmäkarsinassa esteetöntä lattia-alaa sikaa kohden vähintään taulukon 1A tai 1B mukaisesti. 13.3.2017 toiminnassa olevaan sikalaan sovelletaan taulukon 1A tilavaatimuksia 31.12.2024 saakka ja 1.1.2025 alkaen noudatetaan taulukon 1B vaatimuksia. Kuitenkin 13.3.2017 jälkeen peruskorjattavan sikalan tai sen osaston ja rakennettavan uuden sikojen pitopaikan on täytettävä taulukon 1B vaatimukset, kun peruskorjaus tai uusi pitopaikka on valmistunut.

Vieroitettujen porsaiden, lihasikojen ja kasvatussikojen ryhmäkarsinan lattia-alasta vähintään kaksi kolmasosaa on oltava kiinteäpohjaista lattiaa tai sellaista rakolattiaa, ritilälattiaa tai muulla tavoin reijitettyä lattiaa, johon viemäröintiä varten tehtyjen aukkojen osuus on enintään 10 prosenttia pinta-alasta. 13.3.2017 toiminnassa olevaan sikalaan, jota ei ole peruskorjattu, sovelletaan vaatimusta 1.1.2028 alkaen. Peruskorjattuun ja uuteen sikalaan vaatimusta sovelletaan, kun peruskorjaus tai uusi pitopaikka on valmistunut.

Kaikissa sikojen pitopaikan osastoissa on oltava luonnonvaloa. 13.3.2017 toiminnassa olevaan sikalaan sovelletaan vaatimusta 1.1.2018 alkaen. Kuitenkin 13.3.2017 jälkeen peruskorjattavan sikalan tai sen osaston ja rakennettavan uuden sikojen pitopaikan on täytettävä ko. vaatimukset, kun peruskorjaus tai uusi pitopaikka on valmistunut.

Nestemäiset eritteet poistuvat asianmukai-

sesti tai imeytyvät kuivikkeisiin.

Eläinsuojan ilmanvaihdon on oltava sellainen, että ilman kosteus, pölyn määrä tai haitallisten kaasujen pitoisuudet eivät kohoa haitallisen korkeiksi. Eläinsuojan lämpötilan on oltava eläimille sopiva. Jos sikojen hyvinvointi on riippuvainen koneellisesta ilmanvaihtojärjestelmästä, sikalassa on voitava järjestää sikojen hyvinvoinnin kannalta riittävä ilmanvaihto ilmanvaihtojärjestelmän häiriöiden aikana. Tällöin on ilmanvaihtojärjestelmässä oltava hälytysjärjestelmä toimintahäiriöiden varalle. Hälytysjärjestelmän toimivuus on testattava säännöllisesti.

Eläimet on suojattava huonoilta sääolosuhteilta asianmukaisesti ja sairaista ja vahingoittuneista eläimistä on huolehdittava.

Valaistuksen voimakkuuden on oltava sikojen pitopaikassa vähintään 40 luksia ainakin 8 tunnin ajan päivässä.

Siat eivät saa olla jatkuvasti alttiina melulle, joka ylittää 65 desibeliä (dB(A)).

Sikojen on voitava nähdä muita sikoja ja niillä on oltava mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen. Niitä on pidettävä ryhmässä paitsi, jos yksittäin pitoon on eläinlääketieteellinen syy tai syynä sian väliaikainen vihamielisyys. Karjua voi kuitenkin pitää yksittäiskarsinassa. Sikoja ei pidetä kytkettynä.

Ryhmäkarsinan betonisen rakolattian on oltava taulukossa 2 esitettyjen vaatimusten mukainen.

Taulukko 2. Sikojen ryhmäkarsinan betonisen rakolattian vaatimukset.

Sikaryhmä	Raon tai reiän halkaisija enintään (mm)	Palkin leveys vähintään (mm)
Pikkuporsas	11	50
Vieroitettu porsas	14	50
Kasvatus- ja lihasika	18	80
Emakko ja ensikko	20	80

Lattian raon tai reiän halkaisijassa sekä palkin leveydessä hyväksytään mittapoikkeamat, jotka ovat eurooppalaisen standardin EN 12737:2004+A1:2007 (Betonivalmisosat. Maatalouden rakolattiaelementit, SFS-EN 12737:2004+A1:2007) mukaiset.

Kuva 52: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Emakkoa ja ensikkoa voidaan pitää erillään ryhmästä porsimisen ja tiineyttämisen ajan. Tämä aika alkaa viikkoa ennen odotettua porsimista ja päättyy neljän viikon kuluttua tiinehtymiseen johtaneesta astutuksesta tai siemennyksestä. Tällöin niitä voidaan pitää kääntymisen estävässä porsitus- tai joutilashäkissä.

Emakoita ja ensikoita voidaan pitää viikkoa ennen odotettua porsimista ja porsimisen ajan vailla näköyhteyttä muihin sikoihin esimerkiksi erillisessä porsitusosastossa. Porsimiskarsinassa on oltava emakon tai ensikon takana riittävästi esteetöntä tilaa porsimista varten. Porsimishäkkiin laitettaessa emakko tai ensikko on puhdistettu perusteellisesti. Emakoille annetaan ennen porsimista sopivaa materiaalia pesän rakentamista varten.

Porsituskarsinan tai -häkin on oltava sellainen, että emakko voi imettää pikkuporsaita vaikeuksitta. Jos emakko voi liikkua porsituskarsinassa vapaasti, on karsinassa oltava pikkuporsaita suojaavia rakenteita kuten porsasaitoja.

Porsaat on kastroitava alle 8 päivän ikäisenä, jos käytetään avointa leikkausmenetelmää. Vanhemmat porsaat kastroi eläinlääkäri anestesiaa ja kivunlievitystä käyttäen. Tilalla katkaistaan/hiotaan pikkuporsaiden hampaita rutiininomaisesti vain, mikäli emakoilla on havaittavissa nisävaurioita. Sikojen häntiä ei

ole katkaistu ja muita kipua aiheuttavia toimenpiteitä on suoritettu vain sallituista syistä.

Pikkuporsailla on oltava porsituskarsinassa kiinteäpohjainen ja kuiva makuualue, johon kaikki pikkuporsaat mahtuvat yhtä aikaa makuulle. Lisäksi niillä on tarvittaessa oltava asianmukainen lämmitin.

Porsaita vieroitetaan ainoastaan yli 4 viikon ikäisinä, poikkeustapauksissa 3-4 viikon ikäisinä.

Sikojen saatavilla on oltava jatkuvasti riittävä määrä sellaista materiaalia, jonka avulla siat voivat toteuttaa lajinomaisia käyttäytymistarpeitaan kuten tonkimista ja tutkimista. Tällaista materiaalia on muun muassa olki, heinä, puu, sahajauho, turve tai vastaavien materiaalien sekoitus. Kyseisen materiaalin on oltava riittävän hyvälaatuista, jotta se ei vaaranna sikojen terveyttä.

Ryhmien sekoittamista vältetään. Jos sikaryhmissä merkkejä kovista tappeluista, tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty.

Yli kahden viikon ikäisillä sioilla on oltava jatkuvasti saatavilla puhdasta ja raikasta vettä. Siat on ruokittava vähintään kerran päivässä. Sian on saatava riittävästi sille sopivaa hyvälaatuista ravintoa ja juotavaa. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet. Rehun on oltava sioille ravintoainekoostumukseltaan sopivaa ja riittävän energiapitoista. Ryhmäkarsinassa sikojen on voitava syödä yhtä aikaa, jollei rehua ole jatkuvasti tarjolla tai jollei ruokintaan käytetä automaattista siat yksittäin ruokkivaa ruokintalaitetta.

Emakot ja ensikot ryhmäkarsinassa
Esteetöntä lattiapinta-alaa on oltava emakkoa kohden vähintään 2,25 m^2 ja ensikkoa kohden 1,64 m^2. Edellä mainitusta pinta-alasta on emakoilla oltava vähintään 1,3 m^2 ja ensikoilla vähintään 0,95 m^2 kiinteää tai sellaista rakolattiaa, johon viemäröintiä varten tehtyjen aukkojen osuus on

- enintään 15 % pinta-alasta (13.3.2017 toiminnassa olleet sikalat, joita ei peruskorjattu
  tai
- enintään 10 % pinta-alasta (13.3.2017 jälkeen peruskorjatut ja uudet sikalat, muut 1.1.2028 alkaen)
- esteettömään lattian kokonaispinta-alaan ei lasketa mukaan ruokinta- tai makuuhäkkien alla olevaa lattia-alaa. 13.3.2017 toiminnassa olevaan sikalaan sovelletaan vaatimusta 1.1.2028 alkaen. Kuitenkin 13.3.2017 jälkeen peruskorjattavan sikalan tai sen osaston ja rakennettavan uuden sikojen pitopaikan on täytettävä ko. vaatimukset, kun peruskorjaus tai uusi pitopaikka on valmistunut.

Jos eläimiä pidetään alle kuuden eläimen ryhmissä, eläinten käytettävissä olevan esteettömän lattian kokonaispinta-alan on oltava 10 % suurempi kuin eläinryhmän tarvitsema laskennallinen pinta-ala osoittaa. Vähintään 40 eläimen ryhmässä pidettävien eläinten käytettävissä olevaa esteetöntä lattian kokonaispinta-alaa voidaan pienentää 10 %.

Emakoiden ja ensikoiden ryhmäkarsinan seinämien pituuden on oltava yli 2,8 metriä. Jos ryhmäkarsinassa pidetään alle kuuden eläimen ryhmää, karsinan seinämien pituuden on kuitenkin oltava yli 2,4 metriä.

Karjun karsina
Karjulla on oltava esteetöntä lattiapinta-alaa vähintään 6 m^2.

- Tästä alasta vähintään 4 m^2 on oltava kiinteäpohjaista lattiaa tai sellais-

ta rakolattiaa, ritilälattiaa tai muulla tavoin reijitettyä lattiaa, johon viemäröintiä varten tehtyjen aukkojen osuus on enintään 10 prosenttia pinta-alasta. 13.3.2017 toiminnassa olevaan sikalaan sovelletaan vaatimusta 1.1.2028 alkaen. Kuitenkin 13.3.2017 jälkeen peruskorjattavan sikalan tai sen osaston ja rakennettavan uuden sikojen pitopaikan on täytettävä ko. vaatimukset, kun peruskorjaus tai uusi pitopaikka on valmistunut.

Jos karsinaa käytetään myös astutukseen, esteetöntä lattiapinta-alaa on oltava vähintään 10 m^2.

Munivat kanat

Edellä mainittujen (liitteen 1 alussa) kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten lisäksi kanoille on seuraavia vaatimuksia.

Kanoja käsiteltäessä noudatetaan erityistä varovaisuutta.

Kanojen nokkia ei ole typistetty ja muita kipua aiheuttavia toimenpiteitä on suoritettu vain sallituista syistä.

Eläinsuojan ilmanvaihdon on oltava sellainen, että ilman kosteus, pölyn määrä tai haitallisten kaasujen pitoisuudet eivät kohoa haitallisen korkeiksi. Eläinsuojan lämpötilan on oltava eläimille sopiva ja pitopaikan valaistuksen on oltava sopiva sekä riittävä eläinten asianmukaiseen tarkastamiseen ja hoitamiseen.

Jos kanalan ilmanvaihto perustuu pääasiassa koneellisesti toimivaan ilmanvaihtoon, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta riittävän ilmanvaihdon järjestämiseen on oltava mahdollisuus myös laitteiston häiriöiden aikana. Koneellisesti toimivassa ilmanvaihtolaitteistossa on tarvittaessa oltava hälytysjärjestelmä, joka antaa hälytyksen häiriön sattuessa. Hälytysjärjestelmän toimivuus on testattava säännöllisesti.

Eläimet on suojattava huonoilta sääolosuhteilta asianmukaisesti ja sairaista ja vahingoittuneista eläimistä on huolehdittava.

Kaksi- tai useampikerroksisen kanojen pitojärjestelmän on oltava sellainen, että jokainen kerros voidaan tarkastaa suoraan ja vaivatta ja että kanat voidaan poistaa kerroksista asianmukaisesti. Päällekkäin sijoitettavat kerrokset on rakennettava ja sijoitettava siten, että kanojen ulosteet eivät putoa alempiin kerroksiin.

Kanojen saatavilla on oltava riittävästi hyvälaatuista ja sille sopivaa rehua sekä jatkuvasti juomavettä. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet.

Kanalan valaistusrytmin on oltava sellainen, että vuorokaudessa on riittävän pitkä yhtäjaksoinen pimeä aika.

Varustellut häkit
Tilaa kanaa kohden on oltava vähintään yhteensä 750 cm^2, josta on oltava kanan käytettävissä olevaa alaa vähintään 600 cm^2. Niissä osissa häkkiä, jotka ovat käytettävissä olevan alan ulkopuolella, häkin korkeuden on oltava vähintään 20 cm. Häkin kokonaispinta-alan on aina oltava vähintään 2 000 cm^2.

Ruokintakourun pituuden on oltava vähintään 12 cm täysikasvuista kanaa kohden. Häkissä on oltava asianmukainen, kanaryhmälle sopiva juottolaite. Jos kanojen juottoon käytetään vesinippoja tai kuppeja, kunkin kanan ulottuvilla pitää olla vähintään kaksi kuppia tai nippaa.

Kanoilla pitää olla pesä ja pehkua nokkimista ja kuopimista varten. Häkissä on oltava sopivaa orsitilaa vähintään 15 cm kanaa kohden.

Orsien on oltava kanoille sopivasta materiaalista ja sellaiset, että kanat voivat käyttää niitä vaikeuksitta. Pesä on erillinen munimiseen tarkoitettu tila, jonka pohja ei ole kanojen kanssa kosketuksiin joutuvaa metalliverkkoa.

Häkkirivien välillä pitää olla vähintään 90 cm leveä käytävä. Alimman häkkikerroksen on oltava vähintään 35 cm korkeudella lattiasta.

Avokanalat (lattiakanalat, kerrosritiläkanalat)
Avokanalassa saa olla enintään yhdeksän kanaa käytettävissä olevan alan neliömetriä kohden.

Ruokinta- ja juottopaikoilla on oltava riittävästi tilaa siten, että juomasta tai rehusta ei synny tarpeetonta kilpailua. Jos kanoilla käytetään ruokintakouruja, on niiden reunan pituuden oltava vähintään 10 cm kanaa kohden. Jos kanoilla käytetään pyöröruokkijoita, on niiden reunan pituuden oltava vähintään 4 cm kanaa kohden.

Jos kanojen juottoon käytetään yhtäjaksoisia vesikouruja, on niiden reunan pituuden oltava vähintään 2,5 cm kanaa kohden. Jos kanoilla käytetään pyöröjuottolaitteita, on niiden reunan pituuden oltava vähintään 1 cm kanaa kohden. Jos kanoilla käytetään vesinippoja tai -kuppeja, on kutakin alkavaa 10 kanan ryhmää kohden oltava vähintään yksi nippa tai kuppi siten, että kunkin kanan ulottuvilla on vähintään kaksi nippaa tai kuppia.

Kanoilla on oltava asianmukaiset tilat munintaa varten. Jokaista alkavaa seitsemän kanan ryhmää kohden on oltava vähintään yksi pesätila. Jos kanalassa käytetään yhteispesiä, pesätilaa on oltava jokaista alkavaa 120 kanan ryhmää kohden vähintään 1 m^2. Kanalassa on oltava tarkoituksenmukaisia orsia, joiden pituuden on oltava vähintään 15 cm kanaa kohden. Orsien on oltava kanoille sopivasta materiaalista ja sellaisia, että kanat voivat käyttää niitä vaikeuksitta, eikä niissä saa olla teräviä kulmia.

Kanojen käytettävissä on oltava pehkua nokkimista ja kuopimista varten.

Vähintään 350 kanan avokanaloille asetettavat lisävaatimukset
Kanaa kohden on oltava vähintään 250 cm^2 pehkulla varustettua aluetta, ja vähintään yhden kolmasosan lattian pinta-alasta on oltava pehkulla varustettua. Orsia ei saa olla pehkualueen yläpuolella. Orsien välisen vaakasuoran etäisyyden toisistaan on oltava vähintään 30 cm sekä etäisyyden seinästä vähintään 20 cm.

Sellaisessa kanalassa, jossa kanat voivat liikkua vapaasti eri tasojen välillä, voi tasoja olla enintään neljä. Tasojen välisen esteettömän korkeuden on oltava vähintään 45 cm.

Jos kanoilla on käytössä ulkotila, on sinne johdettava useita vähintään 35 cm korkuisia ja vähintään 40 cm levyisiä ulosmenoaukkoja. Ulosmenoaukot on sijoitettava rakennuksen koko pituudelle, ja niiden yhteenlasketun leveyden on oltava vähintään 2 metriä jokaista 1000 kanan ryhmää kohden. Tarhassa on päästävä suojaan epäsuotuisilta sääoloilta ja petoeläimiltä. Tarvittaessa tarhassa on oltava juottolaitteet.

Lampaat

Edellä mainittujen (liitteen 1 alussa) kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten lisäksi lampaille on seuraavia vaatimuksia.

Lampaiden käytettävissä on asianmukainen, puhdas ja kuiva makuupaikka. Nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät kuivikkeisiin.

Lammasta ei saa pitää kytkettynä kuin lyhytaikaisesti esimerkiksi ruokinnan, lypsyn tai hoitotoimenpiteiden ajan. Lammasta ei tehdä liikkumattomaksi sähkön avulla.

Eläinsuojan ilmanvaihdon on oltava sellainen, että ilman kosteus, lämpötila, pölyn määrä tai haitallisten kaasujen pitoisuudet eivät kohoa haitallisen korkeiksi. Pitopaikan valaistuksen on oltava sopiva sekä riittävä eläinten asianmukaiseen tarkastamiseen ja hoitamiseen.

Sairaista ja vahingoittuneista eläimistä on huolehdittava ja eläimet suojattava huonoilta sääolosuhteilta asianmukaisesti.

Lampaan on saatava riittävästi sille sopivaa hyvälaatuista ravintoa ja juotavaa. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet. Lampaille annettavan rehun on oltava ravitsevaa ja tasapainotettua sekä tarvittaessa kivennäisillä täydennettyä.

Jos rehua ei ole lampaille jatkuvasti tarjolla, ryhmän kaikkien eläinten on voitava ruokinta-aikana syödä samanaikaisesti. Tällöin ruokintahäkin reunan pituuden lammasta kohden on oltava vähintään 35 cm suoraa ruokintahäkkiä käytettäessä ja vähintään 20 cm ympyränmuotoista ruokintahäkkiä käytettäessä. Suoraa ruokintahäkkiä käytettäessä ruokintahäkin reunan pituuden tiinettä uuhta kohden tulee olla vähintään 45 cm.

Jos rehua on jatkuvasti tarjolla, ruokintahäkin reunan pituuden lammasta kohden on oltava vähintään 17 cm.

Karitsan on saatava ternimaitoa tai sitä korvaavaa valmistetta mahdollisimman pian syntymän jälkeen. Viikon ikäisestä alkaen karitsan saatavilla on oltava ruohoa, heinää tai muuta kuitupitoista rehua sekä puhdasta vettä.

Lampaiden juottolaitteet ja juoma-astiat on pidettävä puhtaina eivätkä virtsa ja ulosteet saa liata rehua tai juomavettä. Vesi ei myöskään saa päästä jäätymään.

Taulukko 3. Lampaita ryhmässä pidettäessä pitopaikan lattia-alan, ruokintahäkin pinta-alaa lukuun ottamatta, vähimmäiskoko lammasta kohden.

	Lampaiden keskimääräinen paino/eläin (kg)	Täytepohjalattia (m^2/eläin)	Ritilälattia (m^2/eläin)	Rakolattia (m^2/eläin)
Karitsa	Alle 15	0,25	0,25	-
Karitsa	30	0,50	0,50	-
Karitsa	Yli 30	0,75	0,75	-
Lammas	55	1,0	0,8	0,8
Lammas	75	1,4	1,0	1,0
Tiine uuhi	55	1,3	1,1	1,1
Tiine uuhi	75	1,7	1,3	1,3

Kuva 53: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Jos lammasta pidetään yksittäiskarsinassa, on karsinan oltava kooltaan vähintään 1,4 m^2 ja muodoltaan sellainen, että lammas pääsee siinä esteettä kääntymään ympäri.

Vuohet

Edellä mainittujen (liitteen 1 alussa) kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten lisäksi vuohille on seuraavia vaatimuksia.

Vuohien käytettävissä on asianmukainen, puhdas ja kuiva makuupaikka. Nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät kuivikkeisiin.

Vuohta ei saa pitää kytkettynä kuin lyhytaikaisesti esimerkiksi ruokinnan, lypsyn tai hoitotoimenpiteiden ajan. Vuohta ei tehdä liikkumattomaksi sähkön avulla.

Eläinsuojan ilmanvaihdon on oltava sellainen, että ilman kosteus, lämpötila, pölyn määrä tai haitallisten kaasujen pitoisuudet eivät kohoa haitallisen korkeiksi. Pitopaikan valaistuksen on oltava sopiva sekä riittävä eläinten asianmukaiseen tarkastamiseen ja hoitamiseen.

Sairaista ja vahingoittuneista eläimistä on

huolehdittava ja eläimet suojattava huonoilta sääolosuhteilta asianmukaisesti.

Vuohen on saatava riittävästi sille sopivaa hyvälaatuista ravintoa ja juotavaa. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet. Vuohille annettavan rehun on oltava ravitsevaa ja tasapainotettua sekä tarvittaessa kivennäisillä täydennettyä.

Kilit saavat ternimaitoa tai sitä korvaavaa valmistetta mahdollisimman pian syntymän jälkeen. Kili ruokitaan maidolla vähintään kahdeksan ensimmäisen elinviikon ajan. Viikon ikäisestä alkaen kilin saatavilla on kuitupitoista rehua ja puhdasta vettä.

Jos rehua ei ole vuohille jatkuvasti tarjolla, ryhmän kaikkien eläinten on voitava ruokinta-aikana syödä samanaikaisesti. Tällöin ruokintahäkin reunan pituuden kiliä kohden on oltava vähintään 20 cm, nuorvuohta kohden vähintään 33 cm, täysikasvuista vuohta kohden vähintään 40 cm ja tiinettä kuttua kohden vähintään 45 cm.

Vuohien juottolaitteet ja juoma-astiat on pidettävä puhtaina eivätkä virtsa ja ulosteet saa liata rehua tai juomavettä, eikä vesi saa päästä jäätymään. Lypsettävien kuttujen saatavilla on oltava jatkuvasti puhdasta vettä.

Taulukko 4. Vuohia ryhmässä pidettäessä pitopaikan lattiapinta-alan, ruokintahäkin pinta-alaa lukuun ottamatta, vähimmäiskoko vuohta kohden.

Ikäluokka	Täytepohja (m^2/eläin)	Ritilälattia (m^2/eläin)	Rakolattia (m^2/eläin)
Kili	0,25	0,25	-
Nuorvuohi	0,5	0,5	0,5
Vuohi	1,20	1,0	1,0

Kuva 54: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Jos täysikasvuista vuohta pidetään yksittäiskarsinassa, on karsinan oltava kooltaan vähintään 1,4 m^2 ja muodoltaan sellainen, että vuohi pääsee siinä esteettä kääntymään ympäri.

Liite 2.

Muita tuotantoeläimiä koskevat täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvät vaatimukset

Tähän ryhmään kuuluvat muun muassa hevoset, biisonit, tarhatut peurat, strutsieläimet, ankat, myskisorsat, hanhet, kalkkunat, turkiseläimet, broilerit sekä tarhatut riistaeläimet (mm. villisika, saksanhirvi, mufloni, metsäkauris, fasaani, peltopyy), viiriäiset, kanit ja tarhatut porot.

Kaikkien tuotantoeläinten on saatava riittävästi niille sopivaa hyvälaatuista ravintoa ja juotavaa. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet ja varmistettava, että jokainen eläin saa ravintoa riittävästi.

Kaikkien tuotantoeläinten osalta on varmistettava, että pitopaikan tila- ja olosuhdevaatimukset täyttyvät, esimerkiksi, että valaistus on sopiva sekä riittävä eläinten asianmukaiseen tarkastamiseen ja hoitamiseen. Sairaista ja vahingoittuneista eläimistä on myös huolehdittava ja eläimet suojattava huonoilta sääolosuhteilta asianmukaisesti.

Vaatimukset kaikille tuotantoeläimille.

- Pitopaikka ja sen rakennukset ja laitteet ovat hyvässä kunnossa ja eläimille turvallisia.
- Materiaalit, joiden kanssa eläimet pääsevät kosketuksiin, ovat turvallisia, puhdistettavissa perusteellisesti ja desinfioitavissa.
- Pitopaikan puhtaudesta ja desinfioinnista huolehditaan riittävästi.
- Eläinsuojan lattia ei saa aiheuttaa eläimille vahinkoa.
- Ulkotarha on turvallinen ja pysyy sopivan kuivana.
- Ulkotarhan ja laitumen aidat ovat eläimille sopivasta materiaalista, turvallisia sekä hyvässä kunnossa.
- Eläimet tarkastetaan riittävän usein.
- Tilalla kuolleiden eläinten lukumäärästä pidetään kirjaa.
- Ruokinta- ja juottolaitteistojen toimivuus tarkastetaan päivittäin.
- Ruokinta- ja juottolaitteistojen häiriöiden varalta on käytettävissä varajärjestelmä.
- Käytettäessä automaattista juotto- tai ruokintalaitetta, eläimet totutetaan sen käyttämiseen.

Lisäksi kutakin eläinlajia erikseen koskevat vaatimukset on lueteltu kyseisen eläinlajin kohdalla.

Peurat

Tässä oppaassa peuralla tarkoitetaan valkohäntäpeuraa, kuusipeuraa, metsäpeuraa, metsäkaurista, japaninpeuraa ja saksanhirveä.

Edellä mainittujen kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten lisäksi peuroille on seuraavia vaatimuksia.

Peurojen käytettävissä on asianmukainen, puhdas ja kuiva makuupaikka.

Lämpötila on peuroille sopiva.

Eläimiä ei sidota kärsimystä tuottavalla tavalla.

Peuratarhan maaston, kasvillisuuden ja maapohjan on oltava peurojen tarhaukseen sopiva. Peuratarhan pinta-alasta vähintään 10 % on oltava metsää tai pensaikkoa. Peurojen lukumäärän on oltava sopivassa suhteessa tarhan kokoon, maastoon ja kasvillisuuteen.

Eläimen pitopaikassa on huolehdittava riittävästä ilmanvaihdosta siten, etteivät haitalliset kaasut, pöly, veto tai liiallinen kosteus vaaranna eläimen terveyttä tai hyvinvointia.

Samassa ryhmässä liikkuvien peurojen on voitava syödä samanaikaisesti. Sosiaalisessa arvoasteikossa ylempänä oleva peura ei saa päästä hallitsemaan koko ruokinta-aluetta ja jokaisella peuralla on oltava mahdollisuus rauhalliseen syömiseen.

Peurojen lisäruokinnassa on vältettävä ravinnon koostumuksen tai määrän äkillisiä muutoksia. Peurojen ruokinta- ja juottoastiat on pidettävä puhtaina eikä rehu saa tarpeettomasti likaantua.

Strutsieläimet

Tässä oppaassa strutsieläimellä tarkoitetaan strutsia, emua ja amerikannandua (tavallinen rhea).

Edellä mainittujen (liitteen 2 alussa) kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten lisäksi strutsieläimille on seuraavia vaatimuksia.

Strutsieläimillä on riittävän tilava, asianmukainen, kuiva ja puhdas makuupaikka.

Siitosryhmän tarhassa on sopiva alue munimista varten. Yli 3 kk ikäisiä strutsieläimiä ei pidetä jatkuvasti eläinsuojassa.

Eläimiä ei sidota kärsimystä tuottavalla tavalla. Elävästä strutsieläimestä ei nypitä sulkia.

Eläinsuojan on tarjottava strutsieläimille suoja epäsuotuisilta sääolosuhteilta kuten pakkaselta, lumelta, jäältä, tuulelta, sateelta ja loskalta. Eläinsuojan on oltava vedoton ja kuiva. Sen lämpötilan, ilmanvaihdon ja valaistuksen on oltava siellä pidettäville eläimille sopiva. Sähköjohdot on sijoitettava siten, että ne ovat lintujen ulottumattomissa.

Strutsieläimille annettavan rehun on oltava ravitsevaa ja tasapainotettua sekä tarvittaessa kivennäisillä täydennettyä. Ruokinnassa erityistä huomiota on kiinnitettävä ravinnon koostumukseen, jotta vältetään nivel- ja luustovaurioiden syntyminen. Strutsieläinten saatavilla on oltava niille sopivaa karkeaa ja tuoretta rehua. Alle kolmen kuukauden ikäisten poikasten saatavilla on oltava jatkuvasti rehua. Ruokinnassa on vältettävä äkillisiä ruokinnanmuutoksia. Eläinten saatavilla on oltava jatkuvasti juomavettä.

Yli viiden päivän ikäisten strutsieläinten saatavilla on oltava pieniä määriä sopivan kokoista soraa tai pieniä kiviä ruuansulatusta varten.

Taulukko 1. Strutsien pidossa noudatettavat vähimmäistilavaatimukset.

Linnun ikä	Ryhmän koko enintään	Karsinan pinta-ala (m^2) vähintään	Tarhan vähimmäispinta-ala (m^2/lintujen lkm)	Tarhan kokonaispinta-ala (m^2) vähintään
Alle 4 päivää	40	1		
Yli 4 päivää – 3 viikkoa	40	5	10/1	100
Yli 3 viikkoa – 6 kk	40[1)]	15	10 – 40/1	100 – 1 000[3)]
Yli 6 kk – 1 vuosi		30	800/3	1 000
Yli 1 vuosi – sukukypsyysikä		30	1 000/3	1 000
Täysikasvuinen	[2)]	30	2 000/3	1 000

[1)] Edellyttäen, että strutsinpoikaset ovat keskimäärin samankokoisia.
[2)] Jos useampaa kuin yhtä siitosryhmää pidetään samalla alueella, on erityisen tärkeää, että linnuilla on riittävästi suojaa ja lisätilaa välttää toisiaan sekä, että ryhmät voidaan tarvittaessa erottaa toisistaan.
[3)] Tila on suhteutettava linnun ikään.

Kuva 55: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Taulukko 2. Emujen pidossa noudatettavat vähimmäistilavaatimukset.

Linnun ikä	Ryhmän koko enintään	Karsinan pinta-ala vähintään (m^2)	Tarhan pinta-ala (m^2/lintujen lkm) vähintään	Tarhan kokonaispinta-ala (m^2) vähintään
Alle 4 päivää	40	1		
Yli 4 päivää – 3 viikkoa	40	5	5	75
Yli 3 viikkoa – 6 kk	40[1)]	10	20	100 – 500[3)]
Yli 6 kk – 1 vuosi		20	150	500
Yli 1 vuosi – sukukypsyysikä		20	200	500
Täysikasvuinen	1+1[2)]	30	250	500

[1)] Edellyttäen, että emupoikaset ovat keskimäärin samankokoisia.
[2)] Jos useampaa kuin yhtä siitosryhmää pidetään samalla alueella, on erityisen tärkeää, että linnuilla on riittävästi suojaa ja lisätilaa välttää toisiaan sekä, että ryhmät voidaan tarvittaessa erottaa toisistaan.
[3)] Tila on suhteutettava linnun ikään.

Kuva 56: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Taulukko 3. Rheojen pidossa noudettavat vähimmäisvaatimukset.

Linnun ikä	Ryhmän koko enintään	Karsinan pinta-ala (m^2) vähintään	Tarhan vähimmäispinta-ala (m^2/lintujen lkm)	Tarhan kokonaispinta-ala (m^2) vähintään
Alle 4 päivää	40	1		
Yli 4 päivää – 3 viikkoa	40	5	5	75
Yli 3 viikkoa – 6 kk	40[1)]	10	20	100 – 500[3)]
Yli 6 kk – 1 vuosi		20	150	500
Yli 1 vuosi – sukukypsyysikä		20	200	500
Täysikasvuinen	1+1[2)]	30	250	500

[1)] Edellyttäen, että rheanpoikaset ovat keskimäärin samankokoisia.
[2)] Jos useampaa kuin yhtä siitosryhmää pidetään samalla alueella, on erityisen tärkeää, että linnuilla on riittävästi suojaa ja lisätilaa välttää toisiaan sekä, että ryhmät voidaan tarvittaessa erottaa toisistaan.
[3)] Tila on suhteutettava linnun ikään.

Kuva 57: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Hevoset

Tässä oppaassa hevosella tarkoitetaan hevosta, ponia, aasia ja muuta vastaavaa kavioeläintä.

Edellä mainittujen (liitteen 2 alussa) kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten lisäksi hevosille on seuraavia vaatimuksia.

Hevosen käytettävissä on asianmukainen, puhdas ja kuiva makuupaikka. Nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät kuivikkeisiin.

Hevosen kytkemistä koskevat vaatimukset täyttyvät.

Ulkotarha ja laidun ovat riittävän tilavat.

Hoidossa olevalle eläimelle on annettava sille sopivaa hyvälaatuista ravintoa ja juomaa. Eläimen terveydelle tiettävästi vaarallisen ravinnon ja juoman antaminen on kiellettyä. Hevoselle annettavan rehun on oltava ravitsevaa ja tasapainotettua sekä tarvittaessa kivennäisillä täydennettyä.

Eläinsuojan ilmanvaihdon on oltava sellainen, että ilman kosteus, pölyn määrä tai haitallisten kaasujen pitoisuudet eivät kohoa haitallisen korkeiksi. Eläinsuojan lämpötilan ja valaistuksen on oltava eläinsuojassa pidettävälle hevoselle sopivat. Jos eläinsuojan ilmanvaihto perustuu pääasiassa koneellisesti toimivaan ilmanvaihtoon, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta riittävän ilmanvaihdon järjestämiseen on oltava mahdollisuus myös laitteiston häiriöiden aikana. Koneellisesti toimivassa laitteistossa on tarvittaessa oltava hälytysjärjestelmä, joka antaa hälytyksen häiriön sattuessa. Hälytysjärjestelmän toimivuus on testattava säännöllisesti.

Yksittäiskarsina

Taulukko 4. Hevosen yksittäiskarsinan vähimmäisvaatimukset.

Hevosen säkäkorkeus (m)	Karsinan pinta-ala (m^2)
Enintään 1,08	4,0
Yli 1,08 mutta enintään 1,30	5,0
Yli 1,30 mutta enintään 1,40	6,0
Yli 1,40 mutta enintään 1,48	7,0
Yli 1,48 mutta enintään 1,60	8,0
Yli 1,60	9,0

Kuva 58: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Edellä olevan taulukon tilavaatimuksia ei sovelleta silloin, kun kyseessä on hevosen tilapäinen ja lyhytaikainen säilyttäminen kilpailu-, näyttely- tai muun vastaavan matkan aikana.

Ryhmässä pidettävät hevoset

Taulukko 5. Ryhmäkarsinassa pidettävien hevosten vähimmäisvaatimukset kutakin hevosta kohden.

Täysikasvuinen hevonen	Yksittäiskarsinan pinta-ala*
12 – 24 kk ikäinen nuori hevonen	75 % yksittäiskarsinan pinta-alasta*
Alle 12 kk ikäinen varsa	50 % yksittäiskarsinan pinta-alasta*

* Edellä olevan taulukon mukainen yksittäiskarsinan pinta-ala.

Kuva 59: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Taulukko 6. Pihatossa sellaisessa makuuhallissa, jossa hevosia ei ruokita, pidettävien hevosten vähimmäistilavaatimukset kutakin hevosta kohden.

Täysikasvuinen hevonen	80 % yksittäiskarsinan pinta-alasta*
12 – 24 kk ikäinen nuori hevonen	60 % yksittäiskarsinan pinta-alasta*
Alle 12 kk ikäinen varsa	40 % yksittäiskarsinan pinta-alasta*

* Edellä olevan, yksittäiskarsinaa koskevan taulukon mukainen yksittäiskarsinan pinta-ala.

Kuva 60: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Silloin, kun hevosia pidetään ryhmässä, jokaista alkavaa 10 hevosen ryhmää kohden on oltava käytettävissä sairaskarsina tai muu asianmukainen, tarvittaessa lämmitettävä tila hevosten ryhmästä erottamista ja hoitoa varten.

Pilttuu
Pilttuun leveyden on oltava vähintään hevosen säkäkorkeus lisättynä 10 cm:llä ja pilttuun pituuden vähintään hevosen pituus lisättynä 25 cm:llä. Vierekkäisten pilttuiden väliseinän kiinteän osan korkeuden on oltava vähintään hevosen säkäkorkeus kerrottuna luvulla 0,9.

Biisonit

Tässä oppaassa biisonilla tarkoitetaan amerikanbiisonia.

Edellä mainittujen (liitteen 2 alussa) kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten lisäksi biisoneille on seuraavia vaatimuksia.

Biisoneiden käytettävissä on asianmukainen, puhdas ja kuiva makuupaikka.

Eläimiä ei sidota kärsimystä tuottavalla tavalla.

Biisonien lukumäärän on oltava sopivassa suhteessa tarhan kokoon, maastoon ja kasvillisuuteen. Kutakin alkavaa kolmen täysikasvuisen eläimen ryhmää kohden tarhassa on oltava tilaa vähintään yksi hehtaari.

Lämpötila on biisoneille sopiva. Eläimen pitopaikassa on huolehdittava riittävästä ilmanvaihdosta siten, etteivät haitalliset kaasut, pöly, veto tai liiallinen kosteus vaaranna eläimen terveyttä tai hyvinvointia.

Samassa ryhmässä liikkuvien biisonien tulee voida syödä samanaikaisesti. Jokaisella eläimellä on oltava mahdollisuus rauhalliseen syömiseen eikä sosiaalisessa arvoasteikossa ylempänä oleva yksilö saa päästä hallitsemaan koko ruokinta-aluetta.

Biisonien saatavilla on oltava päivittäin riittävästi juomavettä.

Biisoneille annettavan rehun on oltava sopivan ravitsevaa ja tasapainotettua sekä tarvittaessa kivennäisillä täydennettyä. Eläinten saatavilla on oltava päivittäin riittävästi korsirehua. Biisonien ruokinnassa on vältettävä rehun koostumuksen tai määrän äkillisiä muutoksia. Biisonien ruokinta- ja juottoastiat on pidettävä puhtaina eikä rehu saa tarpeettomasti likaantua.

Ankat, hanhet ja myskisorsat

Edellä mainittujen (liitteen 2 alussa) kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten lisäksi ankoille, hanhille ja myskisorsille on seuraavia vaatimuksia.

Linnuilla on riittävän tilava, asianmukainen, kuiva ja puhdas makuupaikka.

Lintujen pitopaikassa on lintulajille sopiva sisustus ja varustus.

Elävistä linnuista ei nypitä sulkia, höyheniä eikä untuvia.

Lämpötila on linnuille sopiva. Eläinsuojan ilmanvaihdon on oltava sellainen, että ilman kosteus, ilman virtausnopeus, pölyn määrä tai haitallisten kaasujen pitoisuudet eivät kohoa haitallisen korkeiksi.

Jos eläinsuojan ilmanvaihto perustuu pääasiassa koneellisesti toimivaan ilmanvaihtoon, lintujen terveyden ja hyvinvoinnin kannalta riittävän ilmanvaihdon järjestämiseen on oltava mahdollisuus myös laitteiston häiriöiden aikana. Koneellisesti toimivassa ilmanvaihtolaitteistossa on tarvittaessa oltava hälytysjärjestelmä, joka antaa hälytyksen häiriön sattuessa. Hälytysjärjestelmän toimivuus on testattava säännöllisesti.

Lintujen saatavilla on oltava riittävästi rehua ja juomavettä. Rehun on oltava ravitsevaa ja tasapainotettua sekä tarvittaessa kivennäisillä täydennettyä. Lintujen ruokintaan ja juottamiseen tarkoitetut laitteet ja välineet on pidettävä puhtaina eivätkä ulosteet saa liata rehua tai juomavettä.

Lintujen juomapaikkojen sekä muiden vesiastioiden ympäristön pitämiseen riittävän kuivana on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Lihantuotantoa varten pidettävien yli neljän viikon ikäisten ankkojen pitopaikassa saa olla ankkoja enintään 16 kg/m^2. Jos linnut pääsevät päivittäin ulkotarhaan, pitopaikassa saa olla ankkoja enintään 20 kg/m^2. Lihantuotantoa varten pidettävien yli neljän viikon ikäisten hanhien pitopaikassa saa olla hanhia enintään 14 kg/m^2. Jos linnut pääsevät päivittäin ulkotarhaan, pitopaikassa saa olla hanhia enintään 18 kg/m^2. Ulkotarha tai muu ulkotila on riittävän tilava.

Siitokseen käytettävien ankkojen pitopaikassa on oltava tilaa jokaista ankkaa kohden vähintään 0,5 m^2. Jos linnut pääsevät päivittäin ulkotarhaan, pitopaikassa on oltava tilaa jokaista ankkaa kohden vähintään 0,25 m^2. Siitokseen käytettävien hanhien pitopaikassa on oltava tilaa jokaista hanhea kohden vähintään 1 m^2. Jos linnut pääsevät päivittäin ulkotarhaan, pitopaikassa on oltava tilaa jokaista hanhea kohden vähintään 0,5 m^2. Siitokseen käytettävillä lintuemoilla on riittävät ja asianmukaiset tilat munintaa varten.

Kalkkunat

Edellä mainittujen (liitteen 2 alussa) kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten lisäksi kalkkunoille on seuraavia vaatimuksia.

Kalkkunoita pidetään vain lattiakasvatusjärjestelmässä. Linnuilla on riittävän tilava, asianmukainen, kuiva ja puhdas makuupaikka.

Siitokseen käytettävillä lintuemoilla on riittävät ja asianmukaiset tilat munintaa varten.

Eläimiä ei sidota kärsimystä tuottavalla tavalla.

Samassa tilassa pidettävän kalkkunaryhmän koon on oltava sopivassa suhteessa lintujen ikään, kokoon, sukupuoleen ja käytettävissä olevaan tilaan. Kalkkunoiden on pitopaikassa pystyttävä seisomaan normaalissa asennossa, kääntymään, räpyttelemään, sukimaan, toteuttamaan kalkkunoille tyypillisiä sosiaalisia käyttäytymismuotoja ja pakenemaan muita kalkkunoita. Ulkotarha on riittävän tilava.

Eläinsuojan ilmanvaihdon on oltava sellainen, että ilman kosteus, ilman virtausnopeus, pölyn määrä tai haitallisten kaasujen pitoisuudet eivät kohoa haitallisen korkeiksi. Lämpötilan on oltava eläinsuojassa pidettäville kalkkunoille sopiva. Jos eläinten terveys ja hy-

vinvointi on riippuvainen koneellisesta ilmanvaihtojärjestelmästä, eläinsuojassa on oltava mahdollisuus eläinten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta riittävän ilmanvaihdon järjestämiseen myös koneellisen ilmanvaihtojärjestelmän häiriöiden aikana. Koneellisessa ilmanvaihtojärjestelmässä on oltava hälytysjärjestelmä, joka antaa hälytyksen toimintahäiriön sattuessa. Hälytysjärjestelmän toimivuus on testattava säännöllisesti.

Kalkkunoiden saatavilla on oltava riittävästi ravintoainekoostumukseltaan niille sopivaa rehua sekä jatkuvasti juomavettä. Ruokinta- ja juottolaitteiden korkeutta on säädettävä kalkkunoiden kasvun mukaan siten, että kaikki kalkkunat voivat vaikeuksitta syödä ja juoda. Juomaveden ja tarvittaessa myös rehun kulutusta on pystyttävä seuraamaan. Ruokinta- ja juottopaikoilla on oltava riittävästi tilaa siten, että juomasta tai rehusta ei synny tarpeetonta kilpailua.

Kalkkunoiden ruokintaan ja juottamiseen tarkoitetut laitteet ja välineet on pidettävä puhtaina eivätkä ulosteet saa liata rehua tai juomavettä. Ruokinnassa on vältettävä rehun koostumuksen tai määrän äkillisiä muutoksia.

Turkiseläimet

Tässä oppaassa tarkoitetaan turkiseläimellä turkisten tuottamiseksi tai muuta vastaavaa tuotantotarkoitusta varten tarhattavaa minkkiä, hilleriä, kettua (sinikettu, hopeakettu ja punakettu), sinsillaa ja rämemajavaa. Vaatimukset koskevat soveltuvin osin myös supikoiran ja soopelin tarhausta.

Edellä mainittujen (liitteen 2 alussa) kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten lisäksi turkiseläimille on seuraavia vaatimuksia.

Häkin pohjaverkkoa koskevat vaatimukset täyttyvät.

Nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät kuivikkeisiin.

Turkistarha on aidattu tai eläinten karkaaminen on estetty muulla tavoin. Karanneiden eläinten pyyntiin käytetyt ansat tarkastetaan ainakin kahdesti päivässä.

Häkit on sijoitettu siten, etteivät eri häkkien eläimet pääse vahingoittamaan tai likaamaan toisiaan. Häkit on sijoitettu niin korkealle, että häkkien alusta voidaan puhdistaa asianmukaisesti. Häkkirivien välissä on riittävän tilava käytävä.

Pesäkopin kulkuaukon on oltava sellainen, että täysikasvuinen eläin mahtuu kulkemaan siitä vaikeuksitta, mutta vastasyntyneet pennut eivät pääse putoamaan pesästä. Pentuja ei saa vieroittaa emostaan liian varhain.

Lääkinnällisestä hoidosta pidetään kirjaa.

Ketun häkissä on sopivalle korkeudelle sijoitettu hylly. Penikoimisaikana ketun pitopaikassa on kaksiosainen pesäkoppi. Pesäkopissa on tarvittaessa riittävästi kuivikkeita. Minkin ja hillerin pitopaikoissa on ympäri vuoden kuivitettu ja riittävän suuri pesäkoppi.

Turkiseläinten pitopaikassa on oltava riittävä suoja epäsuotuisia sääolosuhteita kuten haitallista kylmyyttä, kuumuutta, tuulta ja sadetta vastaan. Pitopaikka, varusteet ja laitteet on pidettävä puhtaina ja tarvittaessa desinfioitava.

Turkiseläimille annettavan rehun on oltava ravitsevaa ja tasapainotettua sekä tarvittaessa kivennäisillä täydennettyä.

Eläinten saatavilla on oltava päivittäin riittävästi puhdasta vettä. Eläinten juoma-astiat ja juottolaitteet on pidettävä puhtaina eivät-

kä virtsa ja ulosteet saa liata rehua tai juomavettä.

Tilavaatimukset:

Minkki ja hilleri

Taulukko 7. Minkin ja hillerin häkin vähimmäistilavaatimukset.

	Pinta-ala ilman pesäkoppia (cm²)
Täysikasvuinen eläin	2 550
Emo pentueen kanssa	2 550
Kaksi vieroitettua pentua*	2 550

*Jos häkissä pidetään useampaa kuin kahta vieroitettua pentua, on lisätilaa oltava kutakin seuraavaa pentua kohden vähintään 850 cm².

Kuva 61: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Häkin leveyden on oltava vähintään 30 cm ja pituuden ilman pesäkoppia vähintään 70 cm. Häkin korkeuden on oltava vähintään 45 cm.

Kettu

Taulukko 8. Ketun häkin vähimmäisvaatimukset.

	Pinta-ala (m²)
Täysikasvuinen eläin	0,8
Emo pentueen kanssa	2,0
Kaksi vieroitettua pentua*	1,2

*Jos häkissä pidetään useampaa kuin kahta vieroitettua pentua, on lisätilaa oltava kutakin seuraavaa pentua kohden vähintään 0,5 m².

Kuva 62: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Häkin leveyden on oltava vähintään 75 cm ja pituuden vähintään 100 cm. Häkin korkeuden on oltava vähintään 70 cm.

Rämemajava

Taulukko 9. Rämemajavan pitopaikan vähimmäistilavaatimukset.

	Pinta-ala ilman vesiallasta (m²)
Täysikasvuinen eläin	1,0
Emo pentueen kanssa	2,0
Vieroitettu pentu	0,5

Kuva 63: Klikkaa kuvaa suurentaaksesi!

Pitopaikan kokonaispinta-alan on oltava kuitenkin vähintään 2 m^2. Pitopaikan lattiasta vähintään 70 % on oltava kiinteäpohjainen. Rämemajavan pitopaikassa tai sen yhteydessä on oltava asianmukainen vesiallas ja kiinteäpohjainen jaloittelualue.

Sinsilla

Pitopaikan lattiasta vähintään 25 % on oltava kiinteäpohjainen. Sinsillalla on oltava pitopaikassaan mahdollisuus päivittäisiin hiekkakylpyihin.

Broilerit

Edellä mainittujen (liitteen 2 alussa) kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten lisäksi broilereille on seuraavia vaatimuksia.

Kasvatusosastoissa käytetty kasvatustiheys ei ylitä niille sallittua tiheyttä.

Kaikki broilerit pääsevät jatkuvasti pehkulle, joka on pinnalta sopivan kuivaa ja kuohkeaa.

Rehu otetaan pois broilereiden ulottuvilta aikaisintaan 12 tuntia ennen parven arvioitua teurastusaikaa.

Tilalla on pätevää henkilökuntaa.

Kipua aiheuttava toimenpide suoritettu vain sallituista syistä.

Liite 3.

Viranomaisten yhteystietoja

Viranomaisten yhteystietoja

Maa- ja metsätalousministeriö
Ruokaosasto (RO)
PL 30, 00023 Valtioneuvosto
Puh. 029 516 001
www.mmm.fi

Maaseutuvirasto
PL 405, 60101 Seinäjoki
Puh. 029 531 2000
www.mavi.fi

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Mustialankatu 3, 00790 Helsinki
Puh. 029 530 0400
www.evira.fi

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY -keskukset)
- Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri –vastuualue
- Ympäristö ja luonnonvarat –vastuualue

www.ely-keskus.fi
- Uusimaa, puh. 029 502 1000
- Varsinais-Suomi, puh. 029 502 2500
- Satakunta, puh. 029 502 2000
- Häme, puh. 029 502 5000
- Pirkanmaa, puh. 029 503 6000
- Kaakkois-Suomi, puh. 029 502 9000
- Etelä-Savo, puh. 029 502 4000
- Pohjois-Savo, puh. 029 502 6500
- Pohjois-Karjala, puh. 029 502 6000
- Keski-Suomi, puh. 029 502 4500
- Etelä-Pohjanmaa, puh. 029 502 7500
- Pohjanmaa, puh. 029 502 8500
- Pohjois-Pohjanmaa, puh. 029 503 8000
- Kainuu, puh. 029 502 3500
- Lappi, puh. 029 503 7000

Aluehallintovirastot
www.avi.fi
- Etelä-Suomi, puh. 029 501 6000
- Itä-Suomi, puh. 029 501 6800
- Lounais-Suomi, puh. 029 501 8000
- Länsi- ja Sisä-Suomi, puh. 029 501 8450
- Pohjois-Suomi, puh. 029 501 7500
- Lappi, puh. 029 501 7300

- Ahvenanmaa
  Ahvenanmaan valtionvirasto
  Puh. (018) 635 270
  www.ambetsverket.ax
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
  Puh. (018) 25 000
  www.regeringen.ax

Lisätietoja:
- Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset

Lataa kuva PDF-tiedostona[50]

[50] https://ruokavirasto.mobiezine.fi/wp-content/uploads/sites/44/2015/02/Viranomaisten_yhteystiedot_Liite2_6.1.2.pdf

Lukuohjeet ja tulostus

Voit lukea opasta kaikilta päätelaitteilta näyttökoosta riippumatta. Taulukot, kaaviot ja kuvat suurentuvat, kun klikkaat niitä.

Jos luet julkaisua tietokoneeltasi, voit siirtyä seuraaville sivuille näytön alareunan tai näppäimistön nuolinäppäimillä. Avaamalla vasemmalta Sisällys-välilehden voit siirtyä suoraan haluamaasi lukuun klikkaamalla sitä. Kosketusnäytöllisellä päätelaitteella siirryt seuraavalle sivulle pyyhkäisemällä kuvaruutua oikealle tai vasemmalle.

Tulosta opas tästä[51]

[51] http://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/320/pdf

Julkaisun tiedot

ISBN 978-952-9559-03-9 (Verkkojulkaisu)

ISSN 1797-4429 (Verkkojulkaisu)

Kuvat: MMM_kuva-arkisto, Reijo Juurinen/Kuvaliiteri, Sakari Alasuutari/Kuvapankki Plugi, Jari Koster, Markus Varesvuo, Olli Vesikko, Eija Kemppainen, A. Rinne, A.Kanerva, K.Kanerva, A. Kivilahti,

Julkaisija: Maaseutuvirasto, PL 405, 60101 Seinäjoki, Puh. 0295 31 2000, www.mavi.fi

Muutokset täydentävien ehtojen oppaassa

Täydentävien ehtojen opas 2017 julkaistaan maaliskuussa 2017. Tähän listaan kootaan julkaisun jälkeen tulleet muutokset.

Muistilista

Täydentvien ehtojen muistilista 2017[52]

[52] http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelija/Documents/Täydentävät_ehdot_muistilista_2017.pdf